

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ ALAN KİŞİLERİN GİRİŞİMCİ KİŞİLİK
ÖZELLİKLERİ VE GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ ARASINDAKİ
İLİŞKİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

**İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ**

Hazırlayan

Nazlı YÜCEOL

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Erdal ŞEN

İSTANBUL- 2018

TEZ TANITIM FORMU

- YAZAR ADI SOYADI** : Nazlı YÜCEOL
- TEZİN DİLİ** : Türkçe
- TEZİN ADI** : Girişimcilik Eğitimi Alan Kişilerin Girişimci Kişilik Özellikleri Ve Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma
- ENSTİTÜ** : Sosyal Bilimler Enstitüsü
- ANABİLİM DALI** : İşletme
- TEZİN TÜRÜ** : Yüksek Lisans Tezi
- TEZİN TARİHİ** : 24.01.2018
- SAYFA SAYISI** : 124
- TEZ DANIŞMANLARI** : Dr. Öğr. Üyesi Erdal ŞEN
- DİZİN TERİMLERİ** : Girişimci, Girişimcilik, Girişimcilik Özellikleri, Girişimciliğin Önemi, Girişimciliğe İlişkin Yaklaşımlar, Girişimciliği Etkileyen Faktörler, Girişimcilik Eğitimi, Girişimcilik Eğilimi,
- TÜRKÇE ÖZET** : Bu çalışma ile amaçlanan, literatürde üzerinde çok sayıda çalışma yapılmakta olan girişimci kişilik özelliklerinden;, kendine güven, yenilikçilik, başarıya ihtiyacı, kontrol odağı, risk alma, belirsizliğe tolerans özelliklerinin girişimcilik eğilimine etki edip etmediğinin ve etkiliyor ise etkinin derecesinin belirlenmesidir.
- DAĞITIM LİSTESİ** : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

T.C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ ALAN KİŞİLERİN GİRİŞİMCİ KİŞİLİK
ÖZELLİKLERİ VE GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ ARASINDAKİ
İLİŞKİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

İŞLETME ANABİLİM DALI
İŞLETME BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Nazlı YÜCEOL

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Erdal ŞEN

İSTANBUL- 2018

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının ederlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Nazlı YÜCEOL

.../.../2018

T.C.

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Nazlı YÜCEOL'un "Girişimcilik Eğitimi Alan Kişilerin Girişimci Kişilik Özellikleri Ve Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma" adlı tez çalışması, jürimiz tarafından İŞLETME anabilim dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan :İmza

Prof.Dr.

Üye :İmza

Prof.Dr.

(Danışman)

Üye :İmza

Prof.Dr.

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

... / ... / 2018

İmzası

Unvanı, Adı SOYADI

EnstitüMüdür

ÖZET

Girişimcilik kavramı şüphesiz ki son yılların en çok ilgi çeken ve üzerinde en fazla çalışma yapılan alanlarından bir tanesidir. Gerek ülke ekonomilerine olan katkısı gerek kişilerin refah düzeyi ile ilişkisi gerek ise uluslararası arenada ülkelerin birbirleri ile olan rekabetleri açısından büyük önem arz etmektedir. Bu noktada konu ile ilgili yapılan çalışma sayısı her geçen gün artmaktadır. Ülkeler istihdama etkisi sebebi ile de bu konu ile ilgili çalışmalara ağırlık vermektedir. Kişiler kendi işlerini kurma sureti ile öncelikle kendileri ve aileleri açısından refahı artırmakta ve sonrasında da başka bireylerin istihdamına katkı sağlamaktadırlar. Tüm bunlar ile girişimciliğin önemini ifade etmeye çalışmakla birlikte bir de girişimci faaliyette bulunacak kişilerden bahsetmek gerekmektedir. Bu kişiler doğuştan bir takım girişimcilik özelliklerine sahip olmak ile birlikte aynı zamanda da sonradan kazanılan bir takım özelliklere sahiptirler. Bu noktada söylemek gerekir ki kişilerin girişimcilik ile ilgili olarak ne tamamen doğuştan taşıdıkları özellikler ne de tamamen sonradan kazandıkları özellikler etkilidir demek doğru olmayacaktır. Kişilerin bir takım doğuştan gelen özellikler ile birlikte bir kısımda sonradan kazalılan özelliklerin varlığıyla girişimcilik eğilimi gösterdiklerini söylemek mümkündür.

Bu çalışma ile amaçlanan, literatürde üzerinde çok sayıda çalışma yapılmakta olan girişimci kişilik özelliklerinden; kendine güven, yenilikçilik, başarıya ihtiyacı, kontrol odağı, risk alma, belirsizliğe tolerans özelliklerinin girişimcilik eğilimine etki edip etmediğinin ve etkiliyor ise etkinin derecesinin belirlenmesidir.

Verileri analiz etmek üzere anket yönteminden faydalanılmıştır. Araştırmanın örnekleme basit tesadüfi örneklem yöntemi kullanılarak oluşturulmuştur. Toplanan veriler SPSS 22 programı aracılığı ile analiz edilmiştir. İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Tek yönlü (One way) Anova testi kullanılmıştır. Anova testi sonrasında farklılıkları belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analizi olarak Scheffe testi kullanılmıştır. Araştırmanın sürekli değişkenleri arasında pearson korelasyon ve regresyon analizi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir

Araştırma 2017-2018 Eğitim Öğretim yılı içerisinde KOSGEB (Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı) tarafından çeşitli üniversitelerde gerçekleştirilen Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi alan kursiyerler üzerinde gerçekleştirilmiştir. Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi alan 202 kursiyerin girişimcilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisine yönelik gerçekleştirilen araştırmada bireylerin girişimcilik eğilimleri kendine güven, yenilikçilik, başarıya ihtiyacı duyma, risk alma, kontrol odağı, belirsizliğe tolerans boyutları çerçevesinde ele alınmıştır. Araştırma kapsamında 6 adet hipotez ortaya atılmıştır. Hipotezler; **H1:** Girişimcilik özelliklerinden risk alma eğilimi girişimcilik eğilimi düzeyini arttırmaktadır, **H2:** Girişimcilik özelliklerinden kendine güven girişimcilik eğilimi düzeyini arttırmaktadır, **H3:** Girişimcilik özelliklerinden yenilikçilik girişimcilik eğilimi düzeyini arttırmaktadır, **H4:** Girişimcilik özelliklerinden başarıya ihtiyacı girişimcilik eğilimi düzeyini arttırmaktadır, **H5:** Girişimcilik özelliklerinden kontrol odağı girişimcilik eğilimi düzeyini arttırmaktadır, **H6:** Girişimcilik özelliklerinden belirsizliğe tolerans girişimcilik eğilimi düzeyini arttırmaktadır ifadelerinden oluşmaktadır.

Yapılan analizler sonucunda H1, H2, H5 ve H6 hipotezleri kabul edilirken H3 ve H4 hipotezleri reddedilmiştir. Araştırmada yapılan ilişki analizleri çerçevesinde risk alma, kendine güven, kontrol odağı ve belirsizliğe tolerans boyutlarının girişimcilik eğilimi ile en yüksek düzeyli ilişkili olan boyutlar olduğu gözlemlenmiştir. Girişimci kişilik özelliklerinden olan yenilikçilik ve başarıya ihtiyacı boyutlarının ise girişimcilik eğilimi düzeyini etkilemediği sonucuna varılmıştır. Demografik özellikler ile Girişimcilik Eğilimi arasındaki ilişkiye bakıldığında ise yaş, cinsiyet, eğitim durumu, aylık gelir, medeni durum ve çalışma yaşamındaki tecrübe demografik değişkenlerinden sadece "medeni durum" değişkeni ile girişimcilik eğilimi arasında anlamlı ilişkiye rastlanmıştır. Araştırmada girişimcilik eğilim düzeylerinin kursiyerlerin demografik özelliklerine göre yapılan incelemelerde ise evli kursiyerlerin bekar kursiyerlere göre daha yüksek düzeyde girişimcilik eğilimine sahip oldukları gözlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Girişimci, Girişimcilik, Girişimcilik Özellikleri, Girişimcilik Eğitimi, Girişimcilik Eğilimi

SUMMARY

The concept of entrepreneurship is undoubtedly one of the most interesting and most studied areas in recent years. Both the contribution to the country's economy and the level of welfare of the people need to be significant in terms of the competition of the countries in the international arena. At this point, the number of studies on the subject is increasing day by day. Due to the effect of employment, countries are also giving importance to work related to this subject. By establishing their own businesses, people firstly increase their welfare in terms of themselves and their families, and then contribute to the employment of other individuals. With all this, it is necessary to talk about the entrepreneurial activity as well as trying to express the importance of entrepreneurship. These people possess some entrepreneurial qualities as well as innate qualities at the same time. At this point, it is not right to say that neither the properties that the individuals have inherited completely in relation to entrepreneurship nor the features they acquired afterwards are influential. It is possible to say that people at this point have shown a tendency to entrepreneurship with some inherited features, along with some later acquired features.

The purpose of this study is to determine the degree of success that has the characteristics of entrepreneurial personality that has been studied in the literature, whether self-confidence, innovation, control focus, risk taking, and tolerance to uncertainty influence the entrepreneurial tendency.

The survey method was used to analyze the data. The sample of the study was constructed using the simple random sampling method. Data collected were analyzed through SPSS 22 program. The t-test was used to compare the data between two independent groups and the one way Anova test was used to compare the data between two independent groups. Pearson Correlation and regression analysis were applied among the continuous variables of the study.

The research was conducted on the trainees of Applicable Entrepreneurship Training conducted in various universities by the KOSGEB (Small and Medium Scale Enterprises Development and Support Administration) during 2017-2018 academic year. In a survey of 202 entrepreneurship trainees with Applied Entrepreneurship training on the entrepreneurial tendency, the entrepreneurial tendencies of individuals were examined in terms of self-confidence, innovation, need for achievement, risk taking, control focus, tolerance

to uncertainty. Within the scope of the research, 6 hypotheses were introduced. Hypothesis; **H1**: The tendency to take risks from entrepreneurship traits increases the level of entrepreneurial tendency, **H2**: Self-confidence from entrepreneurship characteristics increases the level of entrepreneurial tendency, **H3**: Innovation from the characteristics of entrepreneurship increases the level of entrepreneurial tendency, **H4**: The need to achieve entrepreneurship traits increases the level of entrepreneurial inclination, **H5**: Entrepreneurship traits increase the level of control-oriented entrepreneurship tendency, **H6**: Tolerance to uncertainty from entrepreneurship characteristics increases the level of entrepreneurship tendency.

Hypotheses H3 and H4 were rejected when H1, H2, H5 and H6 hypotheses were accepted as the result of the analysis. In the framework of the relationship analysis, it was observed that the dimensions of risk taking, self confidence, control orientation and uncertainty tolerance were the highest correlations with entrepreneurship tendency. Innovation, one of the characteristics of entrepreneurial personality, and dimensions of need to achieve did not affect the level of entrepreneurial tendency. When we look at the relationship between demographic characteristics and entrepreneurship tendency, only demographic variables such as age, gender, educational status, monthly income, marital status and experience in working life are found to have a significant relationship only between "marital status" and entrepreneurship tendency. It is seen that married couples have a higher entrepreneurial tendency than single participants in examinations conducted according to demographic characteristics of entrepreneurship tendency levels in the survey.

Keywords: Entrepreneur, Entrepreneurship, Entrepreneur Characteristics, Entrepreneurship Education, Entrepreneur Tendency

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	I
SUMMARY	III
İÇİNDEKİLER.....	V
TABLolar LİSTESİ	VIII
ŞEKİLLER LİSTESİ	IX
EKLER LİSTESİ.....	XI
ÖNSÖZ.....	XII
GİRİŞ.....	1
BİRİNCİ BÖLÜM	5
GİRİŞİMCİLİK, GİRİŞİMCİLİĞİN ÖNEMİ VE İLGİLİ KAVRAMLAR	5
1.1. Girişimci ve Girişimcilik Kavramları	5
1.2. Girişimciliğin Önemi.....	12
1.2.1. Ekonomik Açıdan Önemi	13
1.2.2. Sosyal Açıdan Önemi	18
İKİNCİ BÖLÜM.....	21
GİRİŞİMCİLİK İLE İLGİLİ ÖZELLİKLER VE GİRİŞİMCİLİĞİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER	21
2.1. Girişimciliği Etkileyen Faktörler	22
2.1.1. Girişimci Olmayı Etkileyen Ekonomik Faktörler.....	22
2.1.2. Girişimci Olmayı Etkileyen Sosyal Faktörler.....	23
2.1.2.1. Toplumsal Bakış Açısı.....	23
2.1.2.2. Aile Yapısı.....	23
2.1.3. Girişimci Olmayı Etkileyen Psikolojik Faktörler	25
2.2. Girişimciliğe İlişkin Yaklaşımlar	28
2.2.1. Demografik Özellikler Yaklaşımı	29
2.2.1.1. Yaş.....	29
2.2.1.2. Cinsiyet	29

2.2.1.3.	Eğitim	30
2.2.1.4.	Çalışma Süresi	32
2.2.1.5.	Medeni Durum	32
2.2.2.	Kişilik Özelliği Yaklaşımı	33
2.2.2.1.	Başarma İhtiyacı	33
2.2.2.2.	Kontrol Odağı	34
2.2.2.3.	Risk Alma Eğilimi	35
2.2.2.4.	Belirsizliğe Karşı Toleranslı Olma	35
2.2.2.5.	Kendine Güven	36
2.2.2.6.	Yenilikçilik	36
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	38
GİRİşİMCİLİK EğİTİMİ	38
3.1.	Girişimcilik Eğitimi İle İlgili Genel Bilgiler	38
3.2.	Türkiye’de ve Dünya’da Girişimcilik Eğitimi	44
3.2.1.	Türkiye’de Girişimcilik Eğitimi	44
3.2.2.	KOSGEB Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi	46
3.2.3.	Dünya’da Girişimcilik Eğitimi	47
3.2.3.1.	ABD’de Girişimcilik Eğitimi	47
3.2.3.2.	Avrupa’da Girişimcilik Eğitimi	49
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	53
GİRİşİMCİLİK EğİLİMİ	53
4.1.	Girişimcilik Eğilimi İle İlgili Tanımlar	53
4.2.	Girişimcilik Eğiliminin Nedenleri	54
BEşİNCİ BÖLÜM	59
YÖNTEM	59
5.1.	Araştımının Önemi	59
5.2.	Evren ve Örneklem	59
5.3.	Verilerin İstatistiksel Analizi	59
5.4.	Veri Toplama Aracı	60

5.5. Araştırmanın Hipotezleri.....	61
ALTINCI BÖLÜM	62
BULGULAR VE YORUMLAR	62
6.1. Kursiyerlerin Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı.....	62
6.2. Kursiyerlerin Girişimcilik Özellikleri Ve Girişimcilik Eğilimi Düzeyleri.....	64
6.3. Kursiyerlerin Girişimcilik Özellikleri İle Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişki	66
6.4. Girişimcilik Özelliklerinin Tanımlayıcı Özelliklere Göre Karşılaştırılması ...	70
6.5. Girişimcilik Eğiliminin Tanımlayıcı Özelliklere Göre Karşılaştırılması	78
SONUÇ	81
KAYNAKÇA.....	94

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Kursiyerlerin Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı	62
Tablo 2. Girişimcilik Özellikleri Puan Ortalamaları	64
Tablo 3. Girişimcilik Eğilimi Puan Ortalamaları	64
Tablo 4. Girişimcilik Özellikleri İle Girişimcilik Eğilimi Arasında Korelasyon Analizi .	66
Tablo 5. Girişimcilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimi Üzerine Etkisi	68
Tablo 6. Girişimcilik Özelliklerinin Aylık Gelire Göre Ortalamaları	70
Tablo 7. Girişimcilik Özelliklerinin Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları.....	72
Tablo 8. Girişimcilik Özelliklerinin Yaşa Göre Ortalamaları	73
Tablo 9. Girişimcilik Özelliklerinin Çalışma Tecrübesine Göre Ortalamaları.....	74
Tablo 10. Girişimcilik Özelliklerinin Cinsiyete Göre Ortalamaları	76
Tablo 11. Girişimcilik Özelliklerinin Medeni Duruma Göre Ortalamaları.....	77
Tablo 12. Girişimcilik Eğiliminin Aylık Gelire Göre Ortalamaları	78
Tablo 13. Girişimcilik Eğiliminin Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları.....	78
Tablo 14. Girişimcilik Eğiliminin Yaşa Göre Ortalamaları	79
Tablo 15. Girişimcilik Eğiliminin Çalışma Tecrübesine Göre Ortalamaları	79
Tablo 16. Girişimcilik Eğiliminin Cinsiyete Göre Ortalamaları	80
Tablo 17. Girişimcilik Eğiliminin Medeni Duruma Göre Ortalamaları.....	80

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 1.** Kursiyerlerin Girişimcilik Özellikleri ve Girişimcilik Eğilimi Düzeylerine İlişkin Diyagram.....65
- Şekil 2.** Girişimcilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimi Üzerine Etkisine İlişkin Sonuç Modeli69

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	:	Avrupa Birliği
ABD	:	Amerika Birleşik Devletleri
BAP	:	Bilimsel Araştırma Projeleri
EACEA	:	Education, Audiovisual and Culture Executive Agency
FDI	:	Foreign Direct Investment
GEM	:	Global Entrepreneurship Monitor
ISCED	:	International Standard Classification of Education
KOBİ	:	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme
KOSGEB	:	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
SGK	:	Sosyal Güvenlik Kurumu
SPSS	:	Statistical Package for Social Sciences
TDK	:	Türk Dil Kurumu
TTK	:	Türk Ticaret Kanunu
TTO	:	Teknoloji Transfer Ofisi
WEF	:	World Economic Forum
YÖK	:	Yüksek Öğrenim Kurumu
OECD	:	Organisation for Economic Co-operation and

EKLER LİSTESİ

- EK-A** Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi:
Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi Alan Kurs Katılımcıları Üzerinde
Araştırma Anket Formu
- EK-B** Özgeçmiş

ÖNSÖZ

Çalışmamda benden yardımlarını esirgemeyerek yol gösterici olan danışmanım Sayın Doktor Öğretim Üyesi Erdal ŞEN'e; bu süreçte yanımda olan ve destekleyen yakınlarıma, Yüksek Lisans sürecinde bilgilendirmeleri ile yardımcı olan İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü çalışanlarına, motivasyonuma büyük katkıları olan aileme, bu süreçte bilgi birikimi ve motivasyonu ile desteğini esirgemeyen Sayın Doç. Dr. Seyfettin Arda ÖZTRÜKCAN'a katkılarından dolayı teşekkürü bir borç bilirim.

Nazlı YÜCEOL

GİRİŞ

“Girişim” kelimesi Latin kökenli dillerden günümüze kadar değişerek ve gelişerek gelmiştir. Girişim kavramı “girişimcilik” kavramını anlamak ve açıklamak açısından yol gösterici olacaktır. Girişim kelimesi ilk olarak 15.yüzyılda eski Fransızca’da “entreprendre” kelimesinin karşılığı olarak kullanılmıştır. Türkçe okunuşu “antröprandr” olan girişimcilik o zaman diliminde “devrimci burjuvazisi” ile bağdaştırılacak şekilde, fırsat yakalama konusunda gözü kara, kalkışmalara karşı hazırlıklı, tereddütü olmayan anlamlarını taşımaktaydı¹.

Girişimcilik ve girişimci kavramları günümüzde ülkelerin ve bireylerin yaşam kalitesini arttırmaya yönelik olarak birçok alanda karşımıza çıkmaktadır. Ekonomik, psikolojik, sosyolojik, kültürel ve teknik birçok boyutu bulunan bu kavram gerek ülkeler gerek ise bireyler açısından son derece önemlidir. Toplumların gelişmişlik seviyeleri bir noktada girişimcilik faaliyetleri ile ilişkilendirilmektedir. Ülkelerin gelişmişlik düzeyleri bir noktada o ülkede girişimci faaliyet gösteren kişilerin girişimci gücünün varlığına bağlıdır.

Girişimcilik kavramına bakıldığında ülkelerin ekonomik büyümelerinden, istihdamına, bireylerin refah düzeylerinden uluslararası alanda rekabet stratejilerine kadar geniş bir yelpazede değerlendirildiği gözlenmektedir. Son yıllarda yapılan araştırmaların sonuçları da göstermektedir ki girişimcilik artık bir meslek olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum bu konunun üzerinde daha fazla durulmasına özen gösterilmesi gerekliliğini, girişimci kişilerin sayısının nasıl arttırılacağı ve teşvik edileceği ile ilgili çalışmaların sayısının arttırılması gerekliliğini göstermektedir. Sonuçta girişimcilik toplumların refahını arttırmakta önemli bir araç ise bir toplumun refah düzeyinin arttırılması için bu noktada girişimciliğin geliştirilmesi ve girişimcilerin yetiştirilmesi bir zorunluluk haline almaktadır.

Küreselleşme, dünyada birçok yapısal değişimlere neden olmuştur. Ekonomide oluşan yapısal değişim ve teknolojik ilerlemeler uluslararası ortamda rekabet etmeyi gerektirmektedir. Gelişmeler istihdam olanaklarını kısıtlamaktadır. Bu nedenle ülkeler girişimciliğe önem vermekte ve desteklemektedirler.

¹ Gül Nazik Bayram, Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerine Etkisinin İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı. Hasan Kalyoncu Üniversitesi, İstanbul, 2014, s.2 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

Girişimcilik hızla değişen ekonomik şartlarda, yenilikler yaratmak suretiyle olumsuzluklara karşı itici bir güç olmaktadır. Girişimciler kaynakları etkin şekilde kullanarak, yenilikçi fikirler üreterek, istihdam olanağı sağlayarak ve çeşitli pazarlar oluşturarak ekonominin güçlenmesine büyük katkıda bulunmaktadır. Girişimciliğin ortaya çıkmasında çevresel ve toplumsal koşulların yanında kişilik özellikleri de büyük önem taşımaktadır.

Girişimcilik; günümüzde gelişmiş ülkelerin ekonomik temelini oluşturan büyük bir güçtür. Ülkeler, bu gücü şekillendirebildiği ölçüde ekonomilerini çeşitlendirebilmekte, üretimlerinde daha üst teknolojilerinin payını kullanmaları ile yeni ürünler ve yenilikçi süreçlerle ekonomik bağımsızlığını koruyabilmekte ve refah seviyesini artırabilmektedir. İşte bu noktada yeni iş fikirlerini hayata geçirebilecek genç beyinlere girişimcilik eğitimi vermek, girişimcilik kültürü oluşturabilmek ve bu yolda bireyleri teşvik etmek önem arz etmektedir. Genç nüfusun girişimcilik eğilimi arttıkça, girişimci bireylerin sayısı artacak, dolayısıyla ülkelerin gelişmişlik düzeyi doğru orantılı olarak artacaktır.

Değişen ve gelişen teknolojinin etkisi ile oluşan rekabet ve bilgiye dayalı günümüz iş dünyasında, girişimci ve girişimcilik kavramları sıkça karşılaşılan kavramlar olmaya devam etmektedirler. Girişimcilik, girişimde bulunan kişilere başarı sağlamasının yanında, ülkenin gelişmesine ve kalkınmasına da katkı yaratmaktadır. Girişimcilik faaliyetlerinin fikri emeğin en önemli boyutu olduğu söylenmektedir².

Bir takım araştırmacılar girişimcilik kavramını ekonomik, sosyal ve psikolojik boyutları ile ele almakta iken, bazıları ise yönetim ve sosyal açıdan değerlendirmektedirler.³

Kişilere istihdam yaratma, piyasalara yeni ürün ve hizmet sunma ve ülke ekonomileri yeni bir soluk getirme noktasında girişimcilere önemli roller düşmektedir⁴. Girişimciler, işletmelerin başarısında kilit öneme sahiptir⁵. Girişimciler gerekli riskleri alarak, elindeki kaynakları en iyi şekilde kullanmalıdır. Girişimcilik faaliyetlerinin ve girişimci sayısının artmasında, gerekli farkındalığın

² Özlem Balaban ve Yasemin Özdemir, , "Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerine Etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF Örneği". *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2008, (3)2: s.134.

³ Hannah O BULA, "Evolution and Theories of Entrepreneurship: A Critical Review on the Kenyan Perspective". *International Journal of Business and Commerce*, 2012, 1(11): p.81.

⁴ Yılmaz Akyüz, "Üniversite Öğrencilerinin Kosgeb Desteklerine Bakış Açıları Ve Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma:Uşak Üniversitesi Örneği", *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2013, 6(3): s.81.

⁵ Serpil Tomak, "Girişimcilik ve Bilişsel Yanlılık". *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2011, 6(1): s.73.

yaratılması ve girişimcilik eğitiminin önemi ile karşılaşmaktadır. Girişimcilik ruhuna sahip bireyler cesaretlendirilmeli ve girişimcilik eğitime teşvik edilerek, gerekli destek sağlanmalıdır. Bu eğitim ve destekleri sağlayan kuruluşlardan bir tanesi KOSGEB'tir. KOSGEB çeşitli kurum ve kuruluşlar aracılığı ile vermekte olduğu Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri ile birlikte hem kişilerin girişimcilik özelliklerinin teşvik edilmesini sağlamakta aynı zamanda kişileri kendi işlerini kurma noktasında iş yönetimi konularında bilgi ile donatmaya çalışmaktadır. KOSGEB Uygulamalı Girişimcilik Eğitimlerinin kapsamını işletme yönetimi ile ilgili temel beceriler, yasal prosedürler, hukuki işlemler, personel seçimi ve özellikleri, pazarlama çalışmaları, halkla ilişkiler çalışmaları vb konular oluşturmaktadır. KOSGEB bu eğitimler neticesinde kursiyerlerine bir yeterlilik sertifikası vermektedir. Dünyanın birçok ülkesinde girişimcilik ile ilgili eğitimlerin verildiği görülmektedir. Dünyada örneklerini gördüğümüz girişimcilik eğitimlerine bakıldığında genel olarak bu eğitimler ile amaçlanan bir konuda atılımda bulunmadan, harekete geçmeden önce bilgi sahibi olmak, sertifika ya da bir yeterlilik belgesine sahip olmanın işin başarı şansının artımada etkili olacağına dair ortak görüştür.

Bu çerçevede girişimcilik özelliklerinin girişimcilik eğilimine olan etkisinin girişimcilik eğitimi alan kursiyerler üzerindeki incelemesini içeren çalışma altı bölümden oluşmaktadır.

Çalışmanın ilk bölümünde girişim, girişimci girişimcilik kavramları ile ilgili tanımlamalara yer verilmiş girişimciliğin tarihsel gelişiminden bahsedilmiş ve sonrasında girişimciliğin önemi ekonomik, sosyal, kültürel ve toplumsal açıdan ele alınmıştır.

Çalışmanın ikinci bölümünde girişimcilik özellikleri ve girişimciliği etkileyen faktörlere yer verilmiştir. Burada girişimciliği etkileyen ekonomik faktörler, sosyal faktörler (toplumsal bakış açısı, aile yapısı, kültür) ve psikolojik faktörlere değinilmiştir. Girişimciliğe ilişkin yaklaşımlar demografik özellikler yaklaşımı (yaş, cinsiyet, eğitim, çalışma süresi, gelir durumu, medeni durum), kişilik özellikleri yaklaşımı (başarma ihtiyacı, kontrol odağı, risk alma, belirsizliğe tolerans, kendine güven, yenilikçilik) yer almaktadır.

Çalışmanın üçüncü bölümünde girişimcilik eğitimlerine ait bilgiler yer almaktadır. Girişimcilik eğitimleri ile ilgili genel bilgiler Türkiye'de ve Dünya 'da girişimcilik eğitimleri, KOSGEB Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri ile ilgili bilgiler bulunmaktadır. Çalışmanın dördüncü bölümünde ise çalışmanın bağımlı değişkenini oluşturan girişimcilik eğilimi ele alınmıştır.

Çalışmanın beşinci bölümünde çalışmanın yöntemi, amacı, kapsamı, evreni ve örnekleme ve hipotezleri yer almaktadır. Çalışmanın altıncı bölümü

analizler sonucunda elde edilen bulgulardan ve son olarak yedinci bölümü ise sonuç ve öneriler bölümlerinden oluşmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞİMCİLİK, GİRİŞİMCİLİĞİN ÖNEMİ VE İLGİLİ KAVRAMLAR

Çalışmanın bu bölümünde girişimci, girişimcilik ve girişim ifadelerine ait tanımlar yer almaktadır. Girişimcilik için farklı araştırmacılar tarafından yapılan tanımlar ve girişimcilik ile ilgili görüşlerin yer aldığı bu ifadelerin akabinde girişimciliğin önemi ekonomik ve sosyal açıdan ele alınacaktır.

1.1. Girişimci ve Girişimcilik Kavramları

Günümüzde girişimcilik kavramı sosyal bilimler alanında önemli bir yer tutmaktadır. Bunun nedeni ülkelerin gelişmesi, kalkınması ve ilerlemesinde güçlü bir etken olarak görülmesidir. Girişimcilik yenilik, yaratıcılık, kabiliyet, bilgi ve sermayenin birleşimi olarak toplumsal kaliteyi arttırmaktadır. Girişimcilik hayal gücünün kullanılması, yaratıcı olma, sorumluluk alma, fikirleri organize etme, karar alma ve tüm bunları yaparken başka kişilerle ilişkiler kurmayı kapsayan bir kavramdır. Girişimcilik Fransızca “entreprendre” fiilinden türetilmiş bir kelimedir. Girişimcilik kavramı 17.Yüzyılın başlarında Fransız krallığı ile fiyatları sabitleyerek sözleşme yapan kişileri ifade etmek için kullanım alanı bulmuştur. Bu dönemde John Law, Fransız hükümetine ait binaları bu sözleşmeler ile inşa etmiştir. Richard Cantillon, Law'ın çalışmalarının ışığında girişimci ifadesini 1734 yılında kullanmıştır⁶.

Girişimcilik 16. yüzyıla kadar askeri sefer anlamında kullanılan bir kavram iken, 17. yüzyılda inşaat mühendisliği alanında gündeme gelen bir kavram olmuştur. 18. Yüzyıl itibariyle girişimcilik kavramı ekonomik faaliyet alanında gündeme gelmeye başlamıştır.

Yapılan girişimcilik tanımlarından birinde girişimcilik kavramı, ekonomik gelişme için gerekli olan ve yenilik yaratan, buluşçuluk anlamına gelmektedir⁷. Girişimcilik, yeni fırsatları keşfetme, yenilik yaratma ve kaynakları sömürme olarak ifade edilmektedir⁸.

Bir başka ifade de ise girişimci ile yönetici arasındaki ayırmadan söz edilmektedir. Burada girişimcilerin ürün ve hizmet yarattıkları, yöneticilerin ise

⁶ Jens Iversen vd., “Defining and Measuring Entrepreneurship”, *Foundation and Trends in Entrepreneurship*, 2008, 4(1),s.52

⁷ P. Kom Wong And Yuen P. Ho, "Entrepreneurship, Innovation and Economic Growth: Evidence from Gem Data", *Small Business Economics*, 2005, 24: s. 336

⁸ Johanna Gast and Katherine Gundolf, "Doing Business in A Green Way: A Systematic Review of The Ecological Sustainability Entrepreneurship Literature And Future Research Directions", *Journal of Cleaner Production*, 2017, 147(2017): s.46

yaratılan ürün ve hizmetlerle rekabet avantajı yarattıkları ifade edilmektedir⁹. Girişimcilik, yeni bir şey yaratmayı ifade ederken, yöneticilik ise, küçük işletme sahibi gibi evreleri bulunan yeni organizasyon yaratma olarak ifade edilmektedir¹⁰.

Cantillon' a göre girişimcilik maliyetleri üstünde satış yapmak ve aynı zamanda risk alarak maliyetten dolayı kar ya da zararı kabullenme durumunu ifade etmektedir. Ücretli çalışanlarla girişimciler arasındaki fark ise sabit gelir elde etmek ya da belirsizlik ortamında risk alarak çalışmaktır¹¹.

Jean Baptiste Say girişimcilik ve yöneticilik kavramları arasındaki farkı belirtmiştir. Girişimciyi sermaye sahibi olarak üretim faktörlerini bir araya getiren ve koordine edebilen kişi olarak tanımlamıştır.

Girişimciler, diğer insanlara göre fırsatları görebilen, buluşlar yaratan ve bu buluşlar ile kişileri tanıştıran kişilerdir¹². Girişimci kişilik özellikleri ile yeniliğe uygun çevresel ve yapısal koşulları, karar alma süreçleri ve stratejileri ile ilişkilendirilen çeşitli çalışmalar literatürde yer almaktadır¹³. Girişimci kişiler, yaratıcılık özelliklerine taşıyan, proaktif davranabilen ve risk alan kişilerdir¹⁴.

Alfred Marshall ise girişimcinin hem yönetici hem de işveren konumunda olması gerektiğini belirtmiştir. Marshall'a göre girişimci mal ve hizmet üretirken yenilikler sunmalı, üretimi yönlendirmeli ve risk almalıdır. Firmanın tüm sorumluluğunu üstlenmek, sermaye ve işgücünü koordine etmek de yine girişimcinin görevi olmalıdır. Aynı şekilde girişimcide bulunması gereken özellikler çok çeşitlidir. Girişimciliğe yenilikçilik kavramını getirmiş ve girişimciler için beş durum tanımlamıştır:

- Yeni bir ürünü veya var olan bir ürünün farklı kalitesini oluşturmak
- Yeni üretim tekniği ortaya koymak
- Yeni ortaya çıkan Pazar/piyasa oluşturmak
- Yeni kullanılacak hammadde kaynakları bulmak ya da yarı mamul temin etmek
- Bir endüstri ortamında yeni bir organizasyon oluşturmayı başarmak.

⁹Michael A. Hitt vd., "Strategic Entrepreneurship: Integrating Entrepreneurial and Strategic Management Perspectives", *Strategic Management Journal (Special issue: Strategic Entrepreneurship: Entrepreneurial Strategies For Wealth Creation)*, 2001, 22(6-7), s.3

¹⁰William B. Gartner, "Who Is The Entrepreneur?" Is The Wrong Question." *Entrepreneurship Theory and Practice*, 1989, 12(4), s.62

¹¹Jens Iversen vd., "Defining and Measuring Entrepreneurship", *Foundation and Trends in Entrepreneurship*, 2008, 4(1), s.55

¹²Hessel Oosterbeek vd., "The Impact of Entrepreneurship Education on Entrepreneurship Skills and Motivation", *European Economic Review*, 2010, 54, s.442

¹³Danny Miller, "The Correlates of Entrepreneurship In Three Types Of Firms", *Management Science*, 1983, 29(7), s. 771

¹⁴Rodney Runyan vd., "Entrepreneurial Orientation Versus Small Business Orientation: What Are Their Relationships To Firm Performance", *Journal of Small Business Management*, 2008, 46(4), s. 569

McClelland girişimciliği motive edici faktörler açısından ele almıştır. Bu faktörler başarıya ihtiyacı, güç elde etme ve iyi ilişkiler kurma ihtiyacıdır. McClelland başarı motivasyonu yüksek kişilerin yenilikçi, sorumluluk sahibi ve risk almaya eğilimli olduklarını belirtmiştir.

Peter Drucker girişimcilikte yenilik anlayışının üzerinde durmuştur. Girişimcilerin, değişimi bir fırsat olarak gördüklerini ve bunu rekabet avantajı sağlamak için kullandıklarını söylemiştir. Albert Shapero sosyal değişkenler ve sosyo-kültürel çevre bileşenlerinin girişimciliği etkilediğini savunmuştur. Shapero ya göre girişimcilik inisiyatif alma, kaynakları birleştirme, yönetim, özerklik ve risk alma eğilimlerinin toplamından meydana gelmektedir.

Bir başka ifade de girişimci; ürün veya hizmet üretmek veya pazarlamak amacı ile sahip olduğu maddi kaynakları ortaya koyarak bir işletme kuran ve yöneten veyahut yönetmek konusunda profesyonel bir destek alan, kar elde etmeyi amaç edinmiş kişi şeklinde ifade edilmektedir¹⁵.

Girişimcilik, bu iş için gerekli olan zaman ve çabanın harcanması ile gerekli finansal, politik ve sosyal bir takım riskleri üstlenmek suretiyle bir değer yaratma sürecidir ve tüm bunlar ile birlikte kuşkusuz ki girişimci olmanın ödülleri vardır. Bu ödüllerin başında bağımsızlık, kişisel tatmin ve maddi ödüller gelmektedir¹⁶.

Gifford Pinchot girişimcilik kavramını tanımlarken farklı bir boyut ele almış ve iç girişimcilik üzerinde durmuştur. Bu kişiler için özerk olarak çalışmanın, bireysel projeler üretmenin önemine değinmiştir. Robert Hisrich girişimcilikte rol oynayan bazı etkenler olduğunu belirtmiştir. Bunlar girişimci olmaya duyulan istek, eğitim seviyesi, kişisel değerler, kişinin yetiştiği (büyüdüğü) çevre, yaş, motivasyon ve rol modellerdir. Girişimcilikte maddi ödül ve kişisel tatminin ön planda olduğuna dikkat çekmiştir. Bu süreçte yeni değer yaratmak, finansal, psikolojik ve sosyal riskler almanın önemli olduğuna dikkat çekmiştir.

Girişimciler işlerin gerçekleştirilmesi için lüzumlu sosyal, psikolojik ve mali riskleri üstlenen kişilerdir¹⁷.

Menger, girişimcileri asıl olarak hesap yapan, organize eden ve kontrol sağlayan kişiler olarak tanımlamaktadır. Buna göre girişimcilerin dört temel sorumluluğu vardır:

- İktisadi bilgilerin toplanması, işlenmesi ve değerlendirilmesi

¹⁵ Mehmet Marangoz, *Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar*, Beta Yayınları, İstanbul, 2016, s.43

¹⁶ Himmet Karadal, *Girişimcilik*, Beta Yayınları, İstanbul, 2014, s.3

¹⁷ Robert D. Hisrich ve Michael P. Peters, "*Entrepreneurship*" McGraw-Hill Higher Education, 2002, s.41

- Temel hesapların yapılması
 - Üretim sürecinin teşvik edilmesi
 - Tüm süreçlerin en elverişli iktisadi şartlar altında kontrol edilmesi
- Leibenstein'a göre girişimciler iki türe ayrılmaktadır:
- Rutin yön verme işlevi sunan, yönetici girişimciler
 - Piyasada veya üretim fonksiyonunda kazançlı fırsatlara sahip bir şirketi yaratmak ve yönetmek için gerekli metotları uygulayabilen yenilikçi girişimciler.

Vesper, girişimcileri 11 farklı gruba ayırmıştır:

- Serbest meslek sahibi bireyler
- Ekip oluşturanlar
- Bağımsız model tedarikçileri
- Ölçek ekonomisi işletmecileri
- Sermaye toplayıcıları
- Temin ediciler
- Al-Sat uzmanları
- Kümeleşenler
- Spekülatörler
- Manipulatörler'dir.

Venkatapathy, girişimcileri gözleme dayalı veriler kullanılarak birinci nesil girişimciler ve ikinci nesil girişimciler olarak ikiye ayırmıştır. Birinci nesil girişimcilerin, yenilikleri benimseme ve kişilik özellikleri gibi biyografik karakteristikler ile benlik kavramları açısından ikinci nesil girişimcilerden önemli ölçüde ayrıldığı belirlenmiştir.

Cooper ve Dunkelberg (1986), girişimciliğin mevcut bir işin satın alınması veya yeni bir işin kurulmasını içerebileceğini belirtmişlerdir.

Jones Evans ve Steward, teknik girişimcileri daha önce çalıştıkları şirketlerde rol aldıkları yenilikçi süreçlerden edinmiş oldukları genel mesleki tecrübelerine göre 4 ana kategoride sınıflandırmışlardır. Bunlar; araştırmacı, üretici, kullanıcı ve fırsat değerlendirici teknik girişimcilerdir.

Minber (1997), girişimcileri sahip oldukları özel beceriler anlamında 4 sınıfa ayırmıştır: kişisel başarı gösteren girişimci, ısrarlı nitelikteki satış girişimcisi, gerçek yönetici girişimci ve uzman fikirler üreten girişimcidir¹⁸.

¹⁸ Jackson P. Ve Venkatapathy, R. "A study of Self-Monitoring Among Service and Technical Entrepreneurs". *Journal of Entrepreneurship*, 2006, 1, s. 26-35.

Arat (1993) girişimciyi, bilinenleri en iyi şekilde yapan, yeteneklerini ve aklını birleştiren, olağan ve olağandışı durumlarda işgücü ve sermaye kaynaklarını verimli biçimde kullanan, analiz eden, planlayan, yürürlüğe koyan, uygulayan ve sonuçları denetleyebilen kişi olarak tanımlamaktadır¹⁹.

Tutar ve Küçük (2003) girişimi, kar veya maddi/manevi başka yarar sağlamak amacıyla, ücret karşılığında satmak için mal veya hizmet üretmek ya da fonlar sağlamak üzere kurulan, hukuki ve finansal kişiliğe sahip, devamlı nitelikte bir örgüt olarak tanımlamaktadırlar²⁰.

Naktiyok (2004)'a göre girişimcilik, girişimcinin ortaya çıkardığı yenilik, fark ve yeni oluşumları içerir. Aynı zamanda girişimciliğin sadece işletmeyi oluşturmak değil, ortaya çıkan fırsatları izleyerek işletmeyi büyütmekle de ilgili bir kavram olduğunu belirtmiştir²¹.

Girişimcilik, gerek bireysel gerek ise toplumsal alanlarda refahı artıran bir kavram olması nedeniyle birçok araştırmacı tarafından üzerinde çalışmalar yapılan alan haline gelmiştir. Ekonomik anlamda ortaya çıkan işaretleri izlediğimizde, istihdamın artmasına ve gelir dağılımlarında denge oluşmasına olan katkısı girişim ve girişimcilik kavramına olan ilgiyi artırmıştır²².

Kutanis girişimciyi diğer insanlardan ayıran bazı temel özelliklerin bulunduğunu söylemiştir. Bu özellikleri, kaynaklara ilişkin öngörüye sahip olmak, yapılacak olan işleri organize etmek, gerekli kaynakları sağlamak ve kullanılan işletme girdilerini işleyerek tüketiciye sununumunu gerçekleştirme becerilerinin karlılığı beraberinde getirecek kavramlar olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca girişimcilerin, ekonominin lokomotifi konumundaki kişiler olduklarına dikkat çekmektedirler. Dolayısıyla hem girişimci hem de ekonominin refahı için geleceği şekillendirecek olan iş fırsatlarının tespit edilmesi ile girişimci kişilerin bu doğrultuda yönlendirilmesi ve yetiştirilmesi ve tabii ki motivasyonlarının sağlanması gerekli görülmektedir²³.

Girişimcilik ve iktisat alanında gelişmedeki rolü ile ilgili belki de en çok anılan isim J.Schumpeter'dir. Erken dönem iktisatçıları girişimciliğin tanımını, kapitalist ekonomilerde yapısal değişimin ve verimliliğin geliştirilmesinin kaynağı

¹⁹ Necla Arat, *Türkiye'de Kadın Girişimcilik*, Türkiye Esnaf-Sanatkar ve Küçük Sanayi Araştırma Enstitüsü (TES-AR) Yayınları, Ankara, 1993, s.204-212

²⁰ Hasan Tutar ve Orhan Küçük, *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2003, s.161-162

²¹ Atılhan Naktiyok, *İç Girişimcilik*, Beta Yayınları, İstanbul, 2004, s.1-4

²² Deniz Börü, *Girişimcilik Eğilimi Marmara Üniversitesi İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*, Marmara Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2006. s.1

²³ Ö. Rana Kutanis, "Girişimcilik Eğilim ve Tecrübesinde Kişilik Özellikleri Önemli mi?", *14.Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi*, Erzurum Atatürk Üniversitesi, 2006, s.52

olarak geliştirmemişlerdir. Bu teorik bakış Schumpeter'in 20.yy. alışmalarında ortaya ıkmıřtır²⁴.

Schumpeter girişimcilik işlevinin; yeni bir mal veya hizmet ya da bunların daha iyi tanıtımı, yeni bir piyasanın açılması, yeni üretim şekillerinin tanıtımı, hammadde ya da yarı işlenmiş mal temini için yeni bir kaynağın bulunması, herhangi bir sektörde yeni bir organizasyonun yürütülmesi olduğunu vurgulamıřtır²⁵.

Girişimci; sermaye, kaynaklar ve işgücünü bir araya getirerek mal, hizmet ve fikir gibi insana özgü ihtiyaçları karşılayan kişi olarak tanımlanmaktadır. Günümüz dünyasında beşeri faktörlerin hayatımızdaki önemi, insan faktörünün sağladığı faydalar gün yüzüne çıktıkça önem kazandığı görülebilecektir. Girişimci, retim faaliyetlerinin tüm unsurlarını insan ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak değerlendiren ve risk alan kişi olarak tanımlanabilmektedir²⁶.

Girişimcilik ile ilgili çalışma yapan birçok araştırmacı girişimcilik üzerine farklı tanımlamalar ne sürmüşlerdir. Nybakk ve Hansen (2008: 474)'e göre girişimci, faaliyet halindeki bir örgüt içinde yeniliği ve yeniden yapılanmayı teşvik eden ya da yeni örgütlenmeler oluşturan bir çalışan veya bağımsız bir şekilde faaliyette bulunan bireyler olarak tanımlanmıştır.

Neo-klasik yaklaşımın öncülerinden olan Alfred Marshall'a göre girişimci, hizmet veya mal üretmenin yanı sıra örgüt içerisindeki kontrol ve denetim fonksiyonlarının görevini yerine getirirken bu fonksiyonlar sonrası ortaya çıkabilecek bütün sorumlulukları ve riski göze alan ve üstlenen kişi olarak ifade edilmiřtir²⁷.

Girişimciyi belirsizlik kavramı etrafında şekillendiren Knight; belirsizlik durumu karşısında cesaretle tepki verip, kendisi ve etrafındakiler için riskleri üstlenebilen kişinin, girişimci sayılabileceğini öngörmüştür. Gelecekteki durum ve olaylarla ilgili gerçekçi varsayımlar yapmanın girişimci olabilmenin en önemli kuralı olduğunu ileri süren Knight, gelecekte neyi talep edeceği bilinmeyen tüketicilerin olduğu bir piyasada geleceği tahmin ederek, riskleri üstlenip

²⁴ Geoffrey Jones ve R. Daniel Wadhvani, "Schumpeter's Plea", *Rediscovering History and Revelance In The Study of Entrepreneurship*, 2006, s.5.

²⁵ Salvatore Sciascia ve Riccardo De Vita. "The Development of Entrepreneurship Re-search Liuc Papers", *Serie Economiazendale*. 2004, 146 (19), s.16.

²⁶ İsmet Mucuk, *Modern İşletmecilik*, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2013, s.5-8.

²⁷ Semra Güney, *Girişimcilik: Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular*, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2015, s. 6.

başarılı bir mal veya hizmet üretimi gerçekleştirme sürecini yöneten kişinin gerçek girişimci olduğunu söyler²⁸.

Gelecekteki belirsizlik ortamının girişimci bireylere tahminlerde bulunma ve ortaya çıkabilecek fırsatları yakalama imkânı sunacağını düşünen Kirzner, girişimcilik tanımını yeni şeyler öğrenme, gözü açıklık ve uyanıklık kavramı etrafında şekillendirir. Bu kavramı tam anlamıyla gerçekleştirebilmek için de, girişimcinin sürekli yenilikleri takip ederek tetikte beklemesi gerekmektedir²⁹.

Girişimciliğin risk ve sorumluluk almakla olmayacağını ifade eden Marshall, üretim safhasında ürünün maliyet hesaplamasının ve bu hesaplamada kullanılan yeni tekniklerinde girişimciliğin önemli aşamalarını oluşturduğunun unutulmamasını ifade etmektedir³⁰.

Girişimcilik, her şeyden önce ve en önemlisi bir zihniyettir meselesidir. Bir kişinin, tek başına ya da bir örgüt içerisinde, bir fırsatı belirleme ve yeni bir değer üretmek ya da ekonomik anlamda bir başarı yakalamak için bu fırsatın üzerine giderek istekliliğini ve kapasitesini artırmak olarak tanımlanır³¹.

Girişimcilik, geri kalmış ekonomilerde yeniden yapılanmaya gitmenin, gelişmekte olan ülkelerde gelişmeye yapmış olduğu katkının, gelişmiş ekonomilerde ise gelişmişliğin devamlılığı, dinamizm, çeşitlilik ve zenginlikler ve refah yaratmanın yapı taşıdır³². Görüldüğü gibi girişimcilik hakkında çok fazla tanım yapılmış olması bu konuda çok fazla çalışmanın yapılmış olduğunu göstermektedir. Girişimci, bir topluluğun ihtiyacı olanları ve gelecekte ihtiyaç duyacağı ürünleri ve hizmetleri üreterek veya ticaret yaparak kar elde etmeyi amaçlar. Bu amaca yönelik kendi işini kurmak için harekete geçer ve iş fikrini ortaya çıkarmak için araştırma, planlama, örgütlenme ve koordinasyon çalışmaları yapar. Sonuçta gerekli bilgi-beceri, işyeri, eleman, teçhizat-donanım gibi işletme girdileri ile finansman kaynaklarını bir araya getirerek kendi işini kuran kişidir. Diğer bir açıdan girişimcilik; parasal ya da kişisel tatmine bir ödül sonucuyla ulaşmak amacıyla, zaman ve çaba harcayarak, finansal, psikolojik ve toplumsal riski üstlenerek farklı değerde mal ya da hizmet yaratma sürecidir³³.

²⁸ Salih Alp, "Temel Dinamikleri ve Değişen Yapısı ile Girişimciliğin İktisat Teorisi Tarihi İçindeki Yeri", *Liberal Düşünce*, 2009, 5(6), s. 6.

²⁹ Bahadır H. Akın, "Görünen Elden Görünmeyen Ele Girişimcinin Dönüşü: İnternet Çağında Kapitalizm ve Girişimcilik Üzerine Bir Değerlendirme". *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2 (2), 2007, s. 97.

³⁰ Salih Alp, "Temel Dinamikleri ve Değişen Yapısı ile Girişimciliğin İktisat Teorisi Tarihi İçindeki Yeri", *Liberal Düşünce*, 2009, 5(6), s. 7

³¹ Serpil Döm, *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği*, Detay Yayıncılık, Ankara, 2015, s. 8.

³² Atılhan Naktiyok, *İç Girişimcilik*, Beta Yayınları, İstanbul, 2004, s.11.

³³ Aykut Göker, *Prodüktivite, İnovasyon Yeteneği, Teknoloji ve Rekabet Gücü, Tartışmalı Toplantı*, MPM Yayınları, Ankara, 2000, s.11.

Bu tanımlar ışığında girişimci kişiliğin tanımını özetleyecek olursak; karşısına çıkan fırsatları tespit eden, tehditleri fırsata çevirebilen, bu fırsatları yerinde ve zamanında değerlendirebilen, maddi ve manevi bir riske girerek emeğinin karşılığını alma çabasına giren kişidir.

Girişimcilikle ilgili bazı benzer kavramlarda literatürde yerini almıştır. Bunlardan bazıları inovasyon ve yaratıcılıktır. İnovasyon, hem yenilemeyi ve yenilenmeyi hem de bir yeniliği anlatır. OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) literatürüne göre, inovasyon; süreç olarak, bir fikri pazarlanabilir bir ürün ya da hizmete, yeni ya da geliştirilmiş bir imalat ya da dağıtım yöntemine, ya da yeni bir toplumsal hizmet yöntemine dönüştürmeyi ifade eder³⁴. İnovasyon, girişimciliğin belli bir fonksiyonudur. İnovasyon, girişimcinin yeni kaynaklar üreterek hizmet üretmesi veya hâlihazırda ki kaynakların potansiyelini artırarak hizmet üretmesidir³⁵. Yaratıcılık ise, aslında her bireyde olan ve insanın yaşamının her döneminde ortaya çıkarılabilen bir yetenek, günlük yaşamdan bilimsel çalışmalara kadar geniş bir yelpaze içinde olan bir tutum ve davranış biçimi şeklinde ifade edilmektedir. Yaratıcılık, ortaya çıkmış bir soruna, kişinin kendine has bir çözüm bulmasıdır. Yaratıcılık, kalıplardan kurtularak, karşımıza çıkan bir soruna farklı, alışlagelmişin dışında, başkasına benzemeyen çözümler üretebilme yeteneği olarak tanımlanabilir. Yaratıcılık, insanlık tarihi boyunca bilimin, teknolojinin ve güzel sanatların gelişmesinde en önemli rolü oynamıştır ve bundan sonraki süreçlerde de bu görevine devam edecektir³⁶.

1.2. Girişimciliğin Önemi

Girişimcilik kavramı gelişmekte olan ve geri kalmış ülkeler için ülke ekonomisinin canlanması, dinamiklik kazanması ve ülkenin refah düzeyinin artması noktasında gerekli olan en temel parametrelerden bir tanesi olarak ifade edilmektedir³⁷.

Girişimcilik kavramı yukarıda bahsedildiği gibi, çok boyutluluğu sebebi ile birçok farklı alanın araştırmalarına konu olmuştur. Hayatı çok farklı açılardan etkileyen bu kavramın önemi sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçtikçe artmış ve kavramın içeriği de aynı doğrultuda yenilenmiştir. Günümüz dünyası önceki

³⁴ Aykut, Göker, *Prodüktivite, İnovasyon Yeteneği, Teknoloji ve Rekabet Gücü*, Tartışmalı Toplantı, MPM Yayınları, Ankara, 2000, s.11

³⁷ Peter Drucker, **The Discipline of Innovation**, Harvard Business Review, 1998, s.23

³⁶ Ayşegül Kara, *Okul Öncesi Dönemde 5-6 Yas Grubu Çocukların Yaratıcılık Düzeylerini Etkileyen Faktörlere İlişkin Öğretmen Görüşleri*, Sosyal bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi, Konya, 2007 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

³⁷ Ö.Faruk İşcan ve Erdoğan Kaygın, "Potansiyel Girişimciler Olarak Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma", **Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi**, 2011, 3(2), s.277

yüzyıllarda olduğu gibi uzun zaman aralıklarında değişimlere sahne olan bir yapıda değildir, özellikle bilişim teknolojilerinin gelişmesi ve bilgi alışverişindeki hız ekonomik rekabeti de artırmış ve üretim aktörlerinin ekonomideki yerini eskisinden daha kaygan bir zemine oturtmuştur. Günümüzde ekonomideki bu değişimin ve gelişmenin baş aktörünün yenilik temelinde düşünen girişimciler olduğu kabul edilmektedir³⁸.

Ayrıca, günümüzde bireylerin mutluluğu, ihtiyaçları doğrultusunda alabildikleri ürün ve hizmetler tarafından ne kadar tatmin edildikleriyle ilgilidir. Bu yüzden alınan hizmet ve ürünlerin kalitesinin artması, aynı zamanda fiyatının da düşmesi bireylerin yaşantısını kolaylaştıran en önemli faktörlerdir. Bu faktörün gerçekleşmesi için ekonomik rekabetçiliğin başlaması önem kazanmaktadır. Bu yönden girişimciler, rekabetçiliğin devamı içerisinde önemli bir yapı taşıdır³⁹.

Bu temelde gerek literatür genelinde gerekse girişimciliğin özü gereği kavramın önemini ekonomik ve sosyal kalkınmaya etkisi açısından iki ana boyutta incelemekte fayda vardır.

1.2.1. Ekonomik Açıdan Önemi

Girişimcilik ekonomik kalkınmanın itici gücü olarak kabul edilmektedir. Kavramın özünde yer alan yenilik ve yaratıcılık kavramları ekonominin daha yüksek düzeyde bilgi odaklı hale gelmesine katkıda bulunurken girişimci bireylerin ekonomi içerisindeki varlığı buradaki insan faktörüne de vurgu yapmaktadır. Girişimcilik kavramının ekonomik kalkınmadaki yeri, içinde faaliyet gösterilen ekonomideki girişimci ekosistemin varlığı ve nitelikleri ile doğrudan ilgilidir.

Girişimci ekosistem kavramı girişimcilik olgusunun gelişmiş olduğu ekonomilerde sıklıkla kullanılmakla beraber içerik bakımından “Nasıl girişimci ekonomi olunur?” sorusuna cevap niteliği taşımaktadır. Konu ile ilgili detaylı araştırma yapan kuruluşlardan birisi olan Financial Times’ın tanımına göre girişimci ekosistem girişimcilik kavramının kolektif ve sistematik yapısına atıfta bulunmaktadır. Özel ve kamu aktörlerinin bir arada olduğu bir yapıyı anlatan “Girişimci Ekosistem” ülkenin üretim gücünü, bilgi birikimini ve vizyonunu yeni girişimcilere anlatabilme yeteneği ile ilgilidir. Isenberg’e göre girişimci ekosistem altı ana başlıkta toplanabilecek bileşenlerden oluşmaktadır. Bu bileşenler:

- Hata ve riske karşı toleransa sahip ve geçirgen bir kültür,

³⁸ Gökhan Özkul, *Girişimcilik Teorileri Ve Girişimci Tipleri: Antalya-Burdur-Isparta İllerinde İmalat Sanayi Kobi’lerindeki Girişimciler Üzerine Bir İnceleme*, , Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Süleyman Demirel Üniversitesi Isparta, 2008, s.68 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

³⁹ Aykut Göksel ve Belgin Aydınlan, “Gender, Business Education, Family Background and Personal Traits; a Multi Dimensional Analysis of Their Affects on Entrepreneurial Propensity: Findings From Turkey”, *International Journal of Business and Social Science*, 2011. 2(13). s.15

- İşleyen politikalar ve liderlik,
- Finansal kaynaklara erişim kolaylığı (melek yatırımcılar, girişim sermayesi, mikro krediler vb.)
- Yeterli beşeri sermaye (nitelikli işgücü ve iyi yetişmiş bireyler)
- Girişim dostu pazarlar ve ürünler
- Geniş bir kurumsal ve yapısal maddi destek setinin varlığı.

2013 yılı WEF(Dünya Ekonomik Forumunda) (World Economic Forum) girişimcilik ekosistemi ile ilgili yapılan oturumda ise bu kavrama iki önemli özellik daha eklenmiştir. Bu özellikler büyük üniversitelerin varlığı ve kolaylaştırıcı kuruluşlar ile ülkedeki danışmanlık sisteminin varlığı olarak belirtilmiştir⁴⁰.

Piyasa ekonomisinde ekonomik anlamda yaşanan gelişmeler yüksek oranda girişimci düşünce ve yetenekleriyle ilişkilendirilmek ile birlikte, özel girişimcilerin girişimcilik çabaları da ekonomik gelişmeyi yönlendirmektedir⁴¹. Serbest piyasa ekonomilerinde ise temel ilerleme kaynağının girişimcilik olduğu ile karşılaşılmaktadır. Öncesinde kendi işletmesini kurmak veya serbest meslek şeklinde kendini gösteren bu kavramın önemi bu son yıllarda daha fazla görülmek ile birlikte ve devletler bilinçli bir şekilde girişimciliği destekleme uğraşlarına girişmişlerdir. Bu sayılanların temeline inildiğinde ise yenilikçi faaliyetlerin ülkelerin ekonomileri için çarpan etkisi yaratmak sıreti ile gelişme yarattıkları sonucuna ulaşılmaktadır⁴².

Girişimcilik kavramının ekonomiye etkisine bakıldığında girişimcinin rolleri gereği içinde bulunduğu toplumun ilerisinde düşünen kişiler olmasından da hareketle toplumu yeni kavram ve teknolojiler ile tanıştırma sorumluluğu göze çarpmaktadır. Ekonominin yeni teknoloji ya da üretim teknikleri ile tanışması daha önce atıl bulunan ya da daha az kullanılmakta olan kaynakları harekete geçirmekte ve ekonomideki kaynak kullanım verimliliğini artırmaktadır. Girişimci bir ekonomide, teknoloji odaklı yeni kurulan firma sayısı da fazladır. Yeni kurulan firmalar belirli bir konu etrafında özelleşmiş ve üretim güçlerini sahip oldukları yenilik içeren ürün üzerine geliştirmişlerdir. Bu durum da ekonominin iş bölümü temelinde (örneğin mesafe sensörleri üzerine bir ürün geliştiren bir firmanın ürün tasarımlarını endüstriyel tasarım üzerine uzmanlaşmış başka bir firmaya yaptırması) özelleşmesini gerektirmektedir. Yeni firmaların kar amaçlarına

⁴⁰ Hüseyin Üzülmöz, "Girişimcilik Ve Konya'da Girişimciliğin Geleceği", **Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi**, 2008, 3 (2), s.23

⁴¹ Osman Uluyol, "Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesi; Gölbaşı Meslek Yüksekokulu Örneği", **Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2013,6(15) s. 353

⁴² Oğuzhan Aygören ve Vedat Akgiray, "Girişimcilik ve Uzun Vadeli Akıl" **Harvard Business Review Türkiye**, 2016

ulaşabilmek için farklı üretim aktörlerini organize etmesi ve dış kaynak kullanımını artırması ödemeler vasıtası ile paranın ekonomideki dolaşım hızını da artırmakta ve ekonomiyi çok daha verimli hale getirmektedir.

Girişimcilik kavramının ekonomik kalkınmaya olan etkisinin özellikle yenilik boyutunda değerlendirilmesinin nedeni üretim ve katma değer yapılarının yenilik boyutu temelinde şekillenmesidir. Ülkelerin yenilik boyutunda uyum sağlamaları ancak stratejik hedefler buna göre şekillendiğinde mümkündür. Yeniliğe uyum kabiliyeti yüksek olan ülkeler incelendiğinde bu ülkelerin aynı şekilde girişimcilik kabiliyetlerinde yüksek olduğu görülmektedir. Küresel ölçekte bakıldığında ise bu durum ülkelerin girişimcilik ile rekabet gücünü arttırmaktadır. Girişimcilik ile birlikte yeni pazarlar yaratılması ve bu pazarların potansiyelinin yüksek olması ile birlikte ekonomik kalkınmaya katkı sağlanmaktadır⁴³. Girişimcilik niyeti bulunan kişilerin sadece kendi imkanları ile harekete geçmeleri ne yazık ki genellikle mümkün olmamaktadır ve bir takım desteklerin varlığına ihtiyaç duymaktadırlar. Bu noktada ilk akla gelen devlet teşvik, hibe ve destekleri olmaktadır. Tüm bu destek, teşvik ve hibeler ile hedeflenen bu girişimcilerin ülke ekonomisine katkısını sağlamak ve ekonomik gelişmeye katkıda bulunmalarınıdır⁴⁴. Global Entrepreneurship Monitor'un (GEM) elde ettiği veriler ışığında birlikte hızlı büyüyen girişimlerin toplam ekonomi içindeki yüzdesi %4 olmak ile birlikte, yine GEM anketlerine katılmış olan girişimlerin yarattığı toplam istihdam yüzdesinin %40 düzeyinde etkin girişimlerden oluştuğu sonucuna ulaşılmaktadır⁴⁵.

Ekonomik büyümenin, yeni şirketler ve teknolojiler temelinde hızlanması, yeni aktörlerin piyasaya girmesi, bir ekonomide büyüme sinerjisi yaratılması, gerekli koşullardan birisi olan rekabet etkisinin de ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Girişimci işletmeler ürün veya hizmetlerini farklılaştırabilmek ve pazarda tutunabilmek adına birtakım yenilikleri süreçlerine entegre ederken, pazarda mevcutta faaliyet gösteren işletmeler de ortaya çıkan yeni durum ile rekabet edebilmek adına yeni arayışlar içerisine girecek ve örgütlerini yeniden gözden geçireceklerdir. Bu durum ekonomideki rekabet etkisini arttıracak ve sunulan mal ya da hizmetlerin birbirlerinden fonksiyonel olarak farklılaşmasının yolunu açacaktır. Rekabet etkisinin artırılması piyasada daha etkin firmaların

⁴³ Osman Uluyol, "Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesi; Gölbaşı Meslek Yüksekokulu Örneği", *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2013,6(15) s.27

⁴⁴ Sami Özeren ve Eren Özeren Özgül, *Gelişim İçin Girişim*, Beta Yayınları, İstanbul, 2015, s.40

⁴⁵ Mehmet Marangoz, *Girişimcilikte Güncel Konular ve Uygulamalar*, Beta Yayınları, İstanbul, 2016, s.3

ortaya çıkmasına ve üretim düzeyinde kalite ile katma değerin artırılmasına sebep olacaktır.

Girişimcilik etkisiyle artan rekabet koşulları bir yandan firmaları daha rekabetçi olmaya doğru itmekte iken diğer yandan daha verimli koşullar altında üretim yapmaya sevk etmektedir. Girişimcilik ile ortaya çıkan yeni bir ürün ya da teknolojinin ekonomiye etkisi sadece o sektör ile sınırlı kalmamakta, kullanılan yöntem ya da teknolojiler farklı üretim veya hizmet alanları için de yol gösterici olabilmektedir. İlham alma etkisi olarak da tanımlanabilecek bu olgu girişimcilik vasıtası ile bir sektörde ortaya çıkan yeniliğin farklı sektörlerde de kullanılması olarak ekonomide kendini gösterir. Bu sayede bir yandan yenilik ve teknolojik süreçler üretime daha fazla dâhil edilirken diğer yandan o ekonomideki farklı sektörler arasındaki üretim kabiliyeti de pozitif anlamda artar.

Girişimcilik ekonomiye toplu halde etki ederken gelişmekte olan ülkelerin önemli bir sorunu olan bölgeler arası gelişmişlik farklarına da bir çözüm sunmaktadır. Girişimcilik düzeyinin göreceli olarak daha az kalkınmış bölgelerde artırılması bölge ekonomisini canlandırmakta iken o bölgedeki üretim ya da hizmet temelli sektörlerin nitelikli dönüşümünü de sağlamaktadır. Bu noktada girişimcilik bölgede yatırım yapmayı cezbetme yoluyla canlandırılmalı ve bir bölgenin üretim kültüründe önemli bir yere oturtulmalıdır. Bir ekonomide başarılı girişimcilerin varlığı da o ekonomiye dinamizm katan başka bir unsurdur. Başarılı girişimciler bir yandan ekonomide başarılı görülen noktaların ön plana çıkmasını sağlarken diğer yandan girişimci adaylarına örnek olmakta ve girişimciliğin teşvikini sağlamaktadır. Bu noktada ülkeler ekonomik imajlarını geliştirebilmek adına başarılı girişimcilerini ön plana çıkarma yoluna gitmektedirler. Bir ekonomide başarılı girişimcilerin varlığı ve bunların başarılı hale gelmesine uygun ortamı sağlayan yasal düzenlemelerden, üretim kültürüne kadar olan koşulların tümü o ekonomiyi bir cazibe merkezi haline getirmekte ve ekonomiye yapılan doğrudan yabancı yatırım miktarını artırmaktadır. Göreceli olarak daha fazla doğrudan yabancı yatırım FDI (Foreign Direct Investment) çekebilen ekonomiler için hem istikrar olgusu geliştirmekte hem de ülkedeki kalkınma üretim odaklı hale gelmektedir.

Girişimciler temel olarak bireylerin ve toplumun ihtiyaçları temelinde hareket ettiklerinden ortaya çıkan ürünlerin küresel açıdan uygulanabilirliği de yüksek olmaktadır. Bu durum, yeni firmaların ortaya koydukları yenilikleri ve uluslararası faaliyet gösterebilme becerisini artırmaktadır. Girişimcilik ile ortaya konan ürün ve teknolojiler o ekonomideki daha büyük aktörlerin dikkatini çekmekte ve bu durum rekabet etkisinin yanında ortak üretim ya da çıkarlar

temelinde işbirliği etkisi de yaratmaktadır. Bu sayede ekonomideki ortaklık bilinci gelişirken aynı zamanda ortaya konan kazan-kazan modelleri ile rekabet gücü yüksek firmalar ortaya çıkmaktadır. Tüm bu bilgilerden hareketle girişimciliğin ekonomik kalkınma için giderek daha fazla anahtar rol oynamaya başlayan bir kavram olduğu ortaya çıkmaktadır. Devletler girişimcilik düzeylerini önemsemekte ve bunu artırabilmek için ulusal ya da bölgesel politikalarında bu duruma ciddi ölçüde yer vermektedirler. Ülkemizde de buna benzer bir durum söz konusudur. Örneğin, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan 2011-2014 Türkiye Sanayi Strateji Belgesinde girişimciliğe ilişkin temel sanayi politikası öncelikleri arasında KOBİ'lerin ve girişimlerin rekabet güçlerinin artırılması için eğitim ve danışmanlık hizmetlerini sağlanması ve bu kapsamda piyasadaki yatırımcıların daha doğru karar vermesine imkân tanıyacak bir "Girişimci Bilgi Sistemi" kurulması planlanmaktadır. KOSGEB tarafından sunulan "2011-2013 KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı"nda da girişimcilik kalkınma için ana başlıklardan birisi olarak ele alınmış ve plandaki beş ana stratejik hedeften birisi olarak girişimciliğin geliştirilmesi ve desteklenmesi belirlenmiştir. Ayrıca Türkiye'de girişimciliğin geliştirilmesi ve teşvik edilmesi amacıyla "KOSGEB KOBİ ve Girişimcilik Ödülleri"; "Yılın Başarılı KOBİ Ödülü" ve "Yılın Başarılı Girişimci Ödülleri" olmak üzere birçok kategoride ödüller verilmektedir.⁴⁶ Girişimcilik kültürüne yönelik olarak geliştirilen ve 2015-2018 yıllarını kapsayan Türkiye Girişimcilik Stratejisi ve Eylem Planı'nda girişimcilik kültürünü yaygınlaştırmak ve girişimciliği geliştirmek adına aşağıdaki stratejilere vurgu yapılmaktadır:

- Girişimci dostu olan bir çevrenin düzenlenmesi ve geliştirilmesi,
- Yenilikçi girişimciliğin desteklenmesi,
- Kadın girişimciliği, genç girişimciliği, sosyal girişimcilik, ve küresel girişimcilik gibi öncelikli tematik alanlarda ve genel alanlarda sürdürülebilir bir destek sisteminin geliştirilmesi ve uygulanması,
- Girişimcilik kültürünün yaygınlaştırılması,
- Örgün ve yaygın öğretimde girişimcilik alanında verilen derslerin yaygınlaştırılması ve danışmanlık hizmetlerinin geliştirilmesi,
- Girişimcilerin finansman erişiminin kolaylaştırılması⁴⁷.

Küresel rekabette, küçük ölçekli işletmelerin gücünün artması ile birlikte, piyasalarda meydana gelen kısıtların ortadan kalkması, devlet ve diğer kuruluşlar tarafından verilmekte olan destek, hibe ve teşvikler yeni Pazar ve piyasaların

⁴⁶ Nazan Yelkikalan, "Dünya ve Türkiye Üniversitelerinde Girişimcilik Eğitimi: Karşılaştırmalı Bir Analiz", *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2010, 12(19), s. 52.

⁴⁷ Mehtap Aydın, "Girişimcilik Ekosistemi", *Markalarda Girişimcilik Forbes*, 2018, s.7.

ortaya çıkması gibi sebepler ile girişimciliğin ülkeler açısından önemi gün geçtikçe daha da artmaktadır⁴⁸.

Geleneksel üretim faktörleri olarak tabir edilen işletme girdileri (Sermaye, doğal kaynaklar, hammadde, malzeme ve ekipmanlar vb.) artık birincil kaynaklar olmaktan çıkmış ve ikinci plana gerilemiştir. Tüm bu değişimlerin ışığında günümüz bilgi toplumu olma özelliğinin de etkisiyle girişimcilik artık birinci planda sayılan işletme girdileri olarak sayılmaktadır⁴⁹.

Bölgesel Kalkınma Ajansları da oluşturdukları bölge planlarında girişimciliği artırmanın bölgesel kalkınma için büyük önem arz ettiğini belirlemiş ve bu alanda stratejiler geliştirmişlerdir. Bununla birlikte 10. Ulusal Kalkınma planında da ülkedeki girişimcilik düzeyinin hızlandırıcı mekanizmalar vasıtası ile yenilik temelli olarak artırılması ana stratejilerden birisidir. Girişimcilik kavramı sahip olduğu çok yönlülük ile başta ekonomi olmak üzere birçok açıdan toplumların geleceğine etki etmeye devam edecektir.

1.2.2. Sosyal Açıdan Önemi

Kalkınma bir kavram olarak çok yönlü ve bütüncül bir anlam ifade etmektedir. Temelde iktisadi kalkınma ve beşeri kalkınma olarak kategorize edilmekle beraber bu kavramın da temel aktörü tıpkı girişimcilikte olduğu gibi insandır. Girişimcilik kavramı ekonomiyi etkilediği kadar sosyal hayatı da etkilemektedir. Girişimcilik kavramının uygulayıcısı olan girişimci çalışmada daha önce de ifade edildiği üzere farklı kaynakları bir araya getirerek yeni bir değer yaratan kişiye denmektedir. Bu kaynakları bir araya getirme sürecinde girişimcinin rolü toplum açısından öncü olmak ve toplumu yeni bir ürün veya hizmet ile tanıştırmak onun kendini geliştirmesini sağlamaktır. Girişimcinin kişilik özellikleri arasında sayılan kendi ifade edebilme yeteneği, iletişim ve organizasyon kabiliyetleri toplumdaki girişimci sayısının çoğalmasında topluma sirayet edecek ve sosyal iletişimin gelişmesi ile toplumsal kaynaşmayı da artıracaktır. Bu özellik aynı zamanda toplumsal mobilitenin artırılmasına, sınıflar arasındaki geçişin kolaylaştırılmasına da olumlu katkı sağlayacaktır⁵⁰.

Girişimcinin kaynakları bir araya toplama ve onu bir iş fikri temelinde değerlendirme niyeti sadece ekonomik kaynaklar için değil, o ülkenin insan kaynakları için de geçerlidir. Bu çerçevede girişimciler ülkenin insan kaynaklarının

⁴⁸ Adnan Çelik vd., "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Niyetlerini Etkileyen Ailesel Faktörleri Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma", *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2014, 7(3), s.114.

⁴⁹ Tülin Durukan, "Dünden Bugüne Girişimcilik ve 21. Yüzyılda Girişimciliğın Önemi", *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2007, s.30.

⁵⁰ Selma Akpınar, *Girişimciliğın Temel Bilgileri*, (1.Basım). Umuttepe Yayınları, Kocaeli, 2009, s.18.

daha verimli kullanılmasına ve üretim odaklı işlere kanalize edilmesine yardımcı olmaktadır. Girişimciliğin özündeki yenilik unsuru da insan kaynaklarının yeterli seviyede kullanılabilmesi için bir gelişme gereksinimi doğurmakta, bu da toplumun sosyal seviyesini (eğitim, kültür, dil vb.) geliştirmektedir. İnsan kaynaklarının daha verimli kullanılması konusunda girişimciliğin getirdiği olumlu etki, kamu istihdamının toplam istihdam içerisindeki payının azaltılmasına katkıda bulunmakta ve bu yolla insan kaynaklarının sosyal kalkınmaya daha doğrudan etkisi bulunan piyasa ekonomisine yönlendirilmesini sağlamaktadır⁵¹.

Girişimciliğin içeriğinde bulunan yenilik kavramı insani gelişmenin yanında toplumun yeniliğe adaptasyon kabiliyetini de geliştirmekte ve bu yolla sosyal kalkınmaya katkıda bulunmaktadır. Girişimcilik kendi içerisinde çeşitli türleri olan bir kavramdır. Kadın girişimciliği, engelli bireylerin girişimciliği, genç girişimciler gibi girişimcilik türleri bir yandan toplumdaki sosyal içerme seviyesini artırırken diğer yandan bu bireyler için fırsat eşitliği yaratmakta ve çeşitli dezavantajlı grupların da (engelli bireyler, eski hükümlüler, dul bayanlar vb.) kendilerini girişimcilik yolu ile ifade etmelerine fırsat tanımaktadır. Ülkedeki girişimci sayısının artması ve başarılı girişimcilerin ortaya çıkışı bu kişileri toplumun gözünde birer rol modele dönüştürecektir. Bu durum özellikle gençler üzerinde daha üretken, yenilikçi ve üretim odaklı fikirlere yönlendirmeyi sağlayacak ve sosyal olumsuzlukların azaltılmasına katkıda bulunacaktır. Başarılı girişimcilerin varlığı rol model etkisinin yanında toplumun girişimcilik kavramına bakışını da olumlu yönde etkileyecektir. Bu sayede aileler çocuklarını girişimci olma yönünde daha fazla teşvik edecekler ve girişimci bireylerin potansiyel başarısızlıkları başta sosyal çevreleri olmak üzere toplum tarafından daha fazla tolerans gösterilen bir yapıya kavuşacaktır. Bu durum da sosyal açıdan bir anlayış değişikliğini gerçekleştirmekle beraber ülkedeki girişimci ekosistemini de geliştiren bir unsur olacaktır.

Son yirmi yıllık konjoktürde değerlendirildiğinde girişimcilik ile ilgili yoğun olarak sermaye yatırımı yapılmakta, bununla birlikte girişimcilik kalitesi doğru orantılı olarak artmaktadır⁵².

Girişimcilik kavramı yukarıda bahsedildiği üzere bir çok farklı boyutta büyük önem arz etmektedir. Girişimcilik içinde yer alınan bilgi çağına uygun olarak yenilikçi, yaratıcı, inovatif kavramlar temelinde hayat bulmalıdır. Çağımızda insan bilgiyi hem üreten hem de kullanan durumundadır.

⁵¹ Süleyman İlhan, *Girişimcilik ve Sosyo-Ekonomik Süreçteki Rolü*, Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları, 2004, s.72.

⁵² Öznur Bozkurt, ve Kubettin Erdurur, "Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimindeki Etkisi: Potansiyel Girişimciler Üzerinde Bir Araştırma", *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2013,8(2), s.58.

Jim Collins, “Bilgi Çağında Girişimci Adlı Eserinde” yeni bir kavram olan 5. seviye liderlik kavramından bahsetmektedir. 5. Seviye liderlik kavramına bakıldığında kavramın özünde kararlılık, irade, gelecek için kendi yerine geçebilecek özelliklerde kişiler yetiştirme, başarısızlığı sahiplenme özelliklerinin bulunduğu görülmektedir. Ünlü yönetim araştırmacısı Jim Collins 1435 şirket üzerinde gerçekleştirdiği araştırmada sadece 11 şirketin hisse senedi getirilerini piyasa değerinin 3 katına çıkardığı ve 15 yıl boyunca büyüme elde ettiği ve sürdürülebilirliği sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Bu şirketlerin ortak yanına bakıldığında ise 5. Seviye liderliği kavramı karşılıklarına çıkmıştır. 5. Seviye liderliği şirketlerin mükemmelliğe geçişini sağlayan temel parametre olmuştur. 5. Seviye liderliği özelliklerine sahip kişilerin derin kişisel tevazu ve yoğun profesyonel iradede oluşan paradoksal bileşimi harmanladığı görülmektedir.⁵³ Geleceğin belirsizliğinin arttığı bu koşullarda girişimcilerin tüm çevre değişkenlerini, bunların arasındaki ilişkileri doğru analiz etmeleri ve yorumlamaları, karşılaştıkları durumları kendileri için olumlu anlamda kullanabilmelerini sağlamak ile birlikte aynı zamanda istihdama katkı yaratacak ve ülke ekonomisine katkı sağlamak açısından önemli olacaktır⁵⁴.

⁵³ <https://seslenenkitap.com/Kitap/1294/5-Seviye-Liderligi> (Erişim Tarihi:20.01.2018).

⁵⁴ Tülin Durukan, “Dünden Bugüne Girişimcilik ve 21. Yüzyılda Girişimciliğin Önemi”, **Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi**, 2007, s.30

İKİNCİ BÖLÜM

GİRİŞİMCİLİK İLE İLGİLİ ÖZELLİKLER VE GİRİŞİMCİLİĞİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER

Girişimcilik kavramı üzerine yapılan araştırmaların öznelerinden birisi olan girişimci kavramı araştırmacılar tarafından çok boyutlu bir şekilde incelenmiş ve bu kavramın birçok özelliği ortaya konmuştur. Girişimcilik kavramının ekonomik içeriğinin yanında sosyal ve kültürel açıdan da anlam taşıması sebebiyle girişimcinin özellikleri bu boyutlardan da ele alınmış ve girişimci bireyler psikolojik özelliklerinin yanında her şeyden önce yaşadıkları sosyo ekonomik çevrenin bir ürünü olarak değerlendirilmişlerdir. Girişimcilerin taşıdıkları özellikler ile ilgili çeşitli görüşler bulunmaktadır. Bu özellikler niteliklerine göre doğuştan ya da sonradan kazanılabilen veya psikolojik ile sosyal temelli bazı farklı perspektifler ile ayrılabilir⁵⁵.

Girişimcilerin düşünceden uygulamaya geçtikleri önemli bir aşama olan karar verme süreci öncesinde bu kararı etkileyen faktörlerin tespiti ve açıklaması da önemli bir hal almaktadır. Girişimcilere iş kurma sebepleri sorulduğunda “Neden?” sorusuna verilen cevabın derinliklerindeki sebepler onların hikâyelerinin başlangıcını oluşturmaktadır. Girişimci olma sebeplerini araştırma aynı zamanda disiplinler arası bir boyut da kazanmış ve literatürdeki çalışmalar da farklı disiplinler temelinde şekillenmiş, “Bireyler neden girişimci olurlar?” sorusu temelinde bunu belirleyen ve etkileyen faktörleri ortaya koymuştur. Girişimci olma motivasyonu literatürde genellikle itme ve çekme (push and pull) faktörleri adı verilen kavramlar ya da kişinin bireysel özellikleri çerçevesinde açıklanmaya çalışılmaktadır. Araştırmalar çoğunlukla yeni bir girişimin bazı durumların itme ya da çekme etkisi ile oluştuğunu göstermekle beraber bu durumların arkasında mevcut yaşam tarzı, çocukluk yaşantısı ya da bireysel özellikler gibi etkenlerin bulunduğunu ortaya çıkarmaktadır. Aşağıdaki bölümde detaylı olarak da incelendiği gibi bazı bireyler, girişimin içerisinde iş tatminsizliği, kariyer çıkmazı, işini kaybetme gibi olumsuz etkenler yüzünden çekilirken bazıları ise ileri eğitim düzeyi ya da iş fırsatlarını görebilme gibi olumlu etkenlerden dolayı girişimciliğin içine itilmektedir.

Çalışmanın bu bölümünde girişimciliği belirleyen ve etkileyen faktörler ele alınmıştır.

⁵⁵ Özlem Bozkurt ve Murat Alparslan, “Girişimcilerde Bulunması Gereken Özellikler İle Girişimcilik Eğitimi: Girişimci ve Öğrenci Görüşleri”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2013, 8(1), s.10

2.1. Girişimciliği Etkileyen Faktörler

Çalışmanın bu bölümünde girişimciliği etkileyen faktörlerden bahsedilecektir. Bu başlık altında girişimci olmayı etkileyen ekonomik faktörler, girişimci olmayı etkileyen sosyal faktörler (toplumsal bakış açısı ve aile yapısı) ve girişimci olmayı etkileyen psikolojik faktörler ele alınacaktır.

2.1.1. Girişimci Olmayı Etkileyen Ekonomik Faktörler

Genel ekonomik koşullar altında tüm iş kollarında, sıradan ya da üst düzey herhangi bir çalışanın elde edebileceği gelirin bir üst limiti vardır. Yetenek ve deneyimleri fark etmeksizin insanların bu durumda daha fazla gelir elde etmesinin bir imkânı yoktur. Bu durumdan kurtulmak ve elde edilen karın tamamının kendisine kalma amacını benimsemek, diğer bir deyişle ekonomik tatmin duygusunu yaşama isteği girişimci olmayı etkileyen sebepler arasındadır. Ekonomik açıdan gelecek kaygısı yaşayan ve girişimci özellikler taşıyan bireyler yeni bir iş kurmayı geleceklerini garanti altına alma yöntemi olarak görebilir ve bu doğrultuda hareket edebilirler. Çalışmada, kendi işini kurma fırsatı ve çalışma faktörü olarak ele alınacak olan bu konu çerçevesinde bireyler yapacakları işin kendileri için fırsat sunmasının, garantili ve emniyetli olmasından önemli görebileceği de irdelenmektedir⁵⁶.

Çoğu zaman girişimci olma isteğinin içerisinde maddi tatminin yanında kişinin bu amacına nasıl erişeceği noktasında bir araç olarak görülen iş fikrinin de önemi büyüktür. Bu çerçevede girişimcilerin ürettikleri yeni fikir ve ürünler onların hayallerine ulaşmaları için bir araç halini alır. Bu kişiler genellikle çalıştıkları işlerde kendi özgün fikirlerini uygulamaya fırsat bulamazlar ve daha yüksek gelir yolunda fikirlerini kendilerini ifade eden bir araç olarak görürler. Yenilik yaratma faktörü içerisinde de incelenen konu içerisinde bireyler yenilik yaratma ve bunu ekonomik bir değere dönüştürme yeteneğini kendinde görebilmekte ve başkalarının aklına gelmeyen şeyleri düşünme becerisinin ekonomik karşılığını alma beklentisi içerisinde olabilmektedirler.

Yukarıda bahsedildiği üzere bazı girişimciler birtakım olumsuz faktörler sebebiyle girişimciliğin içine çekilebilmektedirler. Bu negatif faktörler bazı insanları girişimci olmaya iterken bazılarının ise girişimcilikten uzak durmasına sebep olmaktadır. Çalışmada yeni iş kurma güçlüğü faktörü olarak incelenen bu konu çerçevesinde ekonomik ortamın uygunsuz oluşu, karmaşık ve idari süreçlerin

⁵⁶ Nihat Erdoğmuş, *Aile İşletmeleri Yönetim Yetki Devri ve İkinci Kuşaağın Yetiştirilmesi*, (2. Baskı), İGİAD Yayınları, İstanbul, 2007, s.59

varlığı, yetersiz finansman desteği ve yeni iş kurma konusundaki bilgi eksikliği ile bu faktörün alt bileşenleri olarak karşılaşılmaktadır.

1.2.4. Girişimci Olmayı Etkileyen Sosyal Faktörler

Girişimcilik toplumsal bir olgudur ve sosyal bir karaktere sahiptir. Bu sebeple sosyal olaylar girişimciliğe bakış açısını etkilemektedir. Toplumda girişimci değerlerin kabul görmesi ve onaylanması, girişimci potansiyeli bulunan insanların teşvik edilmesi girişimci olmayı etkileyen sosyal faktörler arasında sayılabilmektedir⁵⁷.

1.2.4.1. Toplumsal Bakış Açısı

Kişilerdeki fazla kazanma arzusu; kişilerin kazandığı ve harcadığı miktarların başkaları tarafından bir başarı ölçüsü gibi değerlendirilmesinden ileri gelmektedir. İyi bir iş kurmak ve bu sayede iyi bir itibar kazanmak toplum içerisinde kişilerin sosyal statülerine olumlu etkiler yapmaktadır. Bu sebeple sosyal statüsünü geliştirme güdüsü ile girişimcilik motivasyonun artışı doğru orantılıdır. Kendi işinin patronu olmak ve bir işadamı olarak anılmak sosyal statünün yanında kişide bir özgürlük hissi yaratmakta ve bu his de toplum tarafından kabul görmektedir. Kişinin kendi kararlarını gerçekleştiriyor olması ve toplum önünde güçlü bir portre çizmesi onun girişimciliğe bakışını etkileyen önemli bir faktördür. Çalışmada başarı ihtiyacı faktörü olarak incelenen konu kapsamında kişinin kendi çalışma hedeflerini seçmek istemesi ve tek başına çalışıyor olmanın vermiş olduğu özgürlük hissi toplum tarafından daha fazla kabul görmesini sağlayan unsurlar arasındadır.

1.2.4.2. Aile Yapısı

Girişimci olmayı etkileyen sosyal faktörler arasında en önemlilerinden birisi aile faktörü olmakla birlikte toplumun en temel ve en gerekli birimi olarak görülen aile, bireyde girişimcilik olgusunun oluşup oluşmayacağına belli olmasında da çok önemli bir yere sahiptir. Bu noktada aile fertlerinin birbirlerine nasıl davrandıkları belirgin etkiyi ortaya çıkaracaktır. Ailenin, çocuğunu yapacağı her iş için desteklemesi ve yanlış yapmasının önemsiz olduğuna inandırması, çocuğun risk alabilmede ne derece cesaretli olabileceğini belirler. Buna bağlı olarak sürekli eleştirilmesi ve korkutması da çocukta özgüven eksikliğine yol açar ve başarısızlık korkusunun gelişmesine neden olur. Kişinin çocukluğundan bu yana ailesi tarafından yetiştirilme tarzı, verdiği kararlarda aile desteğinin olması ve kişinin girişimcilik anlayışının aile tarafından onaylanması girişimci olma konusunda başlıca motivasyon faktörleri arasında sayılabilir. Çalışmada aile desteği faktörü

⁵⁷ Ali Akdemir, *İşletme Bilimine Giriş*, Birlik- Ofset Yayıncılık, Eskişehir, 2000, s.63

altında incelenen bu olgu ailenin erken yaşlardan itibaren kişiyi teşvik ettiği süreç onun sadece eğitim şeklini değil, hayata bakış açısını da etkilemektedir. Yaratılan etki ile ilgili literatürdeki çalışmalar; teşvik edici, kısıtlayıcı ve kararsızlık yaratıcı etki olarak ayrılmıştır.

Kişiyi erken yaşta ailesi tarafından yüklenen girişimcilik özellikleri, o kişinin gelecekte gerçekleştireceği girişimcilik faaliyetlerinde ana motivasyon kaynağı olarak ifade edilmektedir. Aile hem rol model olma, hem de destek olma konusunda girişimciye motivasyon sağlar. Wang ile Wong'un araştırmasına göre ailesinde girişimci olan insanların kendi işletmelerini kurma olasılığı daha fazladır. Eğer aile ve çevre içerisinde girişimcilik destekleniyorsa kişi yeterli donanım ve maddi olanaklara sahip olduğunda girişimci kültürü yerleşmiş olur⁵⁸.

Ailenin; girişimcilik eğiliminde olması ve özellikle babanın kendi işletmesine sahip olması güçlü bir tetikleyici olmakta ve girişimciler kariyerlerini belirlerken bu kişilerden etkilenmektedirler. Aile yapısı bir kişinin kariyer gelişiminde önemli rol oynar. Kariyer seçiminde, çocukluk döneminde elde edilmiş tecrübeler oldukça etkilidir. Ailenin, sosyal yapı içindeki konumu çocukların kariyerlerini etkiler. Çünkü sosyal yapı içindeki yer ailenin çocukları yetiştirmesi ve geleceğe hazırlaması için finansal kaynaklara ulaşma derecesini belirler. Ailenin çocuk yetiştirme tarzı, çocuk sayısı, değer ve tutumları da çocukların sonraki hayatlarını etkiler yaratır. Bunlar teşvik edici (olumlu) , kısıtlayıcı (olumsuz) ya da kararsızlık yaratıcı etkiler olabilir⁵⁹.

Toplumun girişimcilere verdiği değer ve onların iş kurma noktasındaki cesaretini teşvik eden başarılı olan girişimciler yanında başarısız olanlara da yeni bir şans verilmesini kapsmalıdır.

Aile bireyin dünyaya geldiği andan itibaren yaşamının sonuna kadar içinde olduğu bir kurumdur. Bireylerin ilerleyen yaşlarda sergilediği birçok tutum ve davranış çocuklukta ebeveynlerini örnek alma yolu ile gelişmektedir. Ailede aldıkları ile birlikte birey kişiliğini geliştirmekte ve bu da toplumsallaşmasında bir etken olmak ile birlikte sosyo kültürel özelliklerin bireye aktarılmasını sağlamaktadır. Tüm bunlara bakıldığında bireyin kararlarını etkileyen en önemli faktörlerden birisinin aile olduğunu söylemek mümkün olacaktır⁶⁰.

⁵⁸ Nigar Demircan, Girişimcilik ve Girişimcilerin Kişilik Özellikleri Konusunda Bir Uygulama, Gebze Yüksek Teknoloji Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli, 2000, s.24 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

⁵⁹ Rifat İraz, **Yaratıcılık ve Yenilikçilik Bağlamında Girişimcilik ve KOBİ'ler**, Çizgi Kitabevi, Konya, 2005, s. 176.

⁶⁰ Edip Örucü vd., "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinde Ailesel Faktörlerin Etkisi Üzerine Bir Uygulama", **Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi**, 2007, 2(2), 28-47, s. 30.

Literatürde yapılan incelemeler neticesinde birçok çalışmada çocuğun anne veya babasının çalıştığı iş kolu, o çocuğun ileride yapacağı iş için kurduğu hayalleri de etkilemektedir. Ailesinde kendi işini yapan çocuğun bir şekilde o işletmeye gitmesi kaçınılmaz bir durumdur. Bu süreçte çocuğa görev verilirse ve o da bu görevi yerine getirmenin hazzını yakalarsa ergenlik dönemlerine yaklaştığına aklının bir köşesinde kalan duyguları etki meydana gelmektedir. Diğer taraftan ailesinin iş yerine gitmese ve çalışmasa da nasıl para kazanıldığı bilinci oluşacak ve zaman zaman para miktarında görülebilecek muhtemel artış kendisinde güdülenmeye sebep olmaktadır. Oysa ailesi kamu veya özel sektörde çalışan çocuklar paranın bu sektörlerde çalışılarak kazanıldığını düşünecek ve kendi işini kurma durumundan habersiz olduğu için ileriye dönük hayallerinde ailesi gibi para kazanıp hayatını sürdürmek var olmaktadır. Bahsedilen bu nedenler aile içinde girişimci ruha sahip bir bireyin bulunması o ailede büyüyen çocuğun da girişimci olmasına etki edebileceğini göstermektedir⁶¹.

Bahsedilen bu nedenler aile içinde girişimci ruha sahip bir bireyin bulunması o ailede büyüyen çocuğun da girişimci olmasına etki edeceğini ispatlamaktadır⁶².

1.2.5. Girişimci Olmayı Etkileyen Psikolojik Faktörler

Ekonomik ve sosyal faktörler gibi çevresel faktörlerden farklı olarak psikolojik faktörler daha bireysel ve kişinin kendi düşünce yapısı ile doğrudan ilgili bir yapıya sahiptirler. Girişimci olmayı belirleyen psikolojik faktörlerin başında kontrol odaklılığı gelmektedir. Çalışmada içsel ve dışsal kontrol odaklılığı temelinde incelenecek bu olgu hakkında literatürde çeşitli görüşler mevcuttur. Kontrol odaklılığı kavramı özünde psikolojide insanın farklı durumlarda davranışlarına nasıl yön verdiği noktasında yapılan araştırmalar ile ortaya çıkmaya başlamış olup Rotter'in 1966 yılındaki çalışmasında yaptığı önemli katkılar ile literatüre bir kavram olarak kazandırılmıştır. Brockhaus ve Horwitz kontrol odaklılığını (Locus of Control); kişinin hayatında meydana gelen olaylar ya da bunların sonuçlarını kendi kontrolünde veya kendi kontrolü dışında olarak algılaması durumu olarak ifade edebilmektedirler. Buna göre içsel kontrolü yüksek olan bir kişi olayların gidişatı üzerinde kendisinin etkili olabildiğini düşünmektedir. İçsel kontrol odaklılığı yüksek kişiler girişimci olma konusunda daha fazla risk alıp daha etken hareket edebilirler. Çünkü bu kişiler verdikleri kararlar veya yaptıkları

⁶¹ Özlem Bozkurt ve Murat Alparslan, "Girişimcilerde Bulunması Gereken Özellikler İle Girişimcilik Eğitimi: Girişimci ve Öğrenci Görüşleri", *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2013, 8(1), s.10.

⁶² Özlem Bozkurt ve Murat Alparslan, "Girişimcilerde Bulunması Gereken Özellikler İle Girişimcilik Eğitimi: Girişimci ve Öğrenci Görüşleri", *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2013, 8(1), s.21.

hareketler ile kendi geleceklerini şekillendirebileceklerini düşünmektedirler. Diğer taraftan dışsal kontrol odaklılığı yüksek kişiler kendi hayatlarında meydana gelen olaylar ve bunların sonuçları üzerinde daha edilgen bir konumda oldukları görüşündedirler. Kişiler, içsel kontrol odaklılığı yüksek olanlara göre verdikleri kararlar ile geleceklerini daha az yönlendirebileceklerini düşündüklerinden girişimcilik konusunda risk alma ve harekete geçme niyetleri daha az olabilmektedir ⁶³.

Yapılan çalışmalarda kontrol odaklılığının doğuştan geldiği ancak insanın yaşamı içerisinde iş ortamı, toplumda üstlenilen rol ve sorumluluklar, kültürel faktörlerin, bu özelliğin gelişiminde önemli rol oynadığını göstermektedir. Kontrol odaklılığı ile girişimcilik potansiyeli arasındaki ilişki temelinde yapılan çalışmalar arasında ön planla çıkanlardan birisi olan Borland 1974'te 375 işletme öğrencisi arasında yapmış olduğu çalışmada girişimcilik düzeyleri yüksek olan öğrencilerin içsel kontrol odaklılığının da aynı şekilde yüksek olduğunu tespit etmiştir. Öğrencilerin girişimcilik düzeyleri, meslek tercihleri ve kontrol odaklılığı arasındaki ilişkiyi inceleyen Brockhous yaptığı çalışmada ekonomi öğrencilerinin içsel kontrol odaklılığının diğer gruptakilere oranla daha yüksek olduğu sonucuna varmıştır. Aynı şekilde başarılı girişimcilerin veya kendi işletmesine sahip olanların diğer kişilere oranla daha yüksek iç kontrol odaklılığına sahip oldukları yapılan çalışmalarda ortaya konmuştur.

Kişilerin risk alma eğilimi de girişimci olmayı etkileyen faktörler arasındadır. Risk alma davranışı ile girişimcilik motivasyonu arasındaki ilişki alınan riskin türüne göre değişmekle beraber Frank Knight tarafından yapılan risk ve belirsizlik ayrımını da bu noktada gözden kaçırmamak gerekmektedir. Çalışmada riskten kaçınma faktörü altında yer verilen riske karşı duyarlılık derecesi girişimci kişiliğin oluşmasında ve kişileri fikirden eyleme geçiren önemli bir etmen olarak karşımıza çıkmaktadır. Konu hakkında literatürde yapılan çeşitli araştırmalar mevcuttur. Erdem'in girişimcilikte risk alma eğilimi ile eğitim düzeyini incelediği çalışma da literatürde dikkate değerdir. Bu çalışma sonucunda Erdem lise ve muadili eğitimlilerin diğerlerine göre daha yüksek düzeyde risk alma eğilimine sahip olduklarını, bununla birlikte yüksek eğitim almış bireylerin ise diğerlerine nazaran daha düşük riskler aldıkları sonucuna ulaşmıştır ⁶⁴.

⁶³ Mustafa Avşar, Yükseköğretimde Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Araştırılması, Çukurova Üniversitesinde Bir Uygulama, Adana, 2007, s.14 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

⁶⁴ Fatih Erdem, "Girişimcilik Eğilimine Sahip Üniversite Öğrencilerinin Başarım İhtiyacı ve Kontrol Odağı Özelliklerine Yönelik Bir Araştırma", **10.Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi**, 23-25 Mayıs 2002, Antalya, 2002, s. 920.

Kişilerin girişimcilik kararlarını etkileyen başka bir psikolojik faktör ise başarıma ihtiyacıdır. Literatürde başarıma ihtiyacı kavramı temelinde girişimciler ve girişimci olmayanlar arasındaki ilişkiyi ortaya koyan Mc Clelland'ın teorisini destekleyen birçok çalışma mevcuttur. Başarıma ihtiyacı özünde bireysel bir özellik içerir ve geleceğe yönelik bir yapıya sahiptir. Bu da bu kavramı içsel kontrol ile doğrudan ilişkili ve içsel kontrolü harekete geçirerek bireyin iç dünyasını etkileyen bir yapıya kavuşturmaktadır. Gürol ve Atsan'ın çalışmasında ileride kendi işini kurmak istediğini belirten öğrencilerin başarı ihtiyacının diğerlerine oranla ciddi derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir⁶⁵.

Tıpkı içsel kontrolü yüksek olan bireylerde olduğu gibi kişilerin daha etkin olmasını ve risk alma eğilimini yükseltmesini sağlayan başarı ihtiyacı faktörü girişimcilerin uygulamaya döktükleri fikirlerinin başarısı için azimli ve rekabetçi şekilde çalışmaya teşvik eden unsurlar arasındadır. Başarıma ihtiyacı faktörünün bir sonucu olarak bu ihtiyacın kişiyi daha azimli ve rekabetçi olma noktasında teşvik edeceği değerlendirilmektedir. Bir girişimcinin özellikleri içerisinde de sayılabilecek azimli ve rekabetçi olma faktörü özünde sorumluluk alma, ele aldığı işi sonuna kadar kovalama, çevresini ve etrafındaki kaynakları organize etme, rekabet içerisine girmekten çekinmeme gibi nitelikleri içermektedir.

Genellikle girişimcilik konusunun herhangi bir safhasında kendi yeteneklerine güvenen kişilerin, diğer girişimcileri tanımaları daha olasıdır. Ayrıca bu kişiler yeni fırsatları keşfetme konusunda daha etkindirler ve başarısız olma ihtimalini düşünerek risk almaması zor görülen bir durumdur⁶⁶. Girişimcinin başarılı olabilmesi çaba, maddi varlık, istek, bilgi ve deneyim gibi etkenler ile bağlantılıdır. Girişimci kişilikler, başka birisinin otoritesini kabul etmekten ve bir şeye veya bir kuruma bağlanmaktan rahatsız olurlar. Durumlarından memnun olmadıkları için yeni alanlara açılma, maceracı tavırlar takınma ve şanslarını kontrol altına almaya yönelik davranışlar sergilerler.⁶⁷ Girişimci, bulunduğu ortamda akla ilk gelen kişi olmaktan hoşlanır. Kararları kendi vermek ister ve işletmesi adeta kendi barınağı hükmündedir. Yabancılara otorite hakkı tanımak istemez ve işine karışılmasını sevmez. Girişimciler, fırsatları değerlendirmekte oldukça iyilerdir. Bu yüzden girişimciler ve girişimci adayları, karşılarına çıkan iş

⁶⁵ Yonca Gürol ve Nuray Atsan, "Entrepreneurial Characteristics Amongst University Students Some Insights For Entrepreneurship Education And Training In Turkey", *Education and Trainin*, 2006, 48(1), s.32.

⁶⁶ Sadık Gözek, Girişimci Adayının Özellikleri, Girişimcilik Eğilimleri ve Girişimci Adaylarına Sağlanan Destekler, Türk Ekonomisi Anabilim Dalı, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş 2006, s.42 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

⁶⁷ Kübra Alaybeyoğlu Küçük, *Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Davranışına Etkisi; "Abant İzzet Baysal Üniversitesi" Örneği. Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Türk Hava Kurumu Üniversitesi, Ankara, 2014, s.54 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

fırsatlarını en iyi şekilde değerlendirebilmekte ve olumlu sonuçlar elde edebilmektedirler. Bu nedenle girişimcilerin esas özellikleri arasında hızlı ve girişken olmaları sayılabilir⁶⁸. Kurulan işletmelerin başarısızlıkla karşı karşıya kalmalarının genel sebebi, girişimcilerin sahip olmaları gereken bireysel özelliklerinin olmamasıdır. Kendine güveni az, risk almaktan çekinen, yeniliklere uyum sağlayama gücü az olan bir kişinin başarı olasılığının çok yüksek olması beklenemez.⁶⁹ Girişimciliğin ülkelerin ekonomisi açısından önemi düşünüldüğünde, girişimcilikte başarıyı amaçlayan kişilik özelliklerini bireylere empoze etmek gerekliliği gün yüzüne çıkmaktadır. 1950'li yıllarda bazı araştırmacılar insanların girişimci olup olmayacağını belirlemek için kişilik özellikleri üzerinde çalışmaya başlamışlardır. Bireysel özellikler üzerinde yapılan bu araştırmaların etkisi ve başarılı girişimcilerin tecrübeleri 1980 ve 1990'lı yıllarda girişimcilerin özellikleri üzerine yapılan araştırmalarda belirleyici rol oynamıştır. Yapılan çalışmalara bakıldığında girişimciliğin, kişiliğin yanında, birçok faktörün etkileşiminden meydana gelen davranışsal bir süreç olduğu ve girişimci kişilerin farklı özelliklere sahip oldukları ortaya çıkmıştır.⁷⁰ Bir girişimcinin veya girişim faaliyetinin başarıya ulaşmasındaki temel faktörler, bireysel özelliklerle yakından ilgili olduğu kadar, sahip olunan bakış açılarıyla da yakından ilgilidir. Bunlar, girişimcinin veya girişimciliğin başlıca özelliklerini meydana getirmektedir.⁷¹ Tüm bu bilgiler ışığında girişimci kişilerin bireysel özellikler itibarı ile diğer kişilerden farklı kişilikte kişiler olduğunu söylemek mümkün olacaktır.

2.2.Girişimciliğe İlişkin Yaklaşımlar

Çalışmanın bu kısmı girişimciliğe ilişkin yaklaşımlardan oluşmaktadır. Girişimciliğe ilişkin yaklaşımlar çerçevesinde demografik özellikler yaklaşımı (yaş, cinsiyet, medeni durum, gelir düzeyi, eğitim düzeyi ve çalışma süresi), kişilik özelliği yaklaşımı (başarma ihtiyacı, kontrol odağı, risk alma eğilimi, belirsizliğe karşı tolerans, kendine güven ve yenilikçilik) ele alınacaktır.

⁶⁸ Deniz Börü, *Girişimcilik Eğilimi Marmara Üniversitesi İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*, Marmara Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2006, s.13.

⁶⁹ H. Fehmi Kinay, *Girişimcilik, Kalkınma Ve Rekabet İlişkisi, Kütahya'da KOBİ'lerin Girişimcilik Profili*, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2006, s.28.

⁷⁰ A. Fulya Karakaş, *İşletme ve Mühendislik Bölümü Öğrencilerinin Girişimcilik Eğiliminin Karşılaştırılması: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği*" İşletme Anabilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, 2012, s.59 (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

⁷¹ Nilhun Doğan, *Türkiye'de Girişimcilik Eğilimi: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma*. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi. İstanbul , 2013, s.88 (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

2.2.1. Demografik Özellikler Yaklaşımı

Girişimcilerin tanımlanmasında kullanılan bu yaklaşım, girişimci profilini elde etmek için demografik bilgilerin kullanılmasıyla oluşmuştur. Bu yöntem benzer geçmişleri olan kişilerin benzer istikrarlı karakteristikleri olduğu varsayımından yola çıkar. Buna göre girişimcilerin bilinen demografik karakteristiklerinin tanımlanmasıyla potansiyel bir girişimci profili çıkarılmaktadır. Bu tip araştırmalarda çoğunlukla incelenen demografik değişkenler aile ortamı, medeni durum, yaş, ebeveynlerinin ve/veya kendisinin eğitim durumu, sosyoekonomik durum, çalışma süresi, cinsiyet ve çalışma alışkanlıkları olmuştur.

2.2.1.1. Yaş

Girişimcilikte yaş kriterini incelerken bazı durumları dikkate almak gereklidir. Çünkü bazı kişiler genç yaşlarda iş hayatına atılarak tecrübe edinmiş olabilirler. Böylece erken yaşta girişimciliğe başlayabilirler. Kişiler farklı yaşlarda, farklı beklenti ve gereksinimlere ihtiyaç duyarlar. Genç kişiler risk alma açısından emekliliğine yaklaşmış kimselerden daha cesur davranabilmektedirler. Yapılan araştırmalar girişimciliğe başlama yaşının 22-45 arasında olduğunu göstermektedir. Erkek girişimciler çoğunlukla 30 yaş civarında ilk önemli girişimlerine başlarken bu rakam kadın girişimcilerde 30'lu yaş ortalarını bulmaktadır.

2.2.1.2. Cinsiyet

Cinsiyet faktörü ile girişimcilik özellikleri arasındaki ilişki ile ilgili birçok çalışma mevcuttur. Girişimcilik bağlamında toplumların cinsiyet rollerine toplumsal bakış açıları ortaya çıkmaktadır. Bazı toplumlar kadınların erkeklerden daha az çalışma hayatında olması yönünde davranış sergilerken bazıları ise bu görüşe karşı çıkmaktadır.

Kadınların ve erkeklerin girişimcilik alanındaki altyapılarında benzer taraflar olmakla beraber, demografik nitelikleri, zaman kavramları, beceri seviyeleri ve mesleki tecrübelerinin farklılaştığı görülmektedir. Önemli motive edicileri ile ilgili olarak; kadın girişimciler aile baskısıyla girişimci hayatlarını dengelemesine izin veren ve esneklik sağlayan bir kariyeri seçmektedirler.⁷² Bu gibi durumlar kadınlar için önem arz etmekteyken, erkeklere göre bunların önem seviyesi daha azdır.

Kişileri girişimciliğe iten faktörler incelenirken cinsiyetin de bu noktada önemli bir değişken olduğu görülmektedir. Kirzner'in girişimcilik tanımı ışığında

⁷²Tuba Tek, Kadınlarda Girişimcilik Eğilimleri ve Dumlupınar Üniversitesi Bayan Lisansüstü Öğrencilerinde Bir Uygulama, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya, 2008 (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), s. 26-27.

toplumsal bakış açısı ile değerlendirildiğinde kadın girişimciliğin önemi daha fazla kendini göstermektedir. Girişimcilik sadece erkek girişimciler ile sınırlı kaldığında toplumsal olarak girişimcilik potansiyelinin çok büyük bir kısmı göz ardı edilmiş olacaktır⁷³.

Girişimcilik özellikleri açısından bakıldığında kadın ve erkeklerin benzer özelliklere sahip olduğu görülmektedir. Ancak kadın girişimcilerin farklı güdülere, yetenek seviyesine ve yaşamsallığa sahip oldukları gözlenmektedir. Kadınları girişimciliğe iten etkenler bir çok farklı araştırmaya konu olmuştur. Gelişmiş ülkelere bakıldığında erkek ve kadın girişimcileri kendi işini kurmaya doğru yönlendiren en belirgin faktörlerin başında bağımsız olma ve hem kendine hem diğer bireylere kendisini ispat etme isteği olduğu görülmektedir. Cinsiyet ayrımı gözetmeksizin bütün girişimciler için itici ve çekici faktörler neredeyse aynıdır. Fakat, çalışma koşullarının esnek olması isteği kadın girişimcilerde erkek girişimcilere göre daha önemli hale gelmektedir. Kadın girişimcileri girişimciliğe iten faktörlerden esnek olmanın aslında kadınlardan beklenen evdeki işlerin yapılabilmesi için esnek çalışma imkanı tanıyan bir iş olması özelliği önem arz etmektedir⁷⁴.

Erkek girişimciler için motive edici faktörler, hayatlarını kontrolleri altında tutma ve olaylara yön verebilme isteğidir. Kadınları motive eden ise yetenekleri doğrultusunda kendilerini göstermelerinin engellenmesi sebebiyle iş tatminsizliği sonucu meydana gelen başarıma güdüsüdür.

Türk kadını son yıllara kadar ev hanımı sıfatıyla veya var olan bir işletme bünyesinde çalışan olarak anılmaktaydı. Özellikle devlet desteklerinin kadınlara daha yüksek oranda katkı sağlamasıyla kadınlar da girişimcilik konusunda cesaret kazanmışlardır. İlk zamanlar kadınlara yönelik işlerde faaliyet göstermekteydiler ancak son zamanlarda birçok alanda aktif konumdadırlar. İlerleyen süreçte sanayi alanlarında da faaliyetlerini ilerletmeleri şaşırtıcı olmamalıdır.

2.2.1.3. Eğitim

Eğitim; bireylerin hayatı boyunca süren, politik, sosyal, kültürel ve bireysel boyutları aynı anda içinde bulunduran bir kavramdır. Kişilerin yaşadıkları toplumun standartlarını, inanışlarını ve yaşama tarzlarını kazanmasında etkili olan bütün sosyal süreçlerdir. Yaşanılan toplumda yetenek,

⁷³ Burcu S. Yılmaz ve Özgür D. Günel, "Üniversite Eğitimi Ve Girişimcilik: Bireyleri Girişimciliğe Yönlendiren Etkenler Üzerine Bir Araştırma" *Akademik Bakış Dergisi*, 2011, 26, s.8.

⁷⁴ Robert Baron, "Ob And Entrepreneurship: The Reciprocal Benefits Of Closer Conceptual Links", *Research in Organizational Behavior*, 2002, 24, s. 241.

tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği ve çevrenin bilhassa okulun etkisinde yeterliliği ve gelişimini sağlayan sosyal bir tanımdır. Eğitim, önceden saptanmış esaslara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlar. Bireyin davranışlarında istediği değişimi meydana getirmesini sağlar. Eğitimin rolü kişilerde girişimciliğin gelişmesinde de etkilidir. Girişimci kişilik özellikleri genellikle doğuştan gelmemesi nedeniyle eğitim vasıtasıyla geliştirilerek kazanılabilir. Girişimcilik eğitimi, girişimciliğin bir kariyer olduğu konusunda kişileri etkileyerek kendi işlerini kurmada görüş ve becerileri sağlayabilir ve onları cesaretlendirebilir.⁷⁵ Bireylere verilen eğitimlerle iyi bir girişimci olma konusunda bilgi ve becerilerini arttırmaları ve o zamana dek farkına varmadıkları hususlara duyarlılık göstermeleri sağlanabilir. Özellikle üniversitelerdeki eğitimin gençlere girişimcilik konusunda farklı bir bakış açısı getirmesi oldukça önemlidir.⁷⁶ Eğitimdeki temel amaç bireyde var olan ancak ortaya çıkmamış özelliklerini ortaya çıkarmaktır. Bununla birlikte girişimcilerin yanlış tarafa yönelmelerini önleyerek, üretim kaynaklarının (sermaye, emek, doğal kaynaklar) boş yere tüketilmesini engellemektir.⁷⁷ Üniversitenin özellikle girişimciliğin gelişmesine yönelik eğitim vermesi küçümsenmeyecek bir öneme sahiptir. Bireylerin sosyal anlamda tam olarak gelişmesine olanak sağlayan bu kurumlar; ekonomi, iktisat, finans vb. konularda ne kadar yoğun eğitim verirse öğrencinin düşüncelerinin bir köşesinde bu bilgiler yer edecek, iş kurmayı para kazanmak için son çare olarak görse bile işini bilinçli ve özgüvenli bir şekilde kuracaktır. En değerli ve yönlendirilmeye açık dönemlerini üniversitede geçiren bireylere bu konuda eğitim verilmesi veya yönlendirilmesi, ülkenin gelecek dönemlerinde istihdam artışını ve ekonomik iyileşmesini sağlayacaktır.

Eğitim, hedeflenen kitlenin davranış ve düşüncelerini geliştirme amacı taşıyan, plan ve program dahilinde organize edilen faaliyetler bütünü şeklinde ifade edilmektedir. Bu noktada girişimcilik eğitim programlarının tüm açılardan irdelenmesi ile birlikte olumlu neticelerde verdiği sonucuna ulaşılmaktadır.⁷⁸

⁷⁵ Kübra Alaybeyoglu Küçük, Kisilik Özelliklerinin Girişimcilik Davranışına Etkisi; "Abant İzzet Baysal Üniversitesi" Örneği, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Hava Kurumu Üniversitesi, Ankara, 2014, s.58 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

⁷⁶ Özlem Bozkurt ve Murat ALPARSLAN, "Girişimcilerde Bulunması Gereken Özellikler İle Girişimcilik Eğitimi: Girişimci ve Öğrenci Görüşleri", *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2013, 8(1), s.21.

⁷⁷ Emine Cansız, "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesi: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma", Sosyal Bilimler Enstitüsü, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, 2007, s.42 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

⁷⁸ Uğur Sezer, "Girişimcilik Programı Eğitimlerinin Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Etkilerinin Analizi", Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul, 2015, s.7 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

Girişimcilik eğitimle kazandırılabilen bir niteliktir; bütünüyle doğuştan elde edilmiş bir olgu değildir. İyi bir eğitim kişiye kendi işini kurması için gerekli fikir ve becerileri sağlayabilir. Ayrıca girişimciliğin bir kariyer olduğu konusunda da aydınlatıcı olabilir. Kişiler bireysel becerilerine eğitim programlarından ve üniversiteden aldıkları bilgileri ekleyerek başarılı bir girişimci olma yolunda ilerleyebilirler. Eğitim girişimciliğin gelişmesinde önemli bir etkidir. Bir çocuğun okulda göreceği baskı ve yanlış davranışlar ileriki yaşamında girişimcilikle ilgili kişisel özelliklerinin gelişmemesine neden olabilir. Bu nedenle kişisel yetenek ve yaratıcılığı ön plana çıkaran bir eğitim sisteminin uygulanması girişimciliği olumlu yönde etkileyecektir.

2.2.1.4. Çalışma Süresi

Bireylerin girişimde bulunacakları alanlara yönelik mesleki geçmiş girişimcilik faaliyetlerine direkt olarak etki edebilmektedir. Uzun veya yeterli deneyimi edinecek sürede mesleki tecrübeye sahip olan bireylerin girişimcilik faaliyetlerinde bulunması doğal bir sonuçtur. Özellikle bazı alanlarda uzman olmak önemlidir. Finans (özellikle risk sermayesi), ürün/hizmet geliştirme, pazarlama planı oluşturma gibi alanlar için kişilerin bilgileri, yetenekleri ve iş tecrübeleri yeni girişim başlatmada önemli unsurlar arasında yer alır.⁷⁹

2.2.1.5. Medeni Durum

Bireylerin medeni durumlarının ilk olarak sorumluluk bilinci üzerinde etkili olduğunu söylemek mümkündür. İzgören (2004)'e göre, sorumluluk almak noktasında isteksiz olan kişilerin girişimci olamaması beklenen bir durum olarak görülmektedir. Aileden girişimcilik ile ilgili gelen etki pozitif yönde ise girişimci kişilik gelişebilmektedir. Fakat bazı girişimciler için başarı faktörü üzerinde medeni durum faktörünün etkili olmadığı da görülebilmektedir. Bu da değer farklılığından kaynaklanabilir. Değerler, kararları etkilediği kadar, algıları da etkileyebilmekte; bireyin dünyayı algılama şeklini belirlemektedir. Değer yargılarına bakıldığında ise bunlar kişiler için çeşitlilik gösterebilir. Bireysel değerlere ek olarak, ortak değerler var olduğunda aile olunabilmekte, ortak değerler olmadığıda aile oluşturulamamaktadır⁸⁰.

2.2.1.6. Gelir Durumu

Girişimcilik eğilimi, genelde aileden devralınmaktadır. Ailenin etkisini ise, sosyal ve ekonomik süreçler belirlemektedir. Bu kapsamda; ailenin yapısı,

⁷⁹Kenan Özden vd., *Girişimcilik Eğilimi: Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi Öğrencileri üzerine bir Araştırma*. Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Yayınları:112 Kongreler Dizisi, (16), 2008, s. 232.

⁸⁰ A.Şerif İzgören, *Avucunuzdaki Kelebek*, Elma Yayınevi, Ayvalık, 2004, s.43.

babanın mesleği, eğitim ve gelir seviyesinin girişimcilik eğiliminin oluşumunda etkileri bulunmaktadır. Çünkü eğitilmiş, meslek sahibi ve yüksek gelir sahibi olan baba, çocuklarının da eğitilmiş olmasına imkân sağlayacak ve çocuk girişimcilik için gerekli bilgi ve donanıma sahip olacaktır.⁸¹

Bireylerin sahip oldukları servet ve gelir düzeyleri, bu bireylerin riski yüksek işlere yatırım yapma kararlarını belirleyen önemli bir faktördür. Gelir düzeyi diğer bireylere göre yüksek olan bireyler, geniş perspektifte daha yüksek riskli işlere yatırım yapma eğilimi gösterebilmektedir. Bu noktada yeterli gelir düzeyinde olmayan kişilerin, birikimlerini yatırıma dönüştürme kararı vermeleri oldukça zordur. Dolayısıyla sermayeye sahip olmadan, girişimde bulunmak mümkün olmayacaktır. Fakat, sermaye sahibi olmak da, bir girişimde bulunmak için tek ölçüt olarak yeterli olmayacaktır.⁸²

2.2.2. Kişilik Özelliği Yaklaşımı

Girişimcilik eğilimlerinin tanımlanmasında kullanılan kişilik özelliği yaklaşımı, girişimcilerin sahip oldukları kişilik özellikleri veya isteklendirmeeğilimlerin doğrudan ölçülmesinden oluşur. David McClelland ve David Atkinson'un çalışmalarıyla başlamıştır. Bu araştırmacıların metodolojik ve kavramsal çalışmaları, girişimcilerin bireysel psikolojik karakteristiklerinin oluşturulması ve daha yakından incelenmeye başlanması için temel teşkil etmiştir.

2.2.2.1. Başarma İhtiyacı

Girişimci ruha sahip olan bireylerin belirgin özelliklerinden bir tanesi başarma arzularının yüksek düzeyde olmasıdır. Bu kişiler emeklilik ve benzeri durumlardan hoşlanmazlar ve devamlı üretmeye devam etme ve başarı sağlama arzusu içindedirler.⁸³

McClelland psiko-sosyal bakış açısından yola çıkarak girişimcilerin başarma ihtiyacı üzerinde durmuştur. Başarma arzusu olan kişiler, çalışmanın değerini ve önemini bilirler. Girişimcilerde de çalışma ve başarı elde etme ihtiyacı yüksektir. McClelland başarı ihtiyacı olan kişi özelliklerini şöyle sıralamıştır:

- Başarma ihtiyacı yüksek olan bireyler para veya ünvan gibi dışsal motivasyon kaynaklarındansa işe karşı yüksek tatmin duymayı tercih etme eğilimindedirler,

⁸¹ Özlem Bozkurt Ve Murat Alparlan, "Girişimcilerde Bulunması Gereken Özellikler İle Girişimcilik Eğitimi: Girişimci ve Öğrenci Görüşleri", *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2013, 8(1), s.26.

⁸² Kudbettin Erdurur, " Turizm Lisans Eğitimi Alan Öğrencilerin Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimine Etkisi: Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği", *Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce Üniversitesi, Düzce*, 2012, s.21 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**)

⁸³ Özlem Balaban ve Yasemin Özdemir, "Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerine Etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF Örneği". *Girişimcilik Ve Kalkınma Dergisi*, 2008, (3)2, s.136.

- Bu kişiler başarıyı yakalayabilmek için özgüven ve sorumluluk alma duygularına sahip kişilerdir,
- Bu kişiler başarısızlığa uğramamak adına yüksek düzeyde risk almazlar fakat buna rağmen çok fazla düşük riskli işlere de girmezler,
- Bu kişiler başarılarının dışsal kaynak ile yansımalarını görmek isterler, buna örnek olarak maddi getiri verilebilir.⁸⁴

Araştırmalar göstermektedir ki yüksek düzeyde başarı güdüsüne sahip olmak girişimcilik davranışı göstermeyi tetikleyen bir faktördür. Bu güdü kişileri girişimciliğe yönlendirmekte ve amaçlarını belirlemede yol gösterici olabilmektedir.⁸⁵

2.2.2.2. Kontrol Odağı

Girişimcilerin kişilik özellikleriyle ilgili yapılan araştırmalara göre kontrol ihtiyacı, kişilerin girişimcilik davranışı sergilemesi açısından önemli rol oynamaktadır. Sosyal öğrenme teorisinde kontrol etme ihtiyacından söz edilmiştir. Kontrol ihtiyacı, kişilerin olayların sonuçlarına bakış açısıyla ilgili bir kavramdır. Bazı kişiler olayların sonucunu kendi kontrolleri dışında bazıları ise kendi kontrolleri içinde oluştuğuna inanır. Bu ifadeler ise içsel kontrol ve dışsal kontrol ifadelerini doğurmaktadır.

İçsel kontrollü olan kişiler oluşan sonuçların kendi başarıları, yetenekleri, çalışmaları ve kararlılıkları sayesinde olduğuna inanırlar. İçsel kontrol girişimci kişiye kendi gerçekleştirdiği hareketleri bağımsız olarak gerçekleştirme ve aynı zamanda önceliklerini kendi iradesi ile belirleme şansı tanımaktadır.⁸⁶ Dışsal kontrol sahipleri ise sonuçların kendi iradeleri dışında şans, kader ya da başka güçler tarafından belirlendiğine inanırlar.

1996 yılında gerçekleştirilen bir çalışmanın neticesinde iç kontrol odağına sahip olan kişilerin dış kontrol odağına sahip kişilere nazaran daha yüksek düzeyde başarılı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda bu kişilerin daha yüksek düzeyde risk alabildikleri, öz güvenlerinin daha yüksek olduğu, daha pozitif algıya sahip oldukları, streste daha kolay baş edebildikleri, daha yaratıcı oldukları gibi sonuçlarda elde edilen bulgular arasındadır.⁸⁷

⁸⁴ Cengiz Duran vd., "Girişimcilik Hislerine Eğitimin Katkısı: Kütahya Meslek Yüksekokulu Makine Programı Örneği", *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2013, 8(2), s.41.

⁸⁵ Metin Uluköy vd., "KOSGEB Girişimcilik Eğitimi Kurslarına Katılan Katılımcıların Girişimcilik Profiline Yönelik Bir Alan Araştırması", *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2013, 8(2), s.84.

⁸⁶ M. Dursun Kaya vd., "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Araştırılması: Atatürk Üniversitesinde Bir Araştırma", *Kafkas Üniversitesi İİBF Dergisi*, 2011, 1(2), s.83.

⁸⁷ Cengiz Duran vd., "Girişimcilik Hislerine Eğitimin Katkısı: Kütahya Meslek Yüksekokulu Makine Programı Örneği", *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2013, 8(2), s.38.

2.2.2.3. Risk Alma Eğilimi

Risk alma eğilimi risk alma eylemine karşı sergilenen davranış, düşünce ve uygulamaları ifade etmektedir⁸⁸.

Girişimci, girişimcilik ve girişim kavramlarına ilişkin tanımlamalar yapılırken kullanılan ortak nokta hepsi için risk alma eğilimidir. Gelecek herkes için belirsizdir, içerisinde risk barındırır ve girişimci yeni bir iş kurmak sureti ile harekete geçtiğinde kimi zaman az kimi zaman çok olmak ile birlikte risk almak durumunda kalır. Bu nedenle genel girişimci tanımlarına bakıldığında “riski üstlenebilen kişi” ifadesi ile karşılaşılmaktadır. Bu noktadan hareketle tanımlar incelendiğinde girişimcinin her türlü riski üstlenebilen kişi olma durumu ile karşılaşılmaktadır ki asıl kastedilmesi gerekenin hesaplı riskler alma noktasında istekli olmak olması gerekir. Girişimciler, girişimcilik faaliyetinde bulunurken alınan riskleri avantaja dönüştürmeyi bilmelidir⁸⁹. Profesyonel yöneticilik kavramında kar ve zarar bir başkasına aittir fakat girişimcilikte durum değişmektedir. Girişimci riski üstlenen kişi olmak durumundadır. İşletmenin en temel amacı kar elde etmektir ve girişimci kara ulaşmak üzere gerçekleştirdiği girişimleri neticesinde oluşabilecek riski göze alabilmelidir⁹⁰.

Risk alma eğilimi ile ilgili önemli noktalardan bir tanesi de “hesaplı ve makul düzeyde” risk almaktır. Girişimciler için riskten tamamen kaçmak söz konusu değildir. Kar elde etmek, devamlılık ve süreklilik için risk almak kaçınılmazdır⁹¹.

2.2.2.4. Belirsizliğe Karşı Toleranslı Olma

Girişimci kişiler belirsiz bir gelecek ile karşı karşıyadırlar ve belirsizlik ile mücadele etme ve tolerans gösterme noktasında istekli davranabilmelidirler. Girişimci kişiler belirsizlik ile karşı karşıya kaldıkları durumlarda mantık sınırları dahilinde davranış göstermelidir. Bunlara ilaveten bu kavramın aynı zamanda bir motivasyon aracı olarak rol oynadığını ve zor, belirsiz, baskı altındaki koşullar ile

⁸⁸ Yunus E. Taşgıt ve Mehmet Durak, “Kurum Kültürü Türlerinin Kurumsal Girişimcilik Davranışları Üzerindeki Etkisinin Belirlemeye Yönelik Bir Örnek Olay İncelemesi”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2017, 12(1), s.39.

⁸⁹ Nazlı Yüceol, “Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi Alan Kursiyerlerin Demografik Özelliklerinin Girişimcilik Özelliklerine Etkisi Üzerine Bir Araştırma”, *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 2017, 4(12), s.801.

⁹⁰ Adnan Çelik ve Tahir Akgemci, *Girişimcilik Kültürü ve KOBİ’ler*, Nobel Yayın Dağıtım, İstanbul, 1998, s.21.

⁹¹ Yunus E. Taşgıt ve Mehmet Durak, “Kurum Kültürü Türlerinin Kurumsal Girişimcilik Davranışları Üzerindeki Etkisinin Belirlemeye Yönelik Bir Örnek Olay İncelemesi”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2017, 12(1), s.40.

mücadele etme gerekliliğini doğuran zamanlarda daha kolay mücadele edilmesini sağlayan bir kavram olduğunu söylemek gerekir⁹².

Girişimciler kararlarını, hangi seçeneğin kendileri için başarıyı getireceği noktasında açık ve net olmadan alırlar. Girişimci, pek çok bireyin cesaret gösteremeyeceği belirsizlikte risk üstlenerek işini sürdürür. Girişimciler yeniliklere açık kimselerdir. Bu nedenle belirsizlikle karşı karşıya kalmak durumundadırlar. Ancak bu belirsizlik ortamında fırsatları iyi değerlendirmeli ve belirsizlikleri tolere etmelidirler.

2.2.2.5. Kendine Güven

İngilizce karşılığı self-confidence olarak ifade edilen kavram TDK'da "bir görüşmede görüşmecinin araştırmayı sunarken ve sürdürürken kendine duyması gereken güven", "kendine güvenen kimse" şeklinde ifade edilmektedir.⁹³

Girişimci kişinin kendisi için belirlediği hedefleri başarabileceğine dair kendisine inanması gerekir. Girişimci, işinde kendisine saygı duyar ve bu işi başarmaya dair yeteneklerinin bilincinde olur ve bu yeteneklere inanırsa kendine güveni artar. Özsaygı kişinin bir bakıma, kendini tanıma, sevip sevmeme göstergesidir. Girişimciler iş fırsatlarını arayıp bulan ve bunları başarıyla gerçekleştirebilen kimselerdir. Bu da onların özsaygı sahibi olduklarının göstergesidir. Çünkü özsaygısı olmayan kişilerin tüm bu işleri yapmaları mümkün değildir. Robinson'a göre girişimciler yüksek seviyede özsaygıya sahiptir⁹⁴. Girişimci kişilere bakıldığında bu kişilerin genel olarak başarılı olacaklarına dair kendilerine güvendiklerini ve doğru bir kariyer planı seçtikleri konusunda kendilerinden emin oldukları görülmektedir⁹⁵.

2.2.2.6. Yenilikçilik

Girişimcilik için son derece önemli sayılacak bir özellik de yenilikçiliktir. Yenilikçilik boyutu yaratıcılığın ticarete dönüşmüş şekli olarak ifade edilebilmektedir⁹⁶.

⁹²Scott Shane, vd., "Entrepreneurial Motivation", *Human Resource Management Review*, 2003, 13(2), s.265.

⁹³ T.C. Başbakanlık Atatürk Kültür Dil ve Tarih Kurumu, "Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük", <http://www.tdk.gov.tr> (Erişim Tarihi 20.01.2018).

⁹⁴ Yonca GÜROL ve Nuray ATSAN, "Entrepreneurial Characteristics Amongst University Students Some Insights For Entrepreneurship Education And Training In Turkey", *Education and Training*, 2006, 48(1), s.35.

⁹⁵Norman M. Scarborough and Thomas W. Zimmerer, "**Essentials of Entrepreneurship and Small Business Management.**: Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, 2014, s.5.

⁹⁶Öznur Bozkurt, "Girişimcilik Eğiliminde Kişilik Özelliklerinin Önemi", *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2006, 1(2), s.100.

Girişimcilik için yenilikçilik kavramı bir aracı işlevi görmektedir ve bu aracı ile birlikte refahı oluşturmak ve devamını sağlamak açısından kullanılan kaynakların bir araya gelmesini sağlayan bir kavramdır⁹⁷.

Yenilikçilik ile ifade edilmek istenen bir fikre yaratıcılık ve katma değer ekleyerek bu fikri bir ürün/hizmete dönüştürmek şeklinde ifade edilmektedir⁹⁸. Girişimci kişiler girişimciliğın doğası gereğı sürekli olarak yeni ürün, hizmet, teknik, piyasa ve süreçler inşa etmek ve yaratmaktadırlar⁹⁹.

Schumpeter girişimcilerin yaratıcılık özellikleri hakkında önemli araştırmalar yapmıştır. Yaratıcılık yeni yâda farklı bir şeyi icat etme veya benimseme durumudur. Girişimciler de yeni kaynaklardan yararlanarak fikirlerini faaliyete dönüştürebilirler. Yani yaratıcılıklarını kullanarak yenilik yaparlar. Genel yaratıcılık yeniliğeye açıklık derecesini belirler. Tüm bunlar ile birlikte girişimcilik ile birlikte girişimciler yeni ürün/hizmet yaratmak veya mevcut ürün/hizmetlerde yenilik yaratmak sureti ile bunları elle tutulur somut kavramlara dönüştürebilme yetisine sahiptirler¹⁰⁰.

⁹⁷Zümrüt Ecevit Satı ve Özlem Işık, "İnovasyon ve Stratejik Yönetim Sinerjisi: Stratejik İnovasyon", **Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 2011, 9(2), s.540

⁹⁸Oya Korkmaz, "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Bülent Ecevit Üniversitesi Örneğı", **Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi**, 2012, 14(2), s.213

⁹⁹Metin Uluköy vd., "KOSGEB Girişimcilik Eğitimi Kurslarına Katılan Katılımcıların Girişimcilik Profiline Yönelik Bir Alan Araştırması", **Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi**, 2013, 8(2), s.83

¹⁰⁰Orhan Küçük, **Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi**, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009, s.24

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİ

Çalışmanın bu bölümünde girişimcilik eğitimi ile ilgili bilgi verilecektir. Bu bölümde incelenecek konular arasında girişimcilik ile ilgili genel bilgiler, Türkiye’de girişimcilik eğitimi, KOSGEB Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi, Dünya’da girişimcilik eğitimi (ABD ve Avrupa’da) başlıkları yer almaktadır.

3.1. Girişimcilik Eğitimi İle İlgili Genel Bilgiler

Global dünyada nitelikli insan gücü ihtiyacı, üretim sektöründe rekabetin hızla artması ve diğer pek çok faktör girişimci bireylerin önemini daha da arttırmış, dolayısıyla ülkelerin girişimci bireyler yetiştirmesini zorunlu hale getirerek girişimcilik eğitiminin devlet politikası haline gelmesine sebep olmuştur. Girişimci birey yetiştirmenin temeli eğitimden geçmektedir. Eğitim; ülke kalkınmasına artışı olan girişimci bireye yarar sağlamanın yanında, toplumsal alanda yarattığı etki sebebiyle de önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğitim seviyesi arttıkça verimliliğin arttığı, gelir dağılımının daha adil olduğu, demokrasinin arttığı ve suç oranında azalma yaşandığı görülmektedir. Kalkınmayı sadece ekonomik anlamda değil yenilik ve yaratıcı düşüncüyü de kapsayacak bir süreç olarak görmek daha doğru olacaktır¹⁰¹.

Girişimcilik özelliklerinin doğuştan gelen bir takım özelliklere bağlı olduğunu, karaktere bağlı olarak geliştiğini savunan görüş günümüzde geçerliliğini yitirmiş ve bu görüşün yerini girişimciliğin öğrenilebilir bir kavram olduğu, liderlik ve işletme yönetimi ile ilgili bilgiye sahip olmak ve etkin girişimcilik için artık eğitimin bir zorunluluk olduğu görüşü almıştır¹⁰².

İşte kalkınmayı sağlayacak olan girişimci bireyin geliştirilmesinde temel olan şey eğitimidir. Yeni ve uygun fikirleri kâra dönüştürerek ekonomiyi hızlandıracak gerekli yeteneklere sahip olan girişimcileri donanımlı hale getirmek için girişimcilik eğitimi şarttır. Ayrıca girişimcilik eğitimi; ülkelerin ekonomik gelişimi için gerekli olan girişimcilik beceri tutum ve davranışların geliştirilmesinde önemli bir yere sahiptir. Sexton ve Bowman’ın yapmış olduğu çalışmada, girişimcilik eğitiminde temel sorun olarak, kavramın tanımlanması görüşü ortaya çıkmıştır. Aslına bakıldığında girişimcilik eğitimi ilk olarak küçük işletme faaliyetlerinin bir süreci olarak düşünülmüş ve böyle ele alınmıştır. Zaman içerisinde girişimciliğin

¹⁰¹ Seda Bayrakdar, “Avrupa Birliği Mesleki Eğitim Programlarında Girişimcilik Eğitimlerinin Ekonomik Kalkınmadaki Önemi”, *C.Ü İktisadi Bilimler Dergisi*, 2011, 12(1), s.54.

¹⁰² Yasin Akkuş ve Süleyman A. Menteş, “Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi Katılımcılarının Girişimcilik Eğilimleri: Trakya Örneği”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2017, 12(1), s.2.

öğrenebilir olduğunun kabul edilmesi ve bu yönde bulguların elde edilmesi girişimcilik eğitiminin ele alınmasına ve bu yönde çalışmaların artmasına sebep olmuştur ve girişimcilik eğitimi hakkında; “Girişimcilik kavramı öğretilebilir bir kavram mı?”, “Bu eğitim için hangi malzeme ve dokümanların kullanımı uygundur?”, “Sınıf içi eğitim nasıl gerçekleşmelidir?” gibi soruların cevabı aranmaya başlanmıştır. Neticede girişimcilik eğitiminin teorik bir çerçeve içinde verilmesi gerektiği görüşü öne çıkmıştır.¹⁰³

Geçmişte yapılan ampirik çalışmalarda girişimciliğin doğuştan gelen bir yetenek olduğu görüşü hakimken, zaman içerisinde girişimciliğin öğretilebilir, tamamlayıcı, bütünleştirici olduğu ve girişimcilik eğitiminin her eğitim düzeyinde verilmesi gerektiği tespit edilmiştir. Ayrıca girişimcilik eğitimi; girişimci gençlerin sosyal ve girişimsel tutumları ile girişimsel yeterliliklerini artırmasında büyük bir rol oynar. Drucker, girişimciliğin tanımını yaparken “Girişimcilik mistik bir durumu mu ifade etmektedir? Girişimcilik bir sihir ya da gizem değildir. Girişimcilik bir disiplini ifade eder ve de herhangi başka disiplinlerde olduğu gibi öğrenilebilirliği vardır” ifadesini kullanmaktadır. Girişimcilik ile ilgili olarak ulaşılan bu yargı, bakış açılarını değiştirmekle birlikte, girişimcilik eğitimi organize edilebileceği ile ilgili görüşler belirlemiştir. Literatürde girişimcilik eğitiminin farklı şekillerde birçok tanımı bulunmaktadır. Ayrıca girişimcilik eğitiminin nasıl ve ne şekilde olması gerektiği hususunda da ortak bir model bulunmamaktadır.

Girişimcilik eğitimi üzerine yapılan önceki araştırmaların çoğu üniversite tabanlı yoğunlaşmıştır. Bununla beraber ilk ve orta öğrenimde girişimcilik eğitimi ve yararları konusunda yapılan çalışmalar birkaç akademik çalışmadan ibaret olmuştur. Fillion ve Gasse'nin çalışmalarında girişimcilik konusunda ki pozitif tutum ve temel bilgilerin gelişmesinin, çocukluk ve ergenlik zamanında olması gerektiği vurgulanmıştır. Orta öğrenim öğrencilerinin, iş dünyasının karmaşıklığı ve zorluklarını anlamak için yeterli olgunluk ve tecrübeye sahip olup olmadığı ve girişimcilik eğitiminin gerekliliği konusunda devam eden bir tartışma bulunmaktadır. Bireylere mümkün olan en erken yaşta, özellikle ergenlikte girişimcilik eğitiminin verilmesi gerektiğini savunan araştırmacılar, verilecek bu eğitim ile gençlerin daha iyi yönlenebileceği ve gelecek kariyerlerine daha iyi hazırlanabileceklerini vurgulamaktadırlar. Ayrıca girişimcilik hususundaki ilk şekillenmenin orta öğrenim seviyesinde olacağı, bunların ötesinde ergenlik çağının, bireylerin girişimcilik hakkında ki bilgileri edinme ve girişimcilik konusunda pozitif tutum geliştirebileceği en uygun yaşlar olduğu savunulmaktadır.

¹⁰³ Hasan Tağraf ve Muhsin Halis, “Üniversitelerdeki Girişimcilik Eğitiminin Girişimsel Öz Yetkinlik Algısı Üzerindeki Etkisi”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2008, 3(2), ss. 92.

Özellikle orta öğrenim öğrencilerinin bu yaşta girişimci olma eğilimlerinin yüksek seviyede olacağı belirtilmiştir. Bunlardan daha önemlisi; yaptığı her faaliyette oluşabilecek riskleri umursamadan yaratıcı olan bu yaş öğrencilerin girişimsel tutumlarının bu dönemde şekilleneceği ve belirleneceği düşünülmektedir.

Günümüzde teknolojinin hızla gelişmesi ile birlikte beraberinde getirdiği yenilikler ve bilgi çağı endüstrileri, bölgesel ekonomilerin başarılı olması kadar global anlamda da ekonomilerin itici gücünü oluşturmaktadır¹⁰⁴. Modern girişimcilik olarak bahsedilen günümüz girişimcilik kavramı unsurlarının üniversitelerin uygulama alanlarına girdiği dönemde, yüksek öğrenim kurumlarının üstlendiği yeni roller, gerek ulusal ve gerek bölgesel refahı artırmayı destekleyebilmek adına girişimcilik ve girişimcilik eğitimleri üzerinde yoğunlaşmaktadır. Bu sebeptir ki, geleceğin modern üniversitelerinde eğitimin bilim, öğretim ve girişimcilik olmak üzere üç başlık üzerinde şekillenmesi beklenmektedir¹⁰⁵.

Girişimciliğin oluşmasında ve gelişmesinde eğitimin önemi azımsanamayacak kadar çoktur. İlk olarak girişimcilik dersleri 1947 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde Harvard Üniversitesi'nde verilmeye başlanmıştır. Asıl girişimcilik eğitimi 1970 yıllarda işletme okullarında başlamıştır. 1971 yılında girişimcilik konusunda ilk işletme yüksek lisans programı Güney Kaliforniya Üniversitesi'nde, 1972 yılında ise girişimcilik lisans programı başlamıştır. 1980 yılların başında 300 den fazla okul girişimcilik ve işletme konusunda eğitimlerine başlamış, 1990'larda bu sayı 1050'nin üzerine çıkmıştır. 1980'li yılların ortalarında öğrencilere verilen girişimcilik derslerinin artmasıyla girişimcilik popüler hale gelmiştir. Günümüzde girişimcilik eğitimi 1600'den fazla okulda verilmektedir¹⁰⁶.

Bilginin yayılma hızının kestirilemediği ve kısa vadede eskidiği göz önünde bulundurulduğunda "yaşam boyu eğitim" kavramının yerleşmesi ülkelerin ulusal çıkarları açısından kaçınılmazdır. Günümüzde üniversitelerde "eskimişlik" kavramına yer yoktur. Öğretim elemanları, idari yetkililer kendilerini sürekli olarak yetiştirmeli ve geliştirmeli, fiziki koşullar sürekli iyileştirilerek bunlar için ayrılmış bütçeler ile yapılanması sağlanmalı ve tüm yükseköğretim kurumları akreditasyon mekanizmaları ile yakından ilişki içerisinde olmalıdır¹⁰⁷.

¹⁰⁴ Hasan İbicioğlu vd., "Üniversite Eğitiminin Girişimcilik Düşüncesinin Değişimine Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama", *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi* 2(1), s.57.

¹⁰⁵ Murat Çetin, "Bölgesel Kalkınma ve Girişimci Üniversiteler", *Ege Ekonomik Bakış Dergisi*, 2007, 7(1), s. 219.

¹⁰⁶ Hasan Tağraf ve Muhsin Halis, "Üniversitelerdeki Girişimcilik Eğitiminin Girişimsel Öz Yetkinlik Algısı Üzerindeki Etkisi", *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2008, 3(2), s. 94.

¹⁰⁷ Hasan İbicioğlu vd., "Üniversite Eğitiminin Girişimcilik Düşüncesinin Değişimine Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama", *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi* 2(1), s.58.

Tüm bunlar ile birlikte öğrenciler için girişimciliğin teşvik edilmesi adına; müfredatlarda girişimcilik derslerinin yer almasının sağlanması, girişimcilik alanında gerek ulusal ve gerek uluslararası yapılan yarışma, kongere ve konferanslara öğrenci katılımlarının desteklenmesi, girişimcilik ile ilgili düzenlenecek; yarışma, staj programı ve fuarların organize edilmesi yarışmalarda başarılı olan öğrenciler için burs ve proje desteği verilmesinin sağlanması, gerek öğrencileri ve gerek mezunların teknokentlerde proje yapmasının ve kendi işini kurmasının teşvik edilmesi ve girişimcilik anlamında sosyal sorumluluk projeleri gerçekleştirmeleri ile teşviklerinin sağlanması gerekmektedir¹⁰⁸.

Üniversitelerin BAP (Bilimsel Araştırma Pojesi) destekleri, Çevrimiçi (online) veri tabanlarının çeşitliliği, BAP projelerinin başvuru ve süreçlerinin çevrimiçi (online) takip edilmesi, Teknoloji Transfer Ofislerinin (TTO) bulunması, Teknokentlerin varlığı ile girişimciliğin üniversite tabanlı olarak geliştirilmesi ve desteklenmesi sağlanmalıdır¹⁰⁹.

Girişimcilik eğitiminin verildiği ilk zamanlarda, klasik anlamda girişimcilik; bir işyerini satın alma, yenilik ve büyüme ihtiyacı olarak tanımlanmış girişimcilik eğitimi küçük işletmelerin bir parçası ve aşaması olarak ele alınmış ancak zamanla bu 'küçük işletme' kavramından uzaklaşarak günümüzde kullanılan anlam içinde şeklini almıştır. Girişimcilik eğitim ve öğretim üzerinde geçmişte yapılan bazı çalışmaların, katılımcılar (girişimciler) üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Küçük işletme sahiplerinin eğitim ve öğretimi üzerine odaklanan Garavan ve O'Cinnéide (1994) girişimcilik eğitim çeşitlerini özellikle bireylerin kişisel gelişimini içine alacak şekilde üçe ayırmıştı;

- Genellikle orta öğrenimde verilen iş bilinçlendirme eğitimi,
- Küçük işletme sahiplerine verilen kendi işiyle ilgili eğitim ve öğretim,
- Bireylerin yeteneklerini geliştirmesi için verilecek olan özel eğitimlerdir.

Bazı araştırmalarda öğrencilere verilen girişimcilik eğitimi ile, tecrübe, sosyal ikna, girişimcilik özellikleri gibi kendi öz yeterliliğini geliştirebileceği fırsatlar sunabileceği tespit edilmiştir. Öğrencilerin gerçek hayatta karşılaşılabilecekleri sorunları ve girişimcilik sürecinde yerine getirmeleri gereken görev ve sorumlulukların adeta bir provasını, öğrenim süreçlerinde alacakları girişimcilik eğitimleri ile sağlayabilecekleri görüşü ortaya çıkmaktadır. Ayrıca öğrencilerin girişimcilik eğitimleri süresince yaptıkları örnek çalışmalar, gelecekte uygulamak

¹⁰⁸ T.C. Antalya Üniversitesi, "Akdeniz Üniversitesi Stratejik Planı 2009-2012" Stratejik Planı, <http://www.akdeniz.edu.tr/strateji/strateji1.doc>, s.51 (Erişim Tarihi: 20.01.2018)

¹⁰⁹T.C. Antalya Üniversitesi, "Akdeniz Üniversitesi Stratejik Planı, <http://www.akdeniz.edu.tr> , s.78 (Erişim Tarihi 20.01.2018)

istedikleri rol modellerine ışık tutacak bilgi ve sorumluluğu onlara verecektir. Öğrenciler; öğretmenlerin verecekleri teşvik ve destek ile gelecekte kurmak istedikleri işlerde ve girişimcilik faaliyetlerinde daha cesur adımlar atabilecekler. En son olarak girişimcilik eğitimi süresince; başarılı girişimcilerin hayat ve çalışma stilleri analiz edilerek ve bu başarılı girişimcilerin öğrencilere konferans vermesi sağlanarak öğrencilerin psikolojik olarak girişimcilik tutumlarının ve algılarının gelişmesi sağlanabilecektir. İşte bütün bu hususlar öğrencilerin girişimsel yeterliliklerini şekillendirecek ve öğrencilerin girişimsel davranışlarını geliştirebilmeleri için motivasyonlarını artıracaktır. Lisede verilecek olan girişimcilik derslerinin başarılı olması için girişimcilik eğitiminin üç ana unsura dikkat etmesi gerektiği vurgulanmaktadır;

- İş fırsatlarının/fikirlerinin doğru değerlendirilmesi ve bu fırsatları/fikirleri değerlendirirken ne tür bir işle uğraşacağını saptayabilmek (bir hizmet mi yoksa bir ürün mü sunulacak?),
- Fırsatları koalamak adına riski de göze alarak elde bulunan kaynakları yeterince kullanabilmek,
- Fırsatları değerlendirerek ortaya çıkan iş fikirlerini hayata geçirmek.

Aslında verilecek girişimcilik eğitiminin ana amacı öğrencilerin girişimcilikle ilgili bilgilerini, becerilerini ve davranışlarını kullanmalarını sağlayarak kendi işlerini kurmalarında onları yönlendirmektir. Verilecek eğitim ile önce öğrenciler gerekli bilgiyi öğrenecek, sonra kendi kararlarını verecek ve en son olarak verilecek kararlar neticesinde sonuçları ile yüzleşecekleri bir durum olduğunun öğretilmesi esas alınmalıdır. Girişimcilik eğitimi; nazari olarak görülen işletme veya ekonomi eğitimi ile karıştırılmamalıdır. Girişimcilik eğitiminin bir amacı olmalı ve bu amaç bireylerin yaratıcılığını, yenilikçi ve fırsatları gören, riski ne seviyede alabileceğini öğretebilen yapıda ve içerikte olmalıdır. Ayrıca girişimcilik dersleri bireyleri; daha analitik düşünebilen, objektif, proje ve programlarında mevcut kitleye liderlik ve yöneticilik yapabilen, problemlerde çözüme ulaştıracak yolları bulabilen ve bu süreç içerisinde iletişim ağını içte ve dışta güçlü tutabilen girişimci bireylere dönüştürecek şekilde olmalıdır. Girişimsel eğitimin birçok yaklaşımı bulunmaktadır. Bu yaklaşımlar genelde potansiyel girişimcileri hazırlamak, girişimciliği ve girişimsel aşamaları pratikte ve teoride anlatmak, otonom ve risk alabilen tutumlar oluşturarak eğitici eğitimi üzerinde durmaktadır. Ancak girişimcilik eğitimi yaklaşımları genelde üçe ayrılmaktadır:

Birinci yaklaşım olan “Girişimcilik Hakkında Yaklaşım”: girişimciliği sosyal bir olay gibi inceler. Bu yaklaşım, ekonomi ve yenilik arasında bir ilişki kurarak,

hangi tip insanların girişimci olabileceğini ve nasıl motive edilebilecekleri ile ilgilidir. Ayrıca girişimsel sürece etki eden faktörleri analiz eder.

İkinci yaklaşım olan “Girişimcilik İçin Eğitim”: yeni bir girişimsel faaliyete başlanırken yetenek kazanımlarına ve bilgiye odaklanmaktadır. Bu tip girişimsel eğitimlerde merkez elementler; bilgi, bütçe planlaması, iş planı, pazarlama stratejisi gibi hususları içerir.

Üçüncü yaklaşım olan “Girişimcilik Süresince Eğitim”: öğrenim hedeflerini başarabilmek için girişimsel süreci bir metot ve aracı olarak kullanır. Bu süreçler; bir girişimcilik faaliyetini amaçlayan somut girişimcilik süreçlerini içerir. İlk iki yaklaşım girişimcilik ve ekonomik kalkınma arasındaki ilişkiyi kabul ederken, üçüncü yaklaşım; birçok sosyal alanda fırsatların algılanması ve bunların uygulamaya dönüşme becerilerini kapsayan geniş bir yaklaşımdır. Sonuç olarak globalleşen, kaynak bulmada zorlanan ve hızla gelişmekte olan teknolojik inovasyonu içinde barındıran dünyada girişimcilik gerçeği vazgeçilmez bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. İşsizlik giderek artan bir sorun halini almakta ve çözümü de istihdam yaratmakta yatmaktadır. Bu istihdamı saptamakta, girişimci bireylerin oluşturduğu ekonomik refah koşullarının yaygınlığıyla mümkündür. İşte bu noktada girişimci bireyleri yaratmak ülkelerin ve ülkelerin eğitim sisteminin birer görevi olarak görünmeli ve ilköğretim süreci dâhil olmak üzere eğitim sisteminde girişimcilik eğitimi yerini almalıdır.

1947 yılında ilk verilmeye başlanan girişimcilik eğitiminden bugüne kadar bu konu hakkında birçok dersler verilmiş ve makaleler yazılmıştır. Girişimcilik eğitimi konusunda en kapsamlı çalışmayı Solomon, Duffy ve Tarabishy (2002) gerçekleştirmiştir. Onlara göre girişimcilik eğitimi verilmekte olan klasik işletme eğitiminden farklı olmalıdır. Her şeyden önce girişimcilik eğitimi işletmeye girişin muğlak doğasını almalıdır.

Girişimcilik eğitimleri son derece önemlidir. Girişimcilik eğitimi ile hedeflenen , teorik bilgi aktarımından ziyade, kişileri gerçek hayatta işi bilen birey haline getirecek şekilde donatılması olmalıdır. Bireylerin kendilerine güvenmelerini sağlayacak, başarısızlık ile karşılaştıkları durumlarda ne yapmaları gerektiğini öğretecek şekilde organize edilmiş bir eğitim ile birlikte bu kişilerin başarıya ulaşmalarının sağlamak daha kolay olacaktır¹¹⁰.

¹¹⁰Hasan İbicioğlu vd., “Üniversite Eğitiminin Girişimcilik Düşüncesinin Değişimine Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama”, *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 2(1), s.59.

2.3. Türkiye’de ve Dünya’da Girişimcilik Eğitimi

Girişimcilik eğitimleri ve bu eğitimlerin gerek içerikleri gerek ise uygulanma biçimleri açısından inceleme yapıldığında farklı ülkelerde farklı şekillerde hayata geçirildiği bilgisin rastlanmaktadır. Çalışmanın bu bölümünde girişimcilik eğitimleri ile ilgili olarak Türkiye, ABD ve Avrupa’da uygulanan girişimcilik eğitimleri ile ilgili bilgiler paylaşılacaktır.

2.3.1. Türkiye’de Girişimcilik Eğitimi

Girişimcilik kavramının ekonomiye etkisine bakıldığında girişimcinin rolleri gereği içinde bulunduğu toplumun ilerisinde düşünen kişiler olmasından da hareketle toplumu yeni kavram ve teknolojiler ile tanıştırma sorumluluğu göze çarpmaktadır. Ekonominin yeni teknoloji ya da üretim teknikleri ile tanışması daha önce kullanılmayan veya daha düşük miktarda kullanılan kaynakları harekete geçirmekte ve ekonomideki kaynak kullanım verimliliğini artırmaktadır.¹¹¹

İşte bu yeni teknoloji ile üretim tekniklerini harekete geçirecek ve verimliliği artıracak bireyler ancak orta öğrenim ve üniversitelerde verilecek derslerin varlığı ile gelecekte ülke ekonomilerine katkı sağlayacak girişimciler ile mümkün olabilecektir. Bundan dolayıdır ki girişimci üniversiteler ve bu üniversitelerin yaygınlaşması önem kazanmaktadır. Türkiye’de girişimcilik eğitimi üzerinde çalışmalar yeterli olmasa da, bazı Üniversitelerin girişimcilik ve girişimcilik eğitimi üzerinde durduğu görülmektedir. Gürol, Aydınlik ve Arslan’ın 2008 yılında yaptığı çalışmada ülkemizde girişimcilik derslerinin verildiği toplam 47 devlet üniversitesi, 4 özel üniversite ile 19 vakıf üniversitesinin olduğu, ayrıca 4 üniversitede de genç girişimci geliştirme programı olduğu belirtilmiştir. Genel itibari ile bu üniversiteler: Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi, Özyeğin Üniversitesi, Anadolu Üniversitesi, İstanbul Kültür Üniversitesi, Marmara Üniversitesi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi’dir¹¹². YÖK’ün “Türkiye’nin Yüksek Öğretim Stratejisi 2008 Raporu”nda üniversiteler ile ilgili belirtilenler dikkat çekicidir. Bu ifadeler özellikle geri kalmış bölgelerde yer alan üniversitelerle ilgilidir. “Bu üniversitelerden beklenen yerel bağlamda kalkınmaya yol gösterici olması, bu sürecin etkili bir aktörü olmasıdır. Bu üniversiteler, birer sivil toplum kuruluşu veyahut girişimcilik işlevi üstlenmelidir. Onun bir tür yerel kalkınma ajansı haline gelmesi beklenmektedir” şeklinde ifadeler raporda yer almaktadır.¹¹³

¹¹¹ Hüseyin Üzülmöz, “Girişimcilik ve Konya’da Girişimciliğin Geleceği”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2008, 3 (2), s. 25

¹¹² Nazan Yelkikalan, “Dünya ve Türkiye Üniversitelerinde Girişimcilik Eğitimi: Karşılaştırmalı Bir Analiz”, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2010, 12(19), s. 53

¹¹³ T.C. Yüksek Öğrenim Kurumu “Türkiye’de Yüksek Öğrenim Stratejisi 2008 Raporu”, www.yok.gov.tr/documents/10279/30217/yok_strateji_kitabi, s. 147 (Erişim Tarihi 21.11.2017)

Yaygın olmasa da girişimcilik eğitimi Türkiye’de orta ve yükseköğretimde verilmeye başlanmıştır. Ancak girişimcilik için gereken iş planlaması üretim ve pazarlama sürecinde karşılaşılabilecek yasal ve yasal olmayan problemlerin aşımı için gerekli olan eğitim hala mesleki eğitim içerisinde gösterilmektedir. Türkiye 2004 Nisan’ından itibaren, girişimciliği, mesleki eğitimi ve nitelikli iş gücü sayısını artırabilmek için, AB’nin açmış olduğu, her yaştan ve meslekten insan yetiştirmenin amaçlandığı Leonardo Da Vinci ve Socrates programlarına katmıştır. Girişimcilik konusu Hayat Boyu Öğrenim Strateji Belgesi (2010-2013), Milli Eğitim Bakanlığı Stratejik Planı (2010-2014) ve ilk ve orta öğretim okullarının bireysel stratejik planları kapsamına alınmıştır. İlk ve orta öğretim okullarında girişimcilik odaklı AB projeleri yürütülmektedir. Bu projeler aşağıda belirtilmektedir;

- Girişimcilik, 1-8 sınıflarda uygulanan öğretim programları içerisinde öğrencilere kazandırılmaya çalışılan yetkinliklerden biridir. Girişimcilik bir ara disiplin olarak belirlenmiş olup, bazı dersler ile ilişkilendirilerek verilmektedir.
- Mesleki ve teknik öğretim programlarının tamamında zorunlu olarak okutulan girişimcilik dersinde “girişimci fikirler üretme” ile “iş kurma ve geliştirme” modüllerine yer verilmiştir. Ayrıca mesleki ve teknik eğitim ve okul ve kurumlarında okutulan mesleki eğitim programları içerisinde öğrencilere “ekonomik gelişmeleri takip etme, faaliyet alanını seçme ve iş yeri açma fikri geliştirme” yeterlikleri kazandırmayı amaçlayan haftada 2 ders saati okutulan “Girişimcilik ve İşletme Yönetimi” dersine yer verilmiş ve öğrencilere bu dersi 11 veya 12. Sınıflarda seçmeli olarak alabilme imkânı verilmiştir.
- 6-8 sınıflarda uygulanan teknoloji ve tasarım dersinde öğrencilerin yenilikçilik ve girişimcilik becerilerinin eseri olan proje çalışmaları ulusal düzeyde sergilenmektedir.
- Genel ortaöğretim okullarında seçmeli olarak okutulan “girişimcilik” dersi öğretim programı hazırlanmış olup halen uygulanmaktadır.

Türkiye’de Yükseköğretimde girişimcilik eğitimi örgün eğitim (girişimcilik dersleri), yaygın eğitim (KOSGEB eğitimleri) ve çeşitli projeler kapsamında yürütülmektedir. KOSGEB 2012 yılı itibarıyla yükseköğretim kurumlarında KOSGEB tarafından belirlenen kriterlere uygun olarak verilen girişimcilik derslerini, ilgili yükseköğretim kurumunun talebi doğrultusunda

“KOSGEB Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi” olarak onaylamaktadır.¹¹⁴ Aynı zamanda bazı üniversitelerde girişimcilik dersi uzaktan eğitim kapsamında verilmek ile birlikte KOSGEB 2018 yılında yayınladığı yönetmelik kapsamında artık uzaktan eğitim ile verilen girişimcilik dersleri için de öğrencilere ‘Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi’ sertifikası vermektedir.

2.3.2. KOSGEB Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi

KOSGEB girişimcilere destekleri kapsamında “Uygulamalı Girişimcilik Eğitim”leri vermektedir. Uygulamalı Girişimcilik Eğitimlerinin amacı; ülkedeki girişimcilik kültürünün yaygınlaşması sağlanarak başarılı bir işletmenin kurulmasını sağlamaktır. Girişimcilik eğitimleri ile; bireylere girişimcilik ruhu aşılanması, iş kurma konusunda bireylerin desteklenmesi ve iş fikirlerine, planlarına yönelik olarak çalışmalar yapılmasının öğretilmesi, bunun yanında girişimcilik konusunda bilgi ve deneyim kazanmalarının sağlanması amaçlanmaktadır.

Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri ile amaçlanan, girişimciliğe dair kültürü yaygınlaştırmak, girişimcilerle iş planı yazmaları konusunda gerekli bilgiyi aktarmak ve proje yazabilir hale gelmelerini sağlamak ve başarılı işletmelerin kurulabilmesi için iş in kurulma evreleri, süreçleri ve iş yürütme konuları hakkında bilgi ve beceri sahibi olmalarını sağlamaktır.

Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri, en az 32 saat süren, genel katılıma açık ve ücretsiz eğitimlerdir. Bu kapsamda düzenlenecek eğitimler;

- KOSGEB tarafından organize edilen Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri,
- Ulusal veya uluslararası projeler ile birlikte, KOSGEB tarafından yürütülmekte olan Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri,
- Kurum/kuruluşlar tarafından organize edilen ve KOSGEB tarafından onaylanan Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri ve Girişimcilik Destek Programları
- Yükseköğretim veya Ortaöğretim kurumları tarafından verilen, KOSGEB tarafından onaylanan girişimcilik dersleridir.

Uygulamalı Girişimcilik Eğitimlerinde hedef kitle kendi işini kurmak isteyen gerçek kişiler olmak ile birlikte, eğitimler genel katılıma açık olarak düzenlenebileceği gibi, genç girişimci, kadın girişimci ve yükseköğretim kurumları öğrencileri gibi belirli bir hedef kitle grubuna yönelikde planlanabilmektedir¹¹⁵.

Dersin içeriğine bakıldığında;

- Girişimcilik özelliklerinin sınanması,

¹¹⁴ İbrahim Bükel, *Girişimcilik Eğitime İlişkin Faaliyetlerle İlgili Genel Değerlendirme*, Yayınlanmamış Rapor, 2013, s.22.

¹¹⁵ T.C. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı “Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi”, <http://www.kosgeb.gov.tr>, (Erişim Tarihi: 15.09.2017).

- İş fikri geliştirme ve yaratıcılık egzersizleri
- Sorumlu girişimcilik kavramı ve bireylerin tecrübe paylaşımı,
- İşletme kavramı, işletme fonksiyonları, işletme türleri, kuruluş şekilleri,
- Mali ve hukuki sorumluluklar,
- İş planı kavramı ve öğeleri (pazar araştırma, pazarlama planı, üretim planı, yönetim planı, finansal plan,
- İş modeli ve iş planına yönelik atölye çalışmalarının yer aldığı görülmektedir.

Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri Türkiye’de KOSGEB tarafından hazırlanıp, planlanmakta ve düzenlenmektedir. KOSGEB işbirliğinde verilen eğitimler; çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından düzenlenmekte, bunun yanında üniversiteler tarafından da örgün girişimcilik dersleri verilmektedir.

Bunun yanı sıra girişimcilik desteğine başvurmuş olan girişimcinin tüzel kişi statüsünde kurulmuş herhangi bir işletmede %50 ortaklığının bulunmaması gerekmektedir. Girişimcinin kuracak olduğu işletmenin; Türk Ticaret Kanunu’nda tanımı verilmiş olan gerçek veya tüzel kişi statüsünde bulunması gerekmektedir. Girişimci desteğinden faydalanacak olan girişimci adayının girişimci desteği aldığı süre içerisinde başka bir işletme içinde SGK’ ya bağlı olarak çalışmaması gerekmektedir. İnkübatörlerde yer alması planlanan öğretim elemanları için bu şart kullanılmamaktadır. Bu nedenle girişimci desteğinden faydalanacak kişilerin SGK (Sosyal Güvenlik Kurumu) ve TTK’ya (Türk Ticaret Kanunu’na) göre işletmelerinin bulunup bulunmadığının kontrol edilmesi gerekmektedir.

2.3.3. Dünya’da Girişimcilik Eğitimi

2.3.3.1. ABD’de Girişimcilik Eğitimi

Girişimcilik eğitimleri ile ilgili tarihsel süreci incelendiğinde bu anlamda verilen ilk sistematik eğitimin Emeritus tarafından 1938 yılında gerçekleştirildiği ile karşılaşmaktadır. Girişimcilik eğitimi anlamında verilen bu ilk eğitim küçük işletmelere verilerek başlamıştır. Bu eğitimle 1992 yılı itibari ile artık girişimcilik ruhunun geliştirilmesi kavramı üzerine yoğunlaşmıştır¹¹⁶.

ABD’de okulların yüksek seviyede merkezden bağımsız olmasından dolayı ortak bir girişimcilik eğitim sistemi bulunmamaktadır. Bundan dolayı girişimcilik eğitimi konusunda teori ve pratikte araştırmacılar ve kurumlar arasında büyük farklılıklar gözlemlenmektedir¹¹⁷. ABD ve Kanada’da girişimcilik eğitim programının ana hedefi farkındalığı artırmak ve tek başına bir işletmenin sahibi

¹¹⁶ Cengiz Duran vd., “Girişimcilik Hislerine Eğitimin Katkısı: Kütahya Meslek Yüksekokulu Makine Programı Örneği”, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 2013, 8(2), s.42.

¹¹⁷ Joaquin Guzman ve Francisco Linan, *Perspectives on Entrepreneurial Education*, US-Europe Comparison Antonio de Nebrija University, 2005, s.9.

olunması yönünde bireyleri motive etmektir. Ancak ABD’de her yazar bu fikre katılmaz, girişimciliğin en önemli özelliği; öğrencilerin ekonomiye değer katacak şekilde kendi iradeleriyle gelir elde etmelerinin sağlanmasıdır. Her iki durumda da girişimcilik eğitiminde davranışların pratiğe dönüştürülmesi amaçlanmaktadır.

Amerika Birleşik Devletlerinde girişimcilik eğitimlerinin tarihçesine bakıldığında ikinci dünya savaşından sonrasına denk geldiği görülmektedir. Burada verilen eğitimin kapsamını küçük işletmeler ve girişimcilik konulu kurslar oluşturmaktaydı. Başlangıçta eğitimlerin amacına bakıldığında ise özellikle liderlik eğitimi konusuna yoğunlaşıldığı göze çarpmaktadır¹¹⁸. Girişimcilik eğitimi ABD’de eski tarihlere dayanmaktadır. 1947 yılında Myles Mace Harvard İşletme Fakültesinde, işletme yüksek lisans programına seçmeli bir ders olarak “Yeni İşletmelerin Yönetimi” dâhil edilmiştir. Bu programın amacı ikinci dünya savaşında yer almış askerlerin topluma geri kazandırmaktır. Katz (2003)’a göre bu programa kayıt yaptıran 600 öğrenciden 188’i programa başlamıştır. Amerika Birleşik Devletleri’nde girişimcilik eğitimi 1600’den daha fazla okulda 2200’den fazla ders, 277 tane pozisyon, 44 akademik hakemli dergi, girişimcilik ile ilgili yönetim dergileri ve 100’ün üzerinde kurulmuş ve finanse edilmiş merkezle geliştirilmiştir. Küçük İşletmeler Yönetimi tarafından yapılan bir araştırmaya göre girişimcilik eğitimi veren kurumların sayısı 1979 yılında 263 iken 1998 yılında 1400’e yükselmiş, 2003 yılında bu sayı 1600’e yükselmiştir¹¹⁹.

Amerika Birleşik Devletleri’nde 2008 yılında yapılan ‘Girişimcilik Eğitimi İçin Konsorsiyum’ da girişimcilik eğitiminin; insanları sadece iş sahibi olacak şekilde yönlendirmediği, onlara yaratıcı düşünmeyi, öz benlik ve özgüven verdiği belirtilmiştir. Girişimcilik eğitimleri süresince öğrenciler bir işin nasıl kurulacağından çok daha öte bilgiler edinmektedir. Girişimcilik eğitimiyle;

- Kişinin hayatında karşısına çıkabilecek fırsatları tanımlayabilmesinin,
- Yeni fikirler üreterek ve ihtiyaç duyduğu kaynakları bularak fırsatları kovalamasının,
- Yeni bir iş kurmasını ve onu işletebilmesinin,
- Yaratıcı ve eleştirel bir şekilde düşünebilmesinin sağlanması amaçlanmaktadır.

Amerika Birleşik Devletlerinde yapılan bir araştırma girişimcilik eğitimi almış olan bireyler ile ilgili bir takım sonuçlara ulaşmıştır. Bu sonuçlar;

¹¹⁸ Seyfi Top, *İşletmelerde Yenilik ve Yaratıcılık Yönetimi*, Beta Yayınları, İstanbul, 2008, s.42.

¹¹⁹ Nazan Yelkikalan, “Dünya ve Türkiye Üniversitelerinde Girişimcilik Eğitimi: Karşılaştırmalı Bir Analiz”, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2010, 12(19), s. 52.

- Girişimcilik eğitimi alan bireylerin girişimcilik eğitimi almayan bireylere göre yeni iş kurma anlamında üç kat daha yüksek eğilime sahip oldukları,
- Girişimcilik eğitimi alan bireyler kendi işlerinde çalışma noktasında üç kat daha fazla isteklidirler,
- Girişimcilik eğitimi alan bireyler diğer bireylere nazaran %27 daha yüksek gelir sağlamaktadırlar,
- Girişimcilik eğitimi alan bireyler diğerlerine nazaran %62 daha fazla mal varlığına sahiptirler,
- Bu eğitimi almış olan bireyler faaliyet gösterdikleri işlerde diğerlerine nazaran daha fazla tatmin sağlamaktadırlar.¹²⁰

Sonuç olarak Amerika Birleşik Devletlerinde girişimcilik alanındaki gelişim çok etkileyici boyutlardadır. Vesper ve McMullen (1988) 1980'li yılların sonlarına doğru işletme alanında ki yüksek lisans programlarının yüzde 10 ve yüzde 25'i arasında girişimcilik alanında bir derse yer verdiğini doğrulamıştır. 50 yıl önce girişimcilik eğitimi bir disiplin olarak yer almamaktaydı. 20 yıl önce ise akademik ve bilimsel anlamda tam olarak tanınmış değildi. Bugün ise girişimciliğin mevcut durumundan ve gelecekte ne gibi getirileri olduğundan haberdar olmayan yoktur.¹²¹

2.3.3.2. Avrupa'da Girişimcilik Eğitimi

Girişimcilik eğitimi ve eğitim müfredatına alınmasındaki gelişmeler Avrupa'ya, Amerika Birleşik Devletleri'nden daha geç bir tarihte gelmiştir. Günümüzde her ne kadar girişimcilik eğitimi müfredatı ile ilgili yapılan faaliyetler Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılan faaliyetler kadar olmasa da, özellikle 2000'li yıllarda Avrupa'da girişimcilik eğitiminin önemi fark edilmiş ve eğitim müfredatına geniş bir şekilde dahil edilmeye başlanmıştır.

Danimarka, Estonya, Litvanya, Hollanda, İsveç, Norveç, Galler ve Belçika'nın Flaman kısmı dâhil sekiz ülke girişimcilik eğitiminin gelişmesi amacıyla özel stratejiler ortaya koymuş; Avusturya, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Finlandiya, Yunanistan, Macaristan, İzlanda, Lihtenştayn, Polonya, Slovakya, Slovenya, İspanya ve Türkiye'ni içinde yer aldığı on üç ülke ise bu eğitimleri hayat

¹²⁰ Ali Soylu ve Yüksel Kepenek, "Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Girişimcilik Düzeyleri Ve Aldıkları Eğitimin Girişimciliğe Olan Katkılarının Belirlenmesi: Pau Honaz Meslek Yüksekokulu Örneği", **2. Uluslararası Girişimcilik Kongresi Tam Metin Bildiri Kitapçığı**, 7-10 Mayıs 2008, Bışkek, 2008, s. 460.

¹²¹ Joaquin Guzman ve Francisco Linan, *Perspectives on Entrepreneurial Education*, US-Europe Comparison Antonio de Nebrija University, 2005, s.15.

boyu öğrenme, gençlik ya da büyüme stratejilerinin birer parçası olarak vurgulamaktadır. Avrupa ülkelerinin yarısı, girişimcilik eğitiminin güçlendirilmesini de kapsayan bir eğitim reformu sürecine girmiştir. “Avrupa’da Okul Çağında Girişimcilik Eğitimi” başlıklı rapor için toplam 31 Avrupa ülkesi ve 5 bölgede anketler yapılmıştır.

Avrupa ülkelerinin stratejik çerçevesini oluşturan “Eğitim ve Öğretim 2020” dördüncü uzun vadeli stratejik hedef olarak girişimcilik dâhil yaratıcılık ve yenilikçiliğin eğitim ve öğretimin her seviyesinde artırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Komisyon, Avrupa 2020 stratejisini desteklemeyi temel üç hususta ele almaktadır. Bunlar: Yenilikçi Birlik, Yeni Beceriler ve İş Gündemi ve son olarak Harekete Geçen Gençlik’tir (Youth On The Move). Bu araştırma turizm ve teknik okullar hariç devlet okullarından, ilkokul (ISCED 1)(International Standard Classification of Education) , ortaokul ve lise eğitimini (ISCED 2, ISCED 3) kapsamaktadır. Avrupa Komisyonu, Eğitim ve Kültür Genel Müdürlüğü’nün yakın iş birliği ile geliştirilen anket sonuçları Education, Audiovisual and Culture Executive Agency (Eurydice Ajansı ile Görsel-İşitsel ve Kültür Yürütme Ajansı) (EACEA) koordinasyonunda verilerin toplanması sağlanmıştır. 31 ülkeye yapılan anketler neticesinde Eurydice Ajansı’ndan ulaşılan veriler dört bölüme ayrılmıştır:

- Girişimcilik eğitiminin entegrasyonunu teşvik etmek için planlanan ulusal stratejiler ve eylem planları,
- Girişimcilik eğitimi genel yaklaşımlar ve konu müfredatı bakımından eğitim alanında nasıl ele alınmalı?
- Girişimcilik eğitimi için özel öğrenme yöntemleri tanımlamak ve öğretmenleri pratik kurallar ile desteklemek,
- Girişimcilik eğitime ve bu konuyu etkileyen eğitim reformlarının mevcut durumunu geliştirmek için gerekli faaliyetlerin başlanmasından oluşmaktadır.

Girişimcilik eğitimi destekleyen ulusal eğitim stratejileri 2000-2011 yılları arasında yoğunlaşmıştır. Litvanya ilk olarak 2003 yılında ulusal eğitim stratejisinde girişimcilik eğitiminden bahsetmiştir. Daha sonra 2004 yılında girişimcilik eğitimini İngiltere ve Norveç izlemiştir. Avrupa ülkelerinin birçoğu 2007 yılından itibaren, özellikle de 2003 yılında girişimcilik eğitimini ulusal stratejilerine dâhil etmiştir. Belçika’nın Flaman kısmı ise girişimcilik eğitimini 2011 yılı sonunda dâhil etmiştir. Macaristan, Portekiz ve Romanya gibi bazı Avrupa ülkeleri 2011 yılı itibarıyla girişimcilik eğitimini ulusal stratejilerine dâhil etme konusunda tartışmaya devam etmektedir.

Belçika'nın Flaman bölgesi:

Belçika'nın Flaman bölgesi hükümeti 2011-2014 yılları arasındaki girişimcilik eğitimi eylem planını 2011 yılı sonu itibariyle uygulamaya başlamıştır. Bu eylem planı Başbakan liderliğinde Ekonomi ve Tarım Bakanı, Eğitim Bakanı ve Çalışma Bakanı'nın ortaklaşa çalışmasıyla gerçekleşmiştir. Bu çalışmayla öğrencilere kendi işlerini kurmaya hazırlanmaları ve öğrencilerin girişimciliğe karşı olumlu tutumlarına yardımcı olacak öğretmenlerin gerekli eğitimle desteklenmesi amaçlanmaktadır.

Danimarka:

Danimarka'da girişimcilik eğitim ve öğretim stratejisi 2009 yılında; Bilim, Teknoloji ve Yenilik, Kültür, Eğitim, Ekonomi ve Ticaret Bakanlığının ortaklaşa çalışmasıyla geliştirilmiştir. Ciddi anlamda uygulanan bu strateji; eğitim yönetiminde, ayrılan fonlarla ve eğitimin her aşamasında kanunlar ile güçlendirilmiş, koruma altına alınarak uygulanabilirliği sağlanmıştır. Ortaokulda girişimcilik eğitimi iş ve iş gücü piyasası gibi zorunlu derslerin bir parçası olarak açıkça tanımlanmaktadır. Ancak ortaokulun son senesinde girişimcilik seçmeli ders olarak müfredata dâhil edilmiştir. Lisede ise girişimcilik eğitimi disiplinler arası bir eğitim şeklinde verilmektedir.

Estonya:

Estonya'da 7 Ekim 2010 tarihinde Eğitim ve Araştırma Bakanı, Ekonomik İlişkiler ve İletişim Bakanı, Estonya Ticaret ve Endüstri Masası Başkanı, Yükseköğrenim Kurumu Başkanı ve Estonya Girişim Vakfı Başkanı tarafından ortaklaşa girişimcilik eğitimini destekleyen bir anlaşma imzalanmıştır. Girişimcilik eğitimini desteklemek için geliştirilen bu stratejide Estonya Ticaret Masası ve İşletme Yönetim Kurulu bir belge yayınlamışlardır. Ortaokul ve lisede (ISCED 2-3) girişimcilik eğitimini zorunlu Vatandaşlık dersinin bir parçası olarak verilmektedir.

Litvanya:

Litvanya "Ekonomi ve Girişimcilik Eğitimi (2004)" ve "2008-2012 yılları arasında gençliğin girişimcilik eğitimi ve teşviki" konulu ulusal program olmak üzere iki önemli strateji uygulanmıştır. Buna ilave olarak daha geniş bir eğitim stratejisi olan "Ulusal Eğitim Stratejisi" tüm okullarda girişimcilik ve finans yönetimine olan ilgiyi güçlendirmeyi amaçlamıştır.

İsviçre:

İsviçre 2009 yılı bütçe planına girişimcilik eğitimini dâhil ederek bu hususta ne kadar ciddi olduğunu göstermiştir. Bu strateji; girişimcilik programlarını geliştirmeyi desteklemek için hükümet tarafından alınan kararların ve yapılan reformların bir parçası haline gelmiştir. İsviçre hükümeti 2009 yılı mayıs ayında

eğitim her seviyesine girişimciliğin entegrasyonunu sağlamak için bu stratejiyi kendi eğitim sisteminde yürürlüğe koymuştur.

Norveç:

Norveç'in, eğitim ve öğretimde girişimcilik ile ilgili ilk stratejik planı olan "Fırsatları Görmek ve Bunları Harekete Geçirmek", 2004-2008 yılları arasında uygulanmaya konmuştur. 2009-2014 yılları arasındaki zaman diliminde ise "Eğitim ve ğretimde Girişimcilik" adlı eylem planı ilköğretimden lise öğretimine entegre edilmiştir. Eylem planının asıl amacı; eğitim sisteminin her alanında ve her seviyesinde, eğitimde ve öğretimde öğrencinin girişimciliğe olan bakış açısını ve kalitesini güçlendirmektir. Norveç hükümeti girişimcilik eğitimindeki eylem planını (2009) 'Girişimcilik Süresince Eğitim' yaklaşımını dikkate alarak planlamıştır. Bu eylem planına göre; girişimcilik eğitimi, öğrencilerin temel ve basit yeteneklerini öğrenmelerinin yanı sıra girişimsel yetkinliklerinin de farkına varacak şekilde uyarılmalarını sağlamıştır. 'Girişimsel Yetkinlik' tanımı yenilikçi süreçler ve iş ile ilgili bilgi ve becerileri içerir. Bu bilgi ve beceriler birçok yerde kullanılan kişisel nitelik ve tutumlarla ilgilidir. Bunlar; inisiyatif alma, yenilik ve yaratıcılık, risk alma, zgven, işbirliğinde bulunma ve sosyal yetenektir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ

4.1. Girişimcilik Eğilimi İle İlgili Tanımlar

Girişimcilik eğilimi; uygun fırsatların görülmesi ile birlikte, ortaya çıkartılması ve seçilmesini kapsayan girişimcilik kavramı, yenilikçilik, gelişme, risk alma eğilimi ve yenilikçi ürün/hizmet meydana getirme gibi unsurları içerisinde barındıran çok yönü olan bir eğilimi ifade etmektedir¹²².

Girişimcilik eğilimi kişinin yetenek ve ilgi alanlarını örgütsel istihdama yönelik olarak kendi kendisine istihdam edilebilmeye teşvik etme olarak ifade edilmektedir ve aynı zamanda girişimcilik eğiliminin girişimciliğin evrelerini anlamlandırmaya yönelik olduğu ifade edilmektedir¹²³.

Girişimcilik eğilimi, bireysel faktörler ile çevresel faktörlerin birleşmesiyle birlikte bireylerin işlerini kurma noktasındaki kararlı ve istekli olması durumunu ifade etmektedir. Bireyin bir davranışı ne ölçüde hayata geçirmek istediğini, ortaya koyacağı performansı ve kendi işini kurma noktasında atacağı adımları büyük oranda eğilimleri ile ortaya çıkarmaktadır¹²⁴.

Girişimcilik eğilimi yeni bir şey yaratma, hayatı üzerinde söz sahibi olma farkındalığı yaratma ve riski üstlenebilme şeklinde üç farklı boyuttan oluşmaktadır¹²⁵. Bir başka çalışmada ise girişimcilik eğilimi için yeni bir ürün ya da hizmet yaratma, proaktiflik ve risk alma yönelimine sahip olma özelliklerine sahip olma ifadesi kullanılmaktadır. Bu tanımlardan hareketle tüm tanımlarda ortak olan ifadeler üzerinde yoğunlaşmak gerekir ise bunlar; yenilik, proaktiflik ve risk alma davranışı olacaktır. İlk olarak yeni bir ürün/hizmet yaratma ifadesinden bahsetmek gerekir ise sıfırdan yeni bir şey yaratma ya da mevcut bir ürün ya da hizmet için yeni bir kullanım alanı geliştirme, üzerinde değişiklik yaratmak sureti ile yeni kullanım alanları oluşturma ya da mevcut kullanım alanını geliştirmeden bahsedilmektedir. Girişimci toplumda eksiklikleri gözlemleyen, bu eksiklikleri tespit ederek ihtiyaç ya da isteklere odaklanmak üzere fırsatları değerlendirerek yenilik yaratan kişidir sonucuna varmak mümkündür.

¹²² Sebahattin Yıldız ve Hüsnü Kapu, "Üniversite Öğrencilerinin Bireysel Değerleri ile Girişimcilik Eğilimleri Arasındaki İlişki: Kafkas Üniversitesi'nde Bir Araştırma", *Kafkas Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2012, 3(3), s.44.

¹²³ Fatma Yılmaz ve Esra Özkan Pir, "Esnafların Demografik Özelliklerinin Girişimcilik Yönelimleri Üzerindeki Etkisinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma", *Journal of Entrepreneurship and Development*, 2017, 12(1), s.12.

¹²⁴ Erdal Şen ve İlker Aslan, "Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi", *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 2017,4(15) s.1849.

¹²⁵ Johan Wiklund and Dean Shepherd, "Entrepreneurial orientation and small business performance: a configurational approach", *Journal of Business Venturing*, 2005, 20, s.73.

Yenilikçilik ya da yenilikçi olmak ile kastedilen yeni bir fikrin ortaya atılması, yaratıcı sürecin başlatılması ve tecrübenin eyleme dönüştürülmesi ile yeni bir ürün/hizmet sunumu ya da yeni bir teknolojinin uygulanması ile ortaya çıkan eğilimdir¹²⁶.

Risk alma olarak ifade edilen boyuta bakıldığında ise ilk olarak geleceğin belirsizliğinden bahsetmek gerekir. Gelecek belirsizdir ve mutlak surette içerisinde riski barındırmaktadır. Fakat girişimcilik kavramından söz edebilmek için bireyin riski üstlenebilmeye karşı olan tutumunu değerlendirmek gerekir. Kişi bir iş kurma sürecinde elindeki mevcut kaynakları bu iş için kullanmak niyeti ile yola çıkmaktadır ve bu süreçte fırsat yaratabilmek üzere riski üstlenmek durumunda kalmaktadır.

Girişimcilerin burada yapması gereken riskleri doğru analiz etmek, hesaplamak ve bu riskleri yönetebilmek için iyi bir stratejiye sahip olmaktır¹²⁷.

2.4. Girişimcilik Eğiliminin Nedenleri

Kişilerin girişimcilik eğilimi göstermeleri birtakım nedenlere bağlanmaktadır. Bu nedenler ekonomik, sosyolojik ve psikolojik nedenler olarak sınıflandırılmaktadır.

Psikolojik bakış açısı ile değerlendirildiğinde girişimcilik başarıya ihtiyacı, kendine güvenme, riski üstlenebilme, yenilik yaratılabilir, belirsizlik toleransı ve bağımsız çalışma isteği gibi nedenlere bağlanmaktadır.¹²⁸ Ekonomik nedenlere bakıldığında bireylerin öncelikle kendine istihdam yaratma isteği, sonrasında ailesine sağlayacağı katkı ve onlar için bir değer yaratma isteği, kar elde etme isteği, ülke ekonomisine katkı sağlama ve istihdama katkı yaratma isteklerinin bu sınıfta yer aldığı söylenebilir.

Sosyal nedenlere bakıldığında ise kültür ve sosyal çevre ile birlikte kişilerin özelliklerinin bu sınıfta yer aldığı görülmektedir.

Tüm bu boyutlar ile birlikte aslında girişimcilik eğilimi ile ifade edilmek istenilen yeterli düzeyde ve hesaplı riskler üstlenerek, yeni birşeyler yaratmak ya da bir ürün ya da hizmette yeniliğe giderek, proaktif olmayı gerekli kılan bir kavramdır.

¹²⁶ Gregory G. Dess and G. T. Lumpkin, "Clarifying The Entrepreneurial Orientation Construct And Linking It To Performance", *Academy of Management*, 1996, 21(1), s.142.

¹²⁷ Olli Kuivalainen vd., "Firms' Degree Of Born-Globalness, International Entrepreneurial Orientation And Export Performance" *Journal of World Business*, 2007, 42, s,255.

¹²⁸ Kurtuluş Y. Genç, "Girişimcilik Kurslarına Katılanların Temel Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma", *İşletme Fakültesi Dergisi*, 2015, 16(2), s.158.

Girişimcilik eğilimi, genelde aileden devralınmaktadır. Ailenin etkisini ise, sosyal ve ekonomik süreçler belirlemektedir. Bu kapsamda; ailenin yapısı, babanın mesleği, eğitim ve gelir seviyesi girişimcilik eğiliminin oluşumunda etkin olmaktadır. Çünkü eğitilmiş, meslek sahibi ve yüksek gelir sahibi olan baba, çocuklarının da eğitilmiş olmasına imkan sağlayacak ve çocuk, girişimcilik için gerekli bilgi ve donanım sahip olacaktır¹²⁹.

Girişimcilik eğilimi, her şeyden önce bireysel faktörlerle çevresel faktörlerin bir bileşimi olup, bireylerin kendi işini yapma konusundaki istek ve kararlılığını ifade etmektedir. Girişimcilik davranışının bir parçası olup, özerklik, yenilik yapma, risk alma, proaktiflik ve rekabetçi bir yapı gibi temel süreçler ile birlikte bütünü oluşturmaktadır¹³⁰.

Çağdaş uygarlığın gelişmesinde girişimcilik unsuru hemen her dönemde çok önemli bir işleve ve yere sahip olmuştur. Adına bilgi toplumu veya iletişim toplumu denilen 2000'li yıllarda ise, girişimci ve girişimciliğin öneminin bugüne kadar olduğundan çok daha fazla arttığı, girişimciliğe olan ilgi ve eğilimin ilerleyen yıllarda da artacağı öngörülmektedir. Bu yeni dönemde bilim ve teknolojiye yaşanan hızlı gelişmeler, toplumların yapısını hızla değiştirirken, girişimcinin ve girişimciliğin ekonomik değerini ve toplumdaki önemini de arttırmıştır. Bunun bir yansıması olarak bireye ve bireysel yeteneğe dayalı girişimcilik ön plana çıkmış ve insanın entelektüel üretkenlik kabiliyeti önem kazanmıştır¹³¹.

Kişinin kendi işini yaratması ve işletmesi ile ilgili bir kararı ifade eden girişimcilik kararı, birçok faktörden etkilenen karmaşık bir süreçtir. Bu belirleyici faktörler genel olarak durumsal ve bireysel faktörler olmak üzere iki şekilde gruplandırılabilir. Durumsal faktörler; iş değiştirme, işten çıkarılma ya da önceki iş deneyimleri gibi faktörleri içerirken, bireysel faktörler ise; başarı ihtiyacı, kontrolü elde tutma gibi faktörlerden oluşmaktadır. Girişimcilik üzerine yapılan araştırmalar, durumsal faktörlerin girişimciliğin ortaya çıkmasında oldukça önemli bir yere sahip olduğunu ortaya koymaktadır. İşten çıkarılan bazı bireylerin kendi işlerine başlaması ya da işinden memnun olmasına rağmen piyasada yeni bir fırsatı önceden görebilmesi sonucu, bireyin kendi işini açmak üzere işinden ayrılması durumsal faktörlere örnek olarak verilebilir.

¹²⁹ Deniz Börü, *Girişimcilik Eğilimi Marmara Üniversitesi İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*, Marmara Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2006, s.17.

¹³⁰ Ömer Selçuk Emsen, Ömer Yılmaz ve Sema Çınar, "Genç Nesilde Mesleki Eğilimler ve Girişimcilik: Ampirik Bir Çalışma", *Verimlilik Dergisi*, Ankara, 2001, 1 (200), s. 157.

¹³¹ Deniz Börü, *Girişimcilik Eğilimi Marmara Üniversitesi İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*, Marmara Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2006, s.22.

Yapılan çeşitli araştırmalar yeni bir girişim yaratma eğiliminin mevcut yaşam tarzı, çocukluk, aile çevresi, eğitim, yaş, iş deneyimi ve destek ağları gibi çeşitli unsurları içeren durumsal itme ve çekme faktörleri sonucunda ortaya çıktığını göstermektedir. Bazı bireyler, çalıştığı işteki memnuniyetsizliği, istihdam edilmemesi ve kariyer planlarındaki olumsuz gelişmelerin etkisiyle girişimcilik eğilimine itilmektedir. Yapılmış bazı ampirik çalışmalar bu görüşü desteklemekte ve girişimcileri; yanlış görevde bulunanlar, toplum tarafından dışlananlar ve iş değiştirmeler olmak üzere üç grup altında sınıflandırmaktadır. Diğer taraftan bazı bireyler ise; eğitim ve çeşitli iş fırsatlarını araştırma cesaretini verecek iş olanaklarını keşfetme gibi olumlu faktörler tarafından girişimcilik eğilimine doğru çekilmektedir¹³².

Farklı kaynaklarda birçok farklı şekilde ifade edilmek ile birlikte girişimcilik eğiliminin aslında birçok farklı sebepten sergilendiğini söylemek mümkündür. Bu sebepler arasında; bir başkasına bağlı olmadan çalışma isteği, emir almama, daha fazla para kazanma, prestij kazanma, teşviklerden faydalanma, kendi işinin patronu olma, ailesi için bir değer yaratma, becerilerini kendi işinde kullanma, edindiği tecrübe ve birikimi kendi işini kurarak kullanma, yapabileceğini görme isteği duyma, iş fikrini sına, kendi hayatı üzerinde daha fazla kontrol sahibi olma isteği duyma, gayretlerine karşılık adil bir ücret elde etme ve becerileni sına gibi nedenler sayılabilmektedir.

Girişimcilik eğilimine doğru çekme gücü oluşturan bir faktör olarak eğitimin, üniversitede eğitim gören genç nüfusun girişimci ruhlarının teşvik edilmesi ve girişimciliğe yönelmeleri üzerinde olumlu etkileri olduğu kabul edilmektedir¹³³. Uzun bir dönem, gerek girişimcilik derslerinin müfredata konması gerekse de girişimciliğin özendirilmesine ilişkin bir düşünce yapısının öğrencilere kazandırılması üniversitelerin temel görevlerinden biri olarak değerlendirilmemekteydi. Ancak değişimin hızlandığı '80li yıllarla birlikte bu bakış açısının da değiştiği ve artık eğitim kurumlarının daha ciddi ve planlı bir misyon üstlendikleri görülmektedir. Bugün artık ilköğretim müfredatı içerisinde bağımsız iş yapabilme konusunda çocukları cesaretlendirecek ve bilinçlendirecek uygulamalar yer almaktadır. Üniversitelerde mesleki akademik bilgiler yanında, yeni iş fırsatları ve sahaları açma konusunda bireylere eğitimler verilmekte, hatta ön lisans, lisans ve lisansüstü programlara girişimcilik dersleri konulmaktadır.

¹³² Anisya S. Thomas and Stephen L. Mueller, "A Case for Comparative Entrepreneurship: Assessing the Relevance of Culture", *Journal of International Business Studies*, 2000, 31(2), s.290-291.

¹³³ Clement K. Wang and Poh-Kam Wong, "Entrepreneurial interest of university students in Singapore", *Technovation*, 2004, 24, s.163.

Günümüzde artık girişimcilik konusunda yüksek lisans ve doktora düzeyinde de eğitim programları açılmaktadır. Türkiye’de de meslek yüksek okullarının ders programlarında, işletme, iktisat gibi sosyal bilimler alanında eğitim veren fakültelerle mühendislik, tıp alanında verilen derslere destekleyici olarak girişimcilik dersleri ders programlarında yer almaktadır. Üniversitelerde bu akademik eğitimin yanında üniversite-sanayi işbirliği içerisinde genç girişimcileri bulup ortaya çıkartmak ve teşvik etmek için her yıl yinelenen çeşitli programlar düzenlenmektedir. Verilen bu planlı eğitim programlarının tüm öğrencileri girişimci haline getireceğini söylemek mümkün değildir. Ancak girişimcilik istek ve eğilimi içerisinde olanların bu yöndeki potansiyellerinin ortaya çıkmasında ve geliştirilmesinde önemli bir yere sahip olduğu yadsınamaz bir gerçektir.¹³⁴

Girişimcilik eğilimi ile ilgili ileri atılan görüşlerden bir tanesi bu kavramın birbiri ile ilişki içerisinde olan üç faktörün birleşmesinden oluştuğu yönündedir. Faktörlere bakıldığında;

- Kişinin almış olduğu girişimcilik ile ilgili eğitim, sahip olduğu bilgi, yeni riskler üstlenme noktasındaki yetkinliği,
- Kişinin ekonomik olarak fırsatlara ilişkin sahip olduğu inançlar,
- Kişinin mevcut olan fırsatları önceden görmek ve değerlendirmek noktasında kendisine duymakta olduğu özgüven kavramları ile karşılaşmaktadır.¹³⁵

Girişimcilik eğilimleri ile ilgili olarak ülkeler bazında bir değerlendirme yapmak gerekir ise Küresel Girişimcilik Raporu (Global Entrepreneurship Monitor) (GEM) 2016-2017 yılı verileri yol gösterici olmaktadır. Raporda 64 ekonomi üzerinde gerçekleştirilen araştırma bulgularına yer verilmektedir.

İlk olarak Amerika Birleşik Devletlerine ait verileri incelemek gerekir ise ülke nüfusunun 2016 yılı itibari ile 321,6 Milyon kişiden oluştuğu görülmektedir. Bu kişilerin girişimcilik ile ilgili aktivitelerine bakıldığında; nüfusun %7’sinin girişimcilik faaliyetlerinde bulunduğu kurulmuş işletmelerin %9.2 düzeyinde olduğunu ve girişimcilik anlamında faaliyet gösteren çalışanların %12.6 düzeyinde olduğu görülmektedir. Buna ek olarak girişimciliğe ilişkin toplumsal algı ve değerlendirmeye bakıldığında nüfusun %74.4’ü girişimciliğin yüksek statü getirdiğini düşünürken, %63.7’si girişimciliğin iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünmektedir. Genel girişimcilik eğilimine bakıldığında ise %11.7 düzeyinde

¹³⁴ Deniz Börü, *Girişimcilik Eğilimi Marmara Üniversitesi İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma*, Marmara Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2006, s.23.

¹³⁵ John Parnell vd., “Examining the impact of culture on entrepreneurial propensity: an empirical study of prospective American and Egyptian entrepreneurs”, *Academy of Entrepreneurship Journal*, 1995, 1(1), s.42.

olduğu görülmektedir. Girişimcilik eğilimi anlamında genel değerlendirmeye bakıldığında ülkenin “yenilik eğilimli” sınıfında yer aldığı görülmektedir¹³⁶.

İkinci olarak İngiltereye ait verileri incelendiğinde ülke nüfusunun 2016 yılı itibari ile 65.1 Milyon kişiden oluştuğu görülmektedir. Bu kişilerin girişimcilik ile ilgili aktivitelerine bakıldığında; nüfusun %8.8'inin girişimcilik faaliyetlerinde bulunduğu kurulmuş işletmelerin %6.1 düzeyinde olduğu ve girişimcilik anlamında faaliyet gösteren çalışanların %7 düzeyinde olduğu görülmektedir. Buna ek olarak girişimciliğe ilişkin toplumsal algı ve değerlendirmeye bakıldığında nüfusun %77.2'si girişimciliğin yüksek statü getirdiğini düşünürken, %58,8'i girişimciliğin iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünmektedir. Genel girişimcilik eğilimine bakıldığında ise %9.1 düzeyinde olduğu görülmektedir. Girişimcilik eğilimi anlamında genel değerlendirmeye bakıldığında ülkenin “yenilik eğilimli” sınıfında yer aldığı görülmektedir¹³⁷.

Son olarak Türkiye'ye ait veriler incelendiğinde ülke nüfusunun 2016 yılı itibari ile 77,7 Milyon kişiden oluştuğu görülmektedir. Bu kişilerin girişimcilik ile ilgili aktivitelerine bakıldığında; nüfusun %16.1'inin girişimcilik faaliyetlerinde bulunduğu, kurulmuş işletmelerin %9.4 düzeyinde olduğu ve girişimcilik anlamında faaliyet gösteren çalışanların %3.6 düzeyinde olduğu görülmektedir. Buna ek olarak girişimciliğe ilişkin toplumsal algı ve değerlendirmeye bakıldığında nüfusun %72.1'i girişimciliğin yüksek statü getirdiğini düşünürken, %80.8'inin girişimciliğin iyi bir kariyer seçimi olduğunu düşünmektedir. Genel girişimcilik eğilimine bakıldığında ise %30.3 düzeyinde olduğu görülmektedir. Girişimcilik eğilimi anlamında genel değerlendirmeye bakıldığında ülkenin “verimlilik güdümlü” sınıfında yer aldığı görülmektedir¹³⁸.

¹³⁶Global Report, “Global Entrepreneurship Monitor 2016 2017”, file:///C:/Users/nyuceol/Downloads/gem-2016-2017-global-report-web-version updated-210417-1492789938.pdf (Erişim Tarihi: 21.01.2018), s. 101.

¹³⁷Global Report, “Global Entrepreneurship Monitor 2016-2017”, file:///C:/Users/nyuceol/Downloads/gem-2016-2017-global-report-web-version updated-210417-1492789938.pdf (Erişim Tarihi: 21.01.2018), s. 100.

¹³⁸Global Report, “Global Entrepreneurship Monitor 2016-2017”, file:///C:/Users/nyuceol/Downloads/gem-2016-2017-global-report-web-version updated-210417-1492789938.pdf (Erişim Tarihi: 21.01.2018), s. 98.

BEŞİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

5.1. Araştırmanın Önemi

Bireylerin girişimcilik faaliyetlerine olan eğilimleri ancak hayata geçirildiğinde bir anlam ifade etmektedir. Bu noktada bireylerin girişimcilik eğilimlerinin hangi değişkenler tarafından etkilendiğinin tespit edilmesi büyük önem arz etmektedir. Hangi değişkenlerin girişimcilik eğilimini ne yönde etkilediğinin tespit edilmesi ile birlikte girişimciliği teşvik etme noktasında daha önemli çıkarımlarda bulunulabilmektedir. Bu çalışma bireylerin girişimcilik özelliklerinden kendine güven, yenilikçilik, risk alma, başarıya ihtiyacı, belirsizliğe tolerans ve kontrol odağı özelliklerinin girişimcilik eğilimini ne yönde etkilediği ve aralarında anlamlı bir ilişkinin varlığının olup olmadığının tespitini yapmak üzere gerçekleştirilmiştir.

5.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın örnekleme 2017-2018 Eğitim-Öğretim yılında KOSGEB tarafından çeşitli kurum ve kuruluşlarda verilen Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi almakta olan kursiyerlerden oluşmaktadır. Toplamda 250 kişiye anket dağıtılmış, 202 anket değerlendirmeye alınabilmiş ve analiz edilmiştir. Örneklem "basit tesadüfi örneklem" yöntemi kullanılarak oluşturulmuştur. Bu örneklemin seçilmesindeki temel amaç bu kişilerin direkt olarak girişimcilik eğitimi alan ve nihayetinde kendi işini kurmak üzere sertifikaya sahip olmak ve bununla birlikte KOSGEB desteklerine başvurmak üzere bu kurslara katılan kişiler olmuş olmalarıdır. Aynı zamanda bu eğitimlere başvuran kişiler bir mülakata tabii tutmakta ve eğitim almaya bu şekilde hak kazanmaktadır. Bu durum ise kişilerin amaca hizmet eden bu yolda bilgi ve bilinç seviyesine sahip olan bireyler olarak bu eğitimleri almaları sonucunu doğurmaktadır.

5.3. Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırma verileri SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 22.0 programı ile analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır.

Ölçek boyutlarının aldığı puanlar 1 ile 5 arasında değerlendirilmektedir. Dağılım aralığının hesaplanması amacıyla, Dağılım aralığı=En büyük değer- En

küçük değer/ Derece sayısı formülü kullanılmıştır. Bu aralık 4 puanlık genişliğe sahiptir. Bu genişlik beş eşit genişliğe bölünerek 1.00- 1.79 arası “çok düşük”, 1.80- 2.59 arası “düşük”, 2.60- 3.39 “arası orta”, 3.40-4.19 arası yüksek, 4.20- 5.00 arası çok yüksek olarak sınır değerleri belirlenmiş ve bulgular yorumlanmıştır¹³⁹.

İki bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında t-testi, ikiden fazla bağımsız grup arasında niceliksel sürekli verilerin karşılaştırılmasında Tek yönlü (One way) Anova testi kullanılmıştır. Anova testi sonrasında farklılıkları belirlemek üzere tamamlayıcı post-hoc analizi olarak Scheffe testi kullanılmıştır.

Araştırmanın sürekli değişkenleri arasında pearson korelasyon ve regresyon analizi uygulanmıştır. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

5.4. Veri Toplama Aracı

Çalışmada nicel araştırma tekniklerinden anket tekniği kullanılmıştır. Çalışmada Erdurur’un “Turizm Lisans Eğitimi Alan Öğrencilerin Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimine Etkisi: Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği” isimli çalışmasında kullanmış olduğu “girişimci kişilik özellikleri” anketi ile Balaban’ın “Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerine Etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF Örneği” isimli çalışmasında kullanmış olduğu “girişimcilik eğilimi” ölçekleri kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan anket üç bölümden oluşmaktadır. Anketin ilk bölümü demografik değişkenler olan yaş, cinsiyet, çalışma yaşamındaki tecrübe, gelir düzeyi, medeni durum ve eğitim düzeyine ait 6 sorudan; ikinci bölümü kendine güven, yenilikçilik, belirsizliğe tolerans, başarıya ihtiyacı, risk alma ve kontrol odağı girişimcilik özelliklerine ait 36 sorudan ve üçüncü bölümü ise girişimcilik eğilimi ile ilgili 14 sorudan oluşmaktadır. Ankete katılanlardan toplamda 56 soruya yanıt vermeleri istenmiştir. Çalışmada “kesinlikle katılmıyorum”, “katılmıyorum”, “kararsızım”, “katılıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” seçeneklerinin yer aldığı 5’li Likert ölçeği kullanılmıştır.

¹³⁹Kadir Sümbüloğlu, “**Biyoistatistik**”, Özdemir Yayıncılık, Ankara, 2010, s. 9

5.5. Araştırmanın Hipotezleri

H1: Girişimcilik özelliklerinden risk alma eğilimi girişimcilik eğilimi düzeyini arttırmaktadır.

H2: Girişimcilik özelliklerinden kendine güven girişimcilik eğilimi düzeyini arttırmaktadır.

H3: Girişimcilik özelliklerinden yenilikçilik girişimcilik eğilimi düzeyini arttırmaktadır.

H4: Girişimcilik özelliklerinden başarma ihtiyacı girişimcilik eğilimi düzeyini arttırmaktadır.

H5: Girişimcilik özelliklerinden kontrol odağı girişimcilik eğilimi düzeyini arttırmaktadır.

H6: Girişimcilik özelliklerinden belirsizliğe tolerans girişimcilik eğilimi düzeyini arttırmaktadır.

ALTINCI BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılan kursiyerlerden ölçekler yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

6.1. Kursiyerlerin Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı

Tablo- 1 Kursiyerlerin Tanımlayıcı Özelliklerinin Dağılımı

Tablolar	Gruplar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	101	50,0
	Erkek	101	50,0
	Toplam	202	100,0
Yaş	30 Altı	120	59,4
	30-39	49	24,3
	40 Ve üzeri	33	16,3
	Toplam	202	100,0
Eğitim Durumu	Orta Öğretim	64	31,7
	Ön Lisans	82	40,6
	Lisans Ve üzeri	56	27,7
	Toplam	202	100,0
Medeni Durum	Evli	70	34,7
	Bekar	132	65,3

	Toplam	202	100,0
Aylık Gelir	1000 Ve Altı	52	25,7
	1500-2000	49	24,3
	2500-3000	53	26,2
	3500-4000	24	11,9
	4500 Ve üzeri	24	11,9
	Toplam	202	100,0
Çalışma Tecrübesi	1 Yıldan Az	45	22,3
	1-3 Yıl	40	19,8
	4-6 Yıl	35	17,3
	7- 9 Yıl	15	7,4
	10 Yıl Ve üzeri	67	33,2
	Toplam	202	100,0

Tablo 1'e göre kursiyerler cinsiyet değişkenine göre 101'i (%50,0) kadın, 101'i (%50,0) erkek olarak dağılmaktadır.

Kursiyerler yaş değişkenine göre 120'si (%59,4) 30 altı, 49'u (%24,3) 30-39, 33'ü (%16,3) 40 ve üzeri olarak dağılmaktadır.

Kursiyerler eğitim durumu değişkenine göre 64'ü (%31,7) orta öğretim, 82'si (%40,6) ön lisans, 56'sı (%27,7) lisans ve üzeri olarak dağılmaktadır.

Kursiyerler medeni durum değişkenine göre 70'i (%34,7) evli, 132'si (%65,3) bekar olarak dağılmaktadır.

Kursiyerler aylık gelir değişkenine göre 52'si (%25,7) 1000 ve altı, 49'u (%24,3) 1500-2000, 53'ü (%26,2) 2500-3000, 24'ü (%11,9) 3500-4000, 24'ü (%11,9) 4500 ve üzeri olarak dağılmaktadır.

Kursiyerler çalışma tecrübesi değişkenine göre 45'i (%22,3) 1 yıldan az, 40'ı (%19,8) 1-3 yıl, 35'i (%17,3) 4-6 yıl, 15'i (%7,4) 7- 9 yıl, 67'si (%33,2) 10 yıl ve üzeri olarak dağılmaktadır (Tablo 1).

6.2. Kursiyerlerin Girişimcilik Özellikleri Ve Girişimcilik Eğilimi Düzeyleri

Tablo- 2 Girişimcilik Özellikleri Puan Ortalamaları

	N	Ort	Ss	Min.	Max.	Ölçek Ranjı	Cronbach Alpha
Risk Alma	202	3,287	0,681	1,000	5,000	1-5	0,845
Kendine Güven	202	3,410	0,636	1,000	4,830	1-5	0,801
Yenilikçilik	202	3,109	0,858	1,000	5,000	1-5	0,841
Başarım İhtiyacı Duyma	202	3,412	0,677	1,000	5,000	1-5	0,866
Kontrol Odağı	202	3,167	0,596	1,000	5,000	1-5	0,835
Belirsizliğe Tolerans	202	3,296	0,608	1,000	4,830	1-5	0,897

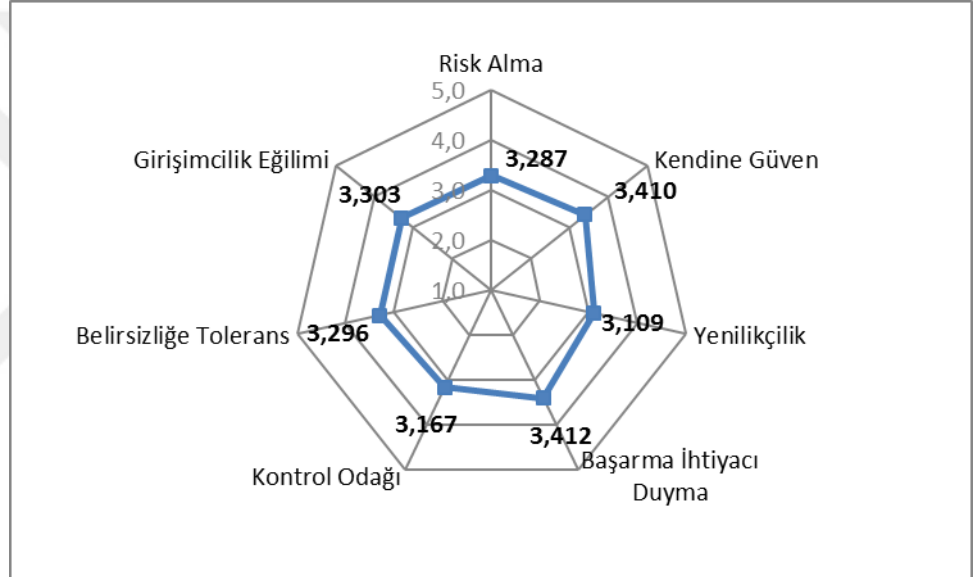
Tablo 2'ye göre araştırmaya katılan kursiyerlerin "risk alma" düzeyi orta ($3,287 \pm 0,681$); "kendine güven" düzeyi yüksek ($3,410 \pm 0,636$); "yenilikçilik" düzeyi orta ($3,109 \pm 0,858$); "başarım ihtiyacı duyma" düzeyi yüksek ($3,412 \pm 0,677$); "kontrol odağı" düzeyi orta ($3,167 \pm 0,596$); "belirsizliğe tolerans" düzeyi orta ($3,296 \pm 0,608$); olarak saptanmıştır (Tablo 2).

Tablo- 3 Girişimcilik Eğilimi Puan Ortalamaları

	N	Ort	Ss	Min.	Max.	Ölçek Ranjı	Crombach Alpha
Girişimcilik Eğilimi	202	3,303	0,548	1,000	4,710	1-5	0,719

Tablo 3'e göre araştırmaya katılan kursiyerlerin "girişimcilik eğilimi" düzeyi orta ($3,303 \pm 0,548$); olarak saptanmıştır (Tablo 3).

Kursiyerlerin girişimcilik özellikleri ve girişimcilik eğilimi düzeyleri aritmetik ortalamalarına göre şematik olarak aşağıda görölmektedir (şekil 1).

şekil- 1 Kursiyerlerin Girişimcilik Özellikleri ve Girişimcilik Eğilimi Düzeylerine İlişkin Diyagram

6.3. Kursiyerlerin Girişimcilik Özellikleri İle Girişimcilik Eğilimi Arasındaki İlişki

Tablo -4 Girişimcilik Özellikleri İle Girişimcilik Eğilimi Arasında Korelasyon Analizi

		Risk Alma	Kendine Güven	Yenilikçilik	Başarma İhtiyacı Duyma	Kontrol Odağı	Belirsizliğe Tolerans	Girişimcilik Eğilimi
Risk Alma	r	1,000						
	p	0,000						
Kendine Güven	r	0,584**	1,000					
	p	0,000	0,000					
Yenilikçilik	r	0,475**	0,410**	1,000				
	p	0,000	0,000	0,000				
Başarma İhtiyacı Duyma	r	0,548**	0,579**	0,408**	1,000			
	p	0,000	0,000	0,000	0,000			
Kontrol Odağı	r	0,494**	0,482**	0,387**	0,534**	1,000		
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000		
Belirsizliğe Tolerans	r	0,505**	0,560**	0,422**	0,428**	0,536**	1,000	
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	
Girişimcilik Eğilimi	r	0,514**	0,543**	0,354**	0,497**	0,495**	0,511**	1,000
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000

*<0,05; **<0,01

Kendine güven ve risk alma arasında orta, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır (r=0.584; p=0,000<0.05). Yenilikçilik ve risk alma arasında zayıf,

pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.475$; $p=0,000<0.05$). Yenilikçilik ve kendine güven arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.41$; $p=0,000<0.05$) (Tablo 4).

Başarma ihtiyacı duyma ve risk alma arasında orta, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.548$; $p=0,000<0.05$). Başarma ihtiyacı duyma ve kendine güven arasında orta, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.579$; $p=0,000<0.05$). Başarma ihtiyacı duyma ve yenilikçilik arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.408$; $p=0,000<0.05$) (Tablo 4).

Kontrol odağı ve risk alma arasında, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.494$; $p=0,000<0.05$). Kontrol odağı ve kendine güven arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.482$; $p=0,000<0.05$). Kontrol odağı ve yenilikçilik arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.387$; $p=0,000<0.05$). Kontrol odağı ve başarma ihtiyacı duyma arasında orta, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.534$; $p=0,000<0.05$) (Tablo 4).

Belirsizliğe tolerans ve risk alma arasında orta, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.505$; $p=0,000<0.05$). Belirsizliğe tolerans ve kendine güven arasında orta, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.56$; $p=0,000<0.05$). Belirsizliğe tolerans ve yenilikçilik arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.422$; $p=0,000<0.05$). Belirsizliğe tolerans ve başarma ihtiyacı duyma arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.428$; $p=0,000<0.05$). Belirsizliğe tolerans ve kontrol odağı arasında orta, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.536$; $p=0,000<0.05$) (Tablo 4).

Girişimcilik eğilimi ve risk alma arasında orta, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.514$; $p=0,000<0.05$). Girişimcilik eğilimi ve kendine güven arasında orta, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.543$; $p=0,000<0.05$). Girişimcilik eğilimi ve yenilikçilik arasında zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.354$; $p=0,000<0.05$). Girişimcilik eğilimi ve başarma ihtiyacı duyma arasında, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.497$; $p=0,000<0.05$). Girişimcilik eğilimi ve kontrol odağı arasında, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.495$; $p=0,000<0.05$). Girişimcilik eğilimi ve belirsizliğe tolerans arasında orta, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.511$; $p=0,000<0.05$) (Tablo 4).

Tablo- 5 Girişimcilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimi Üzerine Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R ²
Girişimcilik Eğilimi	Sabit	0,949	4,743	0,000	23,903	0,000	0,406
	Risk Alma	0,123	2,044	0,042			
	Kendine Güven	0,170	2,562	0,011			
	Yenilikçilik	0,006	0,154	0,877			
	Başarma İhtiyacı Duyma	0,111	1,861	0,064			
	Kontrol Odağı	0,139	2,112	0,036			
	Belirsizliğe Tolerans	0,161	2,468	0,014			

Risk alma, kendine güven, yenilikçilik, başarıma ihtiyacı duyma, kontrol odağı, belirsizliğe tolerans ile girişimcilik eğilimi arasındaki neden sonuç ilişkisini belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (F=23,903; p=0,000<0.05) (Tablo 5).

Girişimcilik eğilimi düzeyinin belirleyicisi olarak risk alma, kendine güven, yenilikçilik, başarıma ihtiyacı duyma, kontrol odağı, belirsizliğe tolerans değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) olduğu görülmüştür (R²=0,406) (Tablo 5).

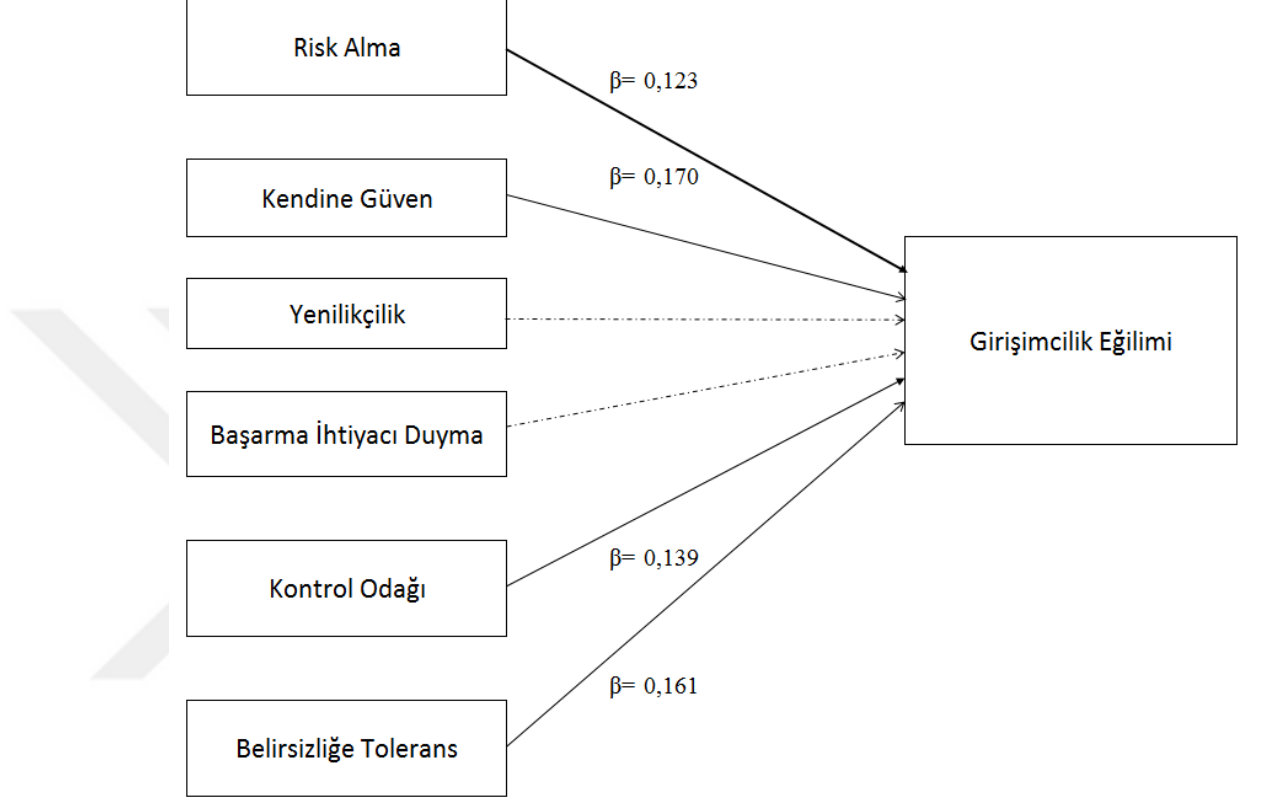
Kursiyerlerin risk alma düzeyi girişimcilik eğilimi düzeyini arttırmaktadır ($\beta=0,123$). Kursiyerlerin kendine güven düzeyi girişimcilik eğilimi düzeyini arttırmaktadır ($\beta=0,170$) (Şekil 2).

Kursiyerlerin yenilikçilik düzeyi girişimcilik eğilimi düzeyini etkilememektedir (p=0.877>0.05) (Şekil 2).

Kursiyerlerin başarıma ihtiyacı duyma düzeyi girişimcilik eğilimi düzeyini etkilememektedir (p=0.064>0.05) (Şekil 2).

Kursiyerlerin kontrol odağı düzeyi girişimcilik eğilimi düzeyini arttırmaktadır ($\beta=0,139$) (Şekil 2).

Kursiyerlerin belirsizliğe tolerans düzeyi girişimcilik eğilimi düzeyini arttırmaktadır ($\beta=0,161$) (Şekil 2).

Şekil- 2 Girişimcilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimi Üzerine Etkisine İlişkin Sonuç Modeli

6.4. Girişimcilik Özelliklerinin Tanımlayıcı Özelliklere Göre Karşılaştırılması

Tablo- 6 Girişimcilik Özelliklerinin Aylık Gelire Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Risk Alma	1000 Ve Altı	52	3,183	0,890	1,025	0,396
	1500-2000	49	3,327	0,549		
	2500-3000	53	3,381	0,503		
	3500-4000	24	3,132	0,749		
	4500 ve üzeri	24	3,382	0,673		
Kendine Güven	1000 ve Altı	52	3,356	0,756	0,771	0,545
	1500-2000	49	3,395	0,669		
	2500-3000	53	3,519	0,441		
	3500-4000	24	3,278	0,640		
	4500 ve üzeri	24	3,451	0,657		
Yenilikçilik	1000 ve Altı	52	2,846	0,892	2,202	0,070
	1500-2000	49	3,299	0,869		
	2500-3000	53	3,182	0,767		
	3500-4000	24	3,236	0,882		
	4500 ve üzeri	24	3,000	0,840		
Başarma İhtiyacı Duyma	1000 ve Altı	52	3,352	0,831	0,651	0,627
	1500-2000	49	3,399	0,612		
	2500-3000	53	3,531	0,576		

	3500-4000	24	3,310	0,623		
	4500 ve üzeri	24	3,405	0,707		
Kontrol Odağı	1000 ve Altı	52	3,051	0,646	1,813	0,128
	1500-2000	49	3,214	0,653		
	2500-3000	53	3,323	0,504		
	3500-4000	24	3,068	0,511		
	4500 ve üzeri	24	3,078	0,585		
Belirsizliğe Tolerans	1000 ve Altı	52	3,125	0,687	1,656	0,162
	1500-2000	49	3,357	0,630		
	2500-3000	53	3,412	0,465		
	3500-4000	24	3,285	0,574		
	4500 ve üzeri	24	3,299	0,658		

Araştırmaya katılan kursiyerlerin risk alma, kendine güven, yenilikçilik, başarıma ihtiyacı duyma, kontrol odağı, belirsizliğe tolerans puanları ortalamalarının aylık gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$) (Tablo 6).

Tablo- 7 Girişimcilik Özelliklerinin Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Risk Alma	Orta Öğretim	64	3,320	0,673	0,127	0,881
	Ön Lisans	82	3,281	0,740		
	Lisans Ve üzeri	56	3,259	0,605		
Kendine Güven	Orta Öğretim	64	3,435	0,597	0,719	0,489
	Ön Lisans	82	3,348	0,716		
	Lisans Ve üzeri	56	3,473	0,550		
Yenilikçilik	Orta Öğretim	64	3,260	0,984	2,549	0,081
	Ön Lisans	82	3,126	0,839		
	Lisans Ve üzeri	56	2,911	0,689		
Başarma İhtiyacı Duyma	Orta Öğretim	64	3,475	0,712	0,878	0,417
	Ön Lisans	82	3,336	0,695		
	Lisans Ve üzeri	56	3,449	0,605		
Kontrol Odağı	Orta Öğretim	64	3,287	0,611	2,451	0,089
	Ön Lisans	82	3,154	0,653		
	Lisans Ve üzeri	56	3,049	0,458		
Belirsizliğe Tolerans	Orta Öğretim	64	3,440	0,598	2,838	0,061
	Ön Lisans	82	3,254	0,647		
	Lisans Ve üzeri	56	3,194	0,537		

Araştırmaya katılan kursiyerlerin risk alma, kendine güven, yenilikçilik, başarıma ihtiyacı duyma, kontrol odağı, belirsizliğe tolerans puanları ortalamalarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$) (Tablo 7).

Tablo- 8 Girişimcilik Özelliklerinin Yaşa Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Risk Alma	30 Altı	120	3,251	0,744	0,427	0,653
	30-39	49	3,327	0,608		
	40 Ve üzeri	33	3,359	0,535		
Kendine Güven	30 Altı	120	3,340	0,706	1,817	0,165
	30-39	49	3,500	0,419		
	40 Ve üzeri	33	3,530	0,613		
Yenilikçilik	30 Altı	120	3,072	0,838	1,370	0,257
	30-39	49	3,048	0,822		
	40 Ve üzeri	33	3,333	0,965		
Başarma İhtiyacı Duyma	30 Altı	120	3,348	0,715	1,499	0,226
	30-39	49	3,469	0,669		
	40 Ve üzeri	33	3,558	0,513		
Kontrol Odağı	30 Altı	120	3,133	0,631	0,686	0,505
	30-39	49	3,181	0,517		
	40 Ve üzeri	33	3,269	0,577		

Belirsizliğe Tolerans	30 Altı	120	3,238	0,662	1,528	0,220
	30-39	49	3,412	0,502		
	40 Ve üzeri	33	3,338	0,531		

Araştırmaya katılan kursiyerlerin risk alma, kendine güven, yenilikçilik, başarıma ihtiyacı duyma, kontrol odağı, belirsizliğe tolerans puanları ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p > 0.05$) (Tablo 8).

Tablo- 9 Girişimcilik Özelliklerinin Çalışma Tecrübesine Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Risk Alma	1 Yıldan Az	45	3,267	0,741	0,549	0,700
	1-3 Yıl	40	3,221	0,810		
	4-6 Yıl	35	3,229	0,575		
	7- 9 Yıl	15	3,222	0,435		
	10 Yıl Ve üzeri	67	3,386	0,657		
Kendine Güven	1 Yıldan Az	45	3,430	0,722	0,335	0,854
	1-3 Yıl	40	3,367	0,829		
	4-6 Yıl	35	3,329	0,481		
	7- 9 Yıl	15	3,511	0,429		
	10 Yıl Ve üzeri	67	3,443	0,558		
Yenilikçilik	1 Yıldan Az	45	3,052	0,801	0,882	0,475
	1-3 Yıl	40	3,033	1,040		

	4-6 Yıl	35	3,352	0,718		
	7- 9 Yıl	15	3,022	0,445		
	10 Yıl Ve üzeri	67	3,085	0,909		
Başarma İhtiyacı Duyma	1 Yıldan Az	45	3,375	0,719	0,249	0,910
	1-3 Yıl	40	3,350	0,900		
	4-6 Yıl	35	3,429	0,596		
	7- 9 Yıl	15	3,524	0,612		
	10 Yıl Ve üzeri	67	3,439	0,550		
Kontrol Odağı	1 Yıldan Az	45	3,056	0,654	0,714	0,583
	1-3 Yıl	40	3,209	0,670		
	4-6 Yıl	35	3,136	0,514		
	7- 9 Yıl	15	3,142	0,612		
	10 Yıl Ve üzeri	67	3,239	0,548		
Belirsizliğe Tolerans	1 Yıldan Az	45	3,200	0,644	1,158	0,331
	1-3 Yıl	40	3,225	0,723		
	4-6 Yıl	35	3,471	0,456		
	7- 9 Yıl	15	3,300	0,451		
	10 Yıl Ve üzeri	67	3,311	0,604		

Araştırmaya katılan kursiyerlerin risk alma, kendine güven, yenilikçilik, başarma ihtiyacı duyma, kontrol odağı, belirsizliğe tolerans puanları ortalamalarının çalışma tecrübesi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova)

sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 9).

Tablo- 10 Girişimcilik Özelliklerinin Cinsiyete Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Risk Alma	Kadın	101	3,206	0,629	-1,696	0,091
	Erkek	101	3,368	0,723		
Kendine Güven	Kadın	101	3,396	0,620	-0,313	0,755
	Erkek	101	3,424	0,654		
Yenilikçilik	Kadın	101	3,096	0,884	-0,218	0,827
	Erkek	101	3,122	0,835		
Başarma İhtiyacı Duyma	Kadın	101	3,409	0,659	-0,059	0,953
	Erkek	101	3,414	0,697		
Kontrol Odağı	Kadın	101	3,134	0,550	-0,796	0,427
	Erkek	101	3,201	0,639		
Belirsizliğe Tolerans	Kadın	101	3,277	0,617	-0,443	0,659
	Erkek	101	3,315	0,602		

Araştırmaya katılan kursiyerlerin risk alma, kendine güven, yenilikçilik, başarıma ihtiyacı duyma, kontrol odağı, belirsizliğe tolerans puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 10).

Tablo-11 Girişimcilik Özelliklerinin Medeni Duruma Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Risk Alma	Evli	70	3,307	0,636	0,304	0,762
	Bekar	132	3,277	0,706		
Kendine Güven	Evli	70	3,517	0,510	1,744	0,058
	Bekar	132	3,354	0,689		
Yenilikçilik	Evli	70	3,143	0,897	0,409	0,683
	Bekar	132	3,091	0,839		
Başarma İhtiyacı Duyma	Evli	70	3,480	0,607	1,040	0,300
	Bekar	132	3,376	0,711		
Kontrol Odağı	Evli	70	3,270	0,586	1,791	0,075
	Bekar	132	3,113	0,596		
Belirsizliğe Tolerans	Evli	70	3,421	0,494	2,150	0,033
	Bekar	132	3,230	0,653		

Araştırmaya katılan kursiyerlerin belirsizliğe tolerans puanları ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t(200)=2.150$; $p=0.033<0,05$). Evlilerin belirsizliğe tolerans puanları ($\bar{x}=3,421$), bekarların belirsizliğe tolerans puanlarından ($\bar{x}=3,230$) yüksek bulunmuştur (Tablo 11).

Araştırmaya katılan kursiyerlerin risk alma, kendine güven, yenilikçilik, başarıma ihtiyacı duyma, kontrol odağı puanları ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 11).

6.5. Girişimcilik Eğiliminin Tanımlayıcı Özelliklere Göre Karşılaştırılması

Tablo- 12 Girişimcilik Eğiliminin Aylık Gelire Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Girişimcilik Eğilimi	1000 ve Altı	52	3,239	0,595	0,783	0,537
	1500-2000	49	3,295	0,601		
	2500-3000	53	3,410	0,442		
	3500-4000	24	3,292	0,502		
	4500 Ve üzeri	24	3,232	0,589		

Araştırmaya katılan kursiyerlerin girişimcilik eğilimi puanları ortalamalarının aylık gelir değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 12).

Tablo- 13 Girişimcilik Eğiliminin Eğitim Durumuna Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Girişimcilik Eğilimi	Orta Öğretim	64	3,422	0,504	2,264	0,107
	Ön Lisans	82	3,254	0,617		
	Lisans Ve üzeri	56	3,237	0,469		

Araştırmaya katılan kursiyerlerin girişimcilik eğilimi puanları ortalamalarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 13).

Tablo- 14 Girişimcilik Eğiliminin Yaşa Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Girişimcilik Eğilimi	30 Altı	120	3,228	0,597	2,852	0,060
	30-39	49	3,397	0,464		
	40 Ve üzeri	33	3,435	0,428		

Araştırmaya katılan kursiyerlerin girişimcilik eğilimi puanları ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 14).

Tablo- 15 Girişimcilik Eğiliminin Çalışma Tecrübesine Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	F	p
Girişimcilik Eğilimi	1 Yıldan Az	45	3,186	0,640	1,106	0,355
	1-3 Yıl	40	3,270	0,663		
	4-6 Yıl	35	3,288	0,481		
	7- 9 Yıl	15	3,343	0,592		
	10 Yıl Ve üzeri	67	3,400	0,409		

Araştırmaya katılan kursiyerlerin girişimcilik eğilimi puanları ortalamalarının çalışma tecrübesi değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan tek yönlü varyans analizi (Anova) sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$) (Tablo 15).

Tablo- 16 Girişimcilik Eğiliminin Cinsiyete Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Girişimcilik Eğilimi	Kadın	101	3,312	0,520	0,238	0,812
	Erkek	101	3,294	0,576		

Araştırmaya katılan kursiyerlerin girişimcilik eğilimi puanları ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$) (Tablo 16).

Tablo- 17 Girişimcilik Eğiliminin Medeni Duruma Göre Ortalamaları

	Grup	N	Ort	Ss	t	p
Girişimcilik Eğilimi	Evli	70	3,420	0,431	2,248	0,026
	Bekar	132	3,240	0,592		

Araştırmaya katılan kursiyerlerin girişimcilik eğilimi puanları ortalamalarının medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan t-testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t(200)=2.248$; $p=0.026<0,05$). Evlilerin girişimcilik eğilimi puanları ($\bar{x}=3,420$), bekarların girişimcilik eğilimi puanlarından ($\bar{x}=3,240$) yüksek bulunmuştur (Tablo 17).

SONUÇ

Gelişmiş ve gelişmekte olan dünya ülkelerinde girişimcilik, ekonominin vazgeçilmez bir parçası olarak görülmektedir. Ekonominin yanında, sosyal yaşama, istihdama ve gelir dağılımına getirdiği denge sebebiyle girişimci ve girişimcilik kavramının önemi günümüzde daha da çok hissedilmeye başlanmıştır. Literatürde yapılmış olan çalışmalar gerek ekonomide gerek sosyal alanda bireylere ve toplumlara pozitif yönde katkılar sağladığını belirtmektedir. Adeta ülkelerin lokomotif durumda olan girişimciliğin, eğitiminin verilmesi önemli görülmektedir. Etkin girişimciler sayesinde piyasaya katılan yeni işletmeler ülke ekonomilerine yön verdikleri gibi işsizlik oranında ciddi anlamda düşüşe sebep olmaktadır.

Dünyada artan ve gelişen teknolojik buluşlar toplumlar ve bireyler arasındaki görsel ve işitsel etkileşimi kaçınılmaz hale getirmiştir. Bilginin hızla yayıldığı bu zamanda edinilen her bilgi yeni fikirler yaratmakta ve bunun neticesinde de yeni girişimciler doğmaktadır. Ancak ülkeler, yeni doğan bu girişimcilere gerekli yasal ve ekonomik koşulları uygun şartlar altında sunmalıdır. En başta ise ülkenin geleceğinin garantisi ve iktisadi yönden omurgası olacak girişimci genç bireylere, hangi özelliklerde ve nasıl girişimci olunabileceği ile ilgili olarak gerekli eğitim verilmelidir.

Toplumsal olarak kültürel farklılıkların neticesinde bireylerin girişimcilik eğiliminin değişik derecelerde olduğu bir gerçektir. Girişimci bireyler yaratmada toplumda özgürlükçü bir yaklaşım sergilemenin gerekliliği önemliken, girişimcilik denemelerinde başarısız olan bireyleri bu konuda teşvik etmek ve kabul edilebilir riskleri tekrar alabilecekleri şekilde pozitif yönde motive etmek bir o kadar önemlidir.

Girişimcilik eğitiminin lise düzeyinden başlaması gerektiği fikrini savunan uzmanlar ayrıca girişimciliğin öğretilbildiğine de inanmaktadır. Özellikle Türk insanının gerçek başarı hikayelerinden, girişimciliğin olumlu sonuçlarını kendi gözleriyle görmekten etkilenmesi sebebiyle Avrupa Birliği ülkelerinde uygulanan teorik girişimcilik eğitimi yerine Türkiye’de daha çok pratik girişimciliğin başarılı olacağı tezi savunulmaktadır.

Girişimciliğin ekosisteminin tatbiki ve teorik eğitiminin tasarlanarak Türk eğitim sistemine sunulmasının başarılı sonuçların oranını arttıracacağı bir gerçektir. Yaşanılan yeni dönemin tanımlaması yapılırken bilgi çağı, internet çağı, teknoloji

çağı, uzay çağı, bilişim çağı gibi birçok farklı ifade kullanılmaktadır. Bu yeni döneme geçiş sağlanırken teknolojinin hızından kaynaklanan bir takım siyasi, ekonomik, kültürel, sosyal, toplumsal ve askeri alanda köklü değişimlerin yaşandığı görülmektedir. Bu durum tüketim açısından ele alındığında ise tüketim kültürü, satış ve pazarlama teknikleri ve pazarlama iletişimi stratejileri açısından büyük ölçüde değişiklik yaratmaktadır¹⁴⁰. İçinde bulunulan çağ bilgi çağı olarak adlandırılmakta ve toplumlar bilgi toplumu şeklinde ifade edilmektedir. Günümüzde Endüstri 4.0'ın konuşulmaya başladığı bir ortam söz konusudur ve bu noktada girişimciliğin bu yeni perspektifte doğru anlaşılıp doğru uygulamalar ile hayat bulması ülke ekonomisinin gelişmesi açısından hayati önem arz etmektedir. Endüstri 4.0 ile insan emeğinin etkisi eskiye göre azalırken bilgi temelli üretim modellerine geçiş yaşanmaktadır. Bu noktada girişimciliğinde bu yeni çerçevede düzenlenmesi ve hayata geçirilmesi gerekmektedir.¹⁴¹

Girişimcilik kavramı aslında toplumda tam olarak oturmuş bir kavram değildir. Girişimcilik çoğu zaman bir işletmede yer alan yönetici, işveren, patron ya da sermayedar kavramlarıyla karıştırılmaktadır. Aslında bunların hiçbiri girişimci olarak nitelendirilemez. Çünkü girişimcinin sahip olması gereken özelliklerden pek çoğu ne yöneticide, ne patrona, ne de işveren veya sermayedarda yoktur. Çünkü bir girişimci, işle ilgili yeterli bilgiye sahip olmalı, cesur olmalı, öngörülerini kuvvetli olmalı, çevresindekilerle uyumlu olmalı, risk alabilmeli ve bunun gibi pek çok özelliğe sahip olmalıdır. Ancak girişimci denildiğinde akla tek bir girişimci gelmemelidir. Türkiye'deki girişimcilik çeşidi fırsat girişimciliği ve yaratıcı girişimcilik olarak tanımlanabilir. Çünkü fırsat girişimciliğinde önemli olan unsur, pazarda var olan fırsatları görmek ve bunları gelir kazanabileceğimiz bir girişime dönüştürmektir. Yaratıcı girişimcilikte ise yeni bir fikir ortaya çıkarmaktan çok var olan bir mal veya hizmeti yeniden düzenlemek şeklinde girişimciliği ortaya koymak söz konusudur.

Girişimcilik gerek gelir artışına olan etkisi, gerek istihdama olan katkısı gerek ülkelerin uluslararası arenada rekabet üstünlüğü elde etmesine olan katkısı ile ekonomik refah anlamında büyük önem arz etmektedir. Tüm bu sebepler göz önüne alındığında ülkelerin bireyleri girişimcilik anlamında teşvik etmesi gerekliliği kaçınılmazdır. Burada ilk yapılması gereken eğitim programlarının organize edilmesi ile işe başlamaktır. Bu anlamda bireylere orta öğretimden başlayarak

¹⁴⁰ Erdal Şen, Kurumsallaşma ve Kurumsal Yönetişim, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2017, s.150

¹⁴¹ Nazlı Yüceol, "Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi Alan Kursiyerlerin Demografik Özelliklerinin Girişimcilik Özelliklerine Etkisi Üzerine Bir Araştırma", *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 2017, 4(12), s.800.

üniversitede de devam eden daha sonrasında yaşam boyu öğrenme programları ile desteklenen eğitim programları sunulmalıdır. Bu eğitimler hem sürekliliği sağlayacak, hem bireyleri girişimci düşünme hayal gücü seviyesine taşımada yararlı olacak hem de yaşam boyu devam eden öğrenme sürekliliğini sağlayarak girişimciliğin artırılmasına şüphesiz ki katkı sağlayacaktır.

Toplumların kalkınması, ilerlemesi, toplumsal refahın artmasını sağlayacak temel parametlerden biri olan girişimcilik faaliyetlerinin artırılması, ancak yenilikçi fikirler ile donatılmış, yaratıcı düşünme kabiliyetine sahip, cesaretli, belirsizliklere tolerans gösterebilen, kendisine ve fikirlerine güvenen, başarıya odaklanmış ve risk alma noktasında istekli kişiler ile mümkün olacaktır. Girişimciliğin ekonomik anlamdaki bu tartışılmaz etkisi ve toplumsal refahı artırıcı etkisi ile birlikte ülkeler bu anlamda organize olma ve girişimcilik kavramına daha fazla önem verme eğilimi göstermektedir. Bu noktada farklı ülkelerde farklı şekillerde kendini göstermekle birlikte ülkeler girişimcilik eğitimleri organize etmektedirler. Bu eğitimler ile hedeflenen gerek girişimcilik potansiyeli bulunan bireylerin teşvik edilmesi gerek ise kişilerin içlerindeki potansiyelin ortaya çıkarılması ile birlikte gerekli bilgi ile donatılmasının sağlanmasıdır. Bunun için girişimcilik dersleri verilmekte ayrıca, çeşitli seminerler düzenlenmektedir. KOSGEB Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri günümüzde her geçen gün önemini artırarak daha da yaygınlaşmaktadır. Bunun nedenleri incelendiğinde girişimcilik kavramının ülke ekonomileri açısından giderek daha fazla önem arz etmesi, devlet teşviklerinin girişimciliği özendirme, destekleme ve yaygınlaştırması, bireylerin girişimcilik hakkında daha fazla bilgi sahibi olmak istemesi ve bu yolda destek veren bir kuruluştan faydalanmak istemesi gibi sebepler görülmektedir. Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri neticesinde bireyler iş planı yazmak, girişimci olmak, iş yönetimi, finans ve muhasebe, pazarlama yönetimi, halkla ilişkiler gibi birçok alanda bilgi sahibi olmakta veya var olan bilgilerini tazeleme fırsatı yakalamaktadır. Bu anlamda KOSGEB'in gerek Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri ile gerek ise çalışmada adı geçen diğer destekleri sayesinde Türkiye'de girişimciliği artırma, yaygınlaştırma, teşvik etme ve destekleme yönünde büyük öneme sahip olduğu söylenebilir¹⁴².

¹⁴² Nazlı Yüceol, "KOSGEB Uygulamalı Girişimcilik Eğitimine Katılan Katılımcıların KOSGEB Hizmetlerine, KOSGEB Eğitimlerine ve KOSGEB Desteklerine Bakış Açıları Üzerine Bir Araştırma", *Innovation and Global Issues in Social Sciences*, 27-29 Nisan 2017, Antalya, 2017, s.997.

Özellikle Türkiye’de kendi işletmesini kurmak üzere harekete geçmek isteyen girişimci ya da girişimci adayları işi kurma sürecinde birçok engele takılmaktadır. Bu engeller kimi zaman bürokratik kimi zaman ise ekonomik olmaktadır. Burada atılması gereken en önemli adımların başında girişimci adaylarının karşılaştığı bürokratik engellerin en aza indirilmesi gelmektedir. Süreçlerin daha anlaşılır ve ulaşılabilir şekilde organize edilmesi, ilgili personelin güncel bilgi ile donatılması ve iletişim ağlarının yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir. Bununla birlikte KOSGEB’in vermekte olduğu Uygulamalı Girişimcilik Eğitimlerinin bilinirliği arttırılmaya çalışılmalıdır. Günümüzde halen bu eğitimlerden, devletin hibe ve desteklerinden bilgisi olmayan bireyler bulunmaktadır. Bu anlamda farkındalığı arttırmak ve kişileri bu eğitim programlarına yönlendirmek son derece önemlidir. Tüm bunlara ilaveten girişimci adaylarını kendi işini kurma noktasında harekete geçememe noktasına getiren en önemli sebep ise ekonomik sebeplerdir. Kişiler mevcut sermayeye sahip olmadıkları için sahip oldukları iş fikirlerini ne yazık ki hayata geçirememektedir. Burada devletin teşviklerini arttırmak ve mevcut teşvik ve desteklerden bireylerin haberdar olmasını sağlamak görevleri ile karşılaşılmaktadır.

Uygulamalı girişimcilik eğitimi alan kursiyetlerin girişimcilik özelliklerinin girişimcilik eğilimleri üzerindeki etkisine yönelik gerçekleştirilen araştırma 202 kişi üzerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan kişilerin demografik yapılarına bakıldığında cinsiyet dağılımının tamamen homojen, çalışma tecrübesi bazında da kısmen homojen olduğu, çoğunlukla 30 yaş altında önlisans mezunu, bekar, 1000-3000 TL aralığında gelire sahip bireylerden oluştuğu görülmektedir.

Çalışmada girişimcilik eğilimi ile demografik değişkenler arasındaki ilişkide ilk olarak aylık gelir değişkenine bakıldığında gelir düzeylerine göre girişimcilik eğilimlerinde anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. İkinci olarak eğitim düzeyleri incelendiğinde, girişimcilik eğiliminin eğitim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Üçüncü olarak girişimcilik eğiliminin yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğine bakıldığında yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Dördüncü olarak çalışmaya katılanların cinsiyet değişkeni ile girişimcilik eğilimleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakılmış ve cinsiyet değişkeninde anlamlı bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Beşinci olarak medeni durum değişkenine bakıldığında çalışmaya katılanların 70 tanesinin evli 132 tanesinin bekar olduğu görülmektedir ve sonuç olarak medeni durum ile girişimcilik eğilimi

arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Evli olanların girişimcilik eğilim puan ortalamalarının bekar olanlardan daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Buradan hareketle bu sonucu yorumlamak mümkündür. Girişimcilik faaliyetinde bulunmanın hem nedenleri hem sonuçları arasında kişilerin ailelerinin refah düzeyini artırma çabaları olduğunu söylemek mümkündür. Bu çerçevede çıkan sonuç yorumlandığında ise bu görüşü desteklediğini söylemek mümkündür.

Araştırmada bireylerin girişimcilik eğilimleri kendine güven, yenilikçilik, başarıma ihtiyacı duyma, risk alma, kontrol odağı, belirsizliğe tolerans boyutları çerçevesinde ele alınmıştır. Araştırmada yapılan ilişki analizleri çerçevesinde risk alma, kendine güven ve belirsizliğe tolerans boyutlarının girişimcilik eğilimi ile en yüksek düzeyli ilişkili olan boyutlar olduğu gözlemlenmiştir.

Araştırmada kursiyerlerin girişimcilik eğilimlerini etkileyen alt boyutların risk alma, kendine güven, yenilikçilik, başarıma ihtiyacı duyma, kontrol odağı, belirsizliğe tolerans değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) olduğu görülmüştür.

Çalışmada elde edilen bulguların yorumlanmasına geçildiğinde, “girişimcilik özelliklerinden risk alma eğilimi girişimcilik eğilimi düzeyini arttırmaktadır” şeklinde oluşturulan hipotez kabul edilmiştir. Risk alma olarak ifade edilen bu boyut kişilerin geleceğin belirsizliğine karşı oluşabilecek riskleri üstlenme konusunda gösterdikleri isteği ifade etmektedir. Buradan hareketle kişiler riski yönetmeye istekli ve belirsizlikleri tolere edebilen kişiler olma özelliği sergilemekte olduğu yorumu yapılabilir. Tüm bu özelliklerinin ise bu kişilerin girişimcilik eğilimi göstermelerini etkilediği şeklinde yorumlama yapılabilir. Bu sonuç genel olarak literatürü desteklemektedir.

Çalışmada, “girişimcilik özelliklerinden başarıma ihtiyacı girişimcilik eğilimi düzeyini arttırmaktadır” şeklinde oluşturulmuş olan hipotez reddedilmiştir. Literatürde yer alan genel sonuçlar ile bu sonuç birbirini desteklememektedir. Genel olarak literatür incelendiğinde yapılan çalışmalar bize başarı ihtiyacının girişimcilik eğilimini etkilediği yönünde sonuçlar vermekte iken bu çalışmada başarıma ihtiyacı girişimcilik eğilimi üzerinde etkili değildir sonucuna ulaşılmıştır. Buradan hareketle yorum yapmak gerekir ise araştırmaya katılanların demografik özelliklerinin bu farklılığı ortaya çıkardığı sonucuna ulaşmak mümkün olabilmektedir.

Çalışmada, “girişimcilik özelliklerinden kontrol odağı girişimcilik eğilimi düzeyini arttırmaktadır” şeklinde oluşturulan hipotez kabul edilmiştir. Kontrol odağı boyutuna bakıldığında bu boyutun kişilerin kendi ortaya koydukları davranışların sonuçları ile ilgili görüşlerini ifade ettiği söylenebilir. Araştırmanın yapıldığı örneklemin özelliklerine bakıldığında bu kişilerin uygulamalı olarak girişimcilik eğitimi alıyor olmalarının ve muhtemel karşılaşılabilecek durumlar ile ilgili uygulamalı olarak bilgi sahibi olmalarının bu sonucu anlamlı kıldığını söylemek mümkün olabilmektedir. Bu sonuç genel literatürü incelendiğinde mevcut sonuçlar ile benzerlik göstermektedir.

Çalışmada, “girişimcilik özelliklerinden yenilikçilik girişimcilik eğilimi düzeyini arttırmaktadır” şeklinde oluşturulmuş olan hipotez reddedilmiştir. Çağımız bilgi çağı olarak adlandırılmak ile birlikte kişiler de artık bilgi çağının gerekliliklerine uyum sağlamak zorundadırlar. Özellikle girişimcilik denildiğinde ilk akla gelen kavramlardan bir tanesi yaratıcı düşünme bir ürün ya da hizmette bir yenilik oluşturma ve yen bir şey yaratmak olmaktadır. Bu noktada bu çalışmada ortaya çıkan bu sonuç genel literatür ile benzerlik göstermektedir.

Girişimcilik eğilimi ve girişimcilik özellikleri ile ilgili literatürdeki diğer çalışmalar incelenmiş ve çalışma ile karşılaştırma yapılarak sonuçlar değerlendirilmeye çalışılmıştır. Benzerlik ve farklılık gösteren alanların tespiti ve yorumlanması ile birlikte ileride yapılacak çalışmalar için önerilerde bulunulacaktır.

İlk olarak Erdurur 2012 yılında yapmış olduğu “ Turizm Lisans Eğitimi Alan Öğrencilerin Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimine Etkisi: Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği” isimli çalışmasında girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimi üzerindeki etkisini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Bu araştırma neticesinde girişimci kişilik özellikleri girişimcilik eğilimi üzerinde %28’lik etkiye sahiptir sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmada 7 hipotez ortaya atılmıştır ve 6 hipotez kabul edilmek ile birlikte “kendine güven girişimci kişilik özelliği girişimcilik eğilimini etkilemektedir” hipotezi reddedilmiştir. Kendine güven girişimci kişilik özelliği ile girişimcilik eğilimi arasında anlamlı ilişkiye rastlanmamak ile birlikte yenilikçilik, bağımsızlık ihtiyacı, belirsizliğe tolerans, kontrol odağı ve risk alma girişimcilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasında anlamlı ilişkiye rastlanmıştır. Araştırma demografik özellikler açısından değerlendirildiğinde araştırmaya katılan kadın erkek sayısının homojen dağıldığı ve girişimcilik eğilimi açısından anlamlı farklılık göstermediği ve aynı şekilde yaş

demografik değişkeninin de girişimcilik eğilimi ile arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Karakaş 2012 yılında yapmış olduğu “ İşletme ve Mühendislik Bölümü Öğrencilerinin Girişimcilik Eğiliminin Karşılaştırılması: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği “ isimli çalışmasında girişimci kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiye dair analizler sonucunda risk alma, yenilikçilik, başarıma ihtiyacı, belirsizliğe tolerans, kendine güven ve bağımsızlık ihtiyacı girişimcilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasında anlamlı ilişkiye rastlamıştır.

Bozkurt 2006’da yapmış olduğu “Girişimcilik Eğiliminde Kişilik Özelliklerinin Önemi“ isimli çalışmasında 6 adet hipotez ortaya atmıştır. Hipotezlere ait gerçekleştirilen analizler sonucunda yenilikçilik girişimcilik özelliği ile girişimcilik eğilimi arasında anlamlı ilişkiye rastlayamamak ile birlikte diğer girişimcilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasında anlamlı ilişki tespit edilmiştir.

Özden, Temurlenk ve Başar’ın 2008 yılında yapmış olduğu “Girişimcilik Eğilimi: Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi Öğrencileri üzerine bir Araştırma“ isimli çalışmalarında risk alma, yenilikçilik, başarıma ihtiyacı, belirsizliğe tolerans, kendine güven ve bağımsızlık ihtiyacı girişimcilik özellikleri ile bazı demografik özellikler arasındaki ilişkiye dair çeşitli analizler gerçekleştirmişlerdir. Araştırmada t-testi sonuçlarına göre, girişimciliği etkilediği düşünölen altı girişimcilik özelliklerinden kontrol odağı, risk alma eğilimi ve belirsizliğe tolerans açısından iki üniversitenin öğrencileri arasında %10 önem düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunmakla birlikte, başarı ihtiyacı, kendine güven ve yenilikçilik özellikleri açısından anlamlı farklılığa rastlanmamıştır.

Avşar 2007 yılında yapmış olduğu “Yüksek Öğretimde Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Araştırılması, Çukurova Üniversitesinde Bir Uygulama” isimli çalışmasında girişimcilik eğilimi çeşitli demografik özellikler arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Yapılan analizler neticesinde demografik özelliklerden cinsiyet ve gelir düzeyi değişkenlerine dair bulgular elde edilmiştir. Ortaya atılan hipotezlerden biri “ erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre girişimcilik eğilimi düzeyi daha yüksektir “ şeklindedir. Fakat analizler sonucunda sadece risk alma eğilimi açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmek ile birlikte diğer girişimcilik özellikleri açısından böyle bir sonuç elde edilememiş ve hipotez reddedilmiştir. Aynı şekilde gelir düzeyi ile ilgili olarak “ ailevi olarak gelir düzeyi daha yüksek

olanlar gelir düzeyi daha düşük olanlara göre daha yüksek girişimcilik eğilimi gösterirler” şeklinde ortaya atılan hipotezde reddedilmiştir.

Örücü, Kılıç ve Yılmaz'ın 2015 yılında yapmış oldukları “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinde Ailesel Faktörlerin Etkisi Üzerine Bir Uygulama” isimli çalışmada cinsiyet farklılıklarının kişilerin girişimci olma eğilimlerinde farklılık yaratıp yaratmadığını tespit etmek için yapılan analizler neticesinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Bu çalışma için erkek öğrencilerin bayan öğrencilerden daha yüksek düzeyde girişimcilik eğilimi gösterdiği gözlemlenmiştir.

Uluköy, Demireli ve Kahya'nın 2013 yılında yapmış oldukları “KOSGEB Girişimcilik Eğitimi Kurslarına Katılan Katılımcıların Girişimcilik Profiline Yönelik Bir Alan Araştırması” isimli çalışmalarında girişimcilik kurslarına katılan kursiyerlerin eğitim sonrası oluşan girişimcilik profillerine yönelik olarak bir takım bulgular elde etmişlerdir. Bulgulara göre 47,81 ile girişimciler için en önemli özellik kendine güven olurken 47,54 ile bunu takip eden girişimcilik özelliği risk alma eğilimi olmuştur. Çalışmada bu sonuç kendine güvenin artması ile birlikte kişinin risk almaya daha fazla eğilim gösterdiği şeklinde yorumlanmıştır.

Sezer 2013 yılında yapmış olduğu “Kariyer Olarak Girişimcilik ve Girişimcilik Niyetini Etkileyen Faktörlerin İçerik Analizi ile Belirlenmesi” isimli çalışmasında Sakarya Üniversitesinde girişimcilik dersi alan işletme bölümü öğrencileri üzerinde bir araştırma gerçekleştirmiştir. Yapılan istatistiksel analizler neticesinde araştırmaya katılan erkek ve kız öğrencilerin girişimcilik eğilimleri ile ilgili anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Bununla birlikte kişileri girişimciliğe yönelten faktörler ile ilgili elde edilen sonuçlara bakıldığında ilk sırada bağımsızlık isteğinin yer aldığı görülmek ile birlikte bunu takip eden faktörlerin sırası ile başarıma isteği, yenilikçilik, kendine güven ve risk alma eğilimi olduğu görülmektedir.

Literatürde benzer konularda yapılan çalışmalar ışığında bir takım çıkarımlarda bulunmak ve çalışma ile karşılaştırma yapmak gerekir ise yenilikçilik ve başarıma ihtiyacı boyutunda benzer sonuçlar elde edildiği sonucuna ulaşılabilmektedir. Aynı şekilde demografik özellikler açısından yapılan değerlendirmeler sonucunda ise demografik özelliklerden yaş, cinsiyet ve gelir düzeyi değişkenleri ile girişimcilik eğilimi arasında anlamlı bir farklılık gözlenmez iken medeni durum değişkeni birçok çalışmada değerlendirmeye alınmamıştır. Bu

çalışmada medeni durum değişkenini dahil etme sebeplerine bakıldığında araştırmaya katılan kitlenin özellikleri göz önünde bulundurularak böyle bir değişken dahil edilmiştir. Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde çalışmaların çok büyük bir kısmının öğrenciler üzerinde gerçekleştirildiği göze batmaktadır. Öğrencileri için takdir edilmelidir ki böyle bir demografik değişkenin yer alması söz konusu değildir. Bu çalışmada literatürdeki çalışmalardan farklı olarak medeni durum değişkeni ile girişimcilik eğilimi arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Evli olan kursiyerlerin bekar olanlara nazaran daha yüksek girişimcilik eğilimi gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Bunun nedenleri incelendiğinde ise bireylerin aileleri, eşleri ve çocukları için bir değer yaratma, yeni fırsatlar yaratma, çocuklarına bir iş alanı yaratma gibi sebepler ile hareket edebilme ihtimalleri göz önünde bulundurulmalıdır. Yenilikçilik ve başarıya ihtiyacı değişkenleri ile girişimcilik eğilimi arasında anlamlı ilişkiye rastlanmamasını yorumlamak gerekir ise öncelikle yenilikçiden bahsederek başlanabilir. Yenilikçilik olarak ifade edilen kavram genel itibari ile bir ürün ya da hizmette bir değişiklik yaratma, yeni kullanım alanları tespit etmek, ürün için yeni pazarlar bulma , pazarlama tekniği ile ilgili bir yenilik yaratma veya kullanım alanını genişletmek şeklinde kendini gösterebilmek ile birlikte sıfırdan yeni bir ürün ya da hizmet yaratmak şeklinde de ortaya çıkabilmektedir. Fakat Türkiye'deki girişimcilik modeline bakıldığında genel itibari ile geleneksel girişimcilik olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Türk insanı genel olarak referans yöntemi ile harekete geçmekte ve mevcutta var olan bir ürün ya da hizmeti taklit etmek yoluyla girişimcilik faaliyetinde bulunmayı daha garanti bir yol olarak değerlendirmektedir. Bu çalışmada elde edilen bulgulardan yola çıkarak örneğin evlilerin girişimcilik eğiliminin bekarlardan daha yüksek olması ile yenilikçilik boyutu birlikte değerlendirilecek olur ise evli kişilerin daha garanti olan taklit etme yolu ile girişimcilik gösterdikleri şeklinde bir çıkarımda bulunulabilir.

Bir diğer değişken olan başarıya ihtiyacı ile girişimcilik eğilimi arasında anlamlı bir farklılığa rastlanamamasını yorumlamak gerekir ise öncelik ile başarıya ihtiyacı boyutundan kısaca söz etmek gerekmektedir. Başarıya ihtiyacı kişinin yaptığı işte başarılı olması isteği, bir takım dışsal kaynaklar tarafından motive edilme isteği, sorumluluk alma isteği, maddi manevi ödüller ile başarısının meşrulaştırılması ve çalışmanın değerini anlama ve bilme gibi bir takım özellikler gösterdikleri söylenebilmektedir. Araştırmaya katılanların demografik özelliklerine bakıldığında büyük çoğunluğu 30 yaş altı, ön lisans mezunu ve aylık geliri 1000 ila 3000 TL arasında olan, çoğunluğu bekar kişilerden oluştuğunu söylemek

mümkündür. Katılımcıların demografik özellikleri genel itibari ile başarıma ihtiyacı ile girişimcilik eğilimi arasında anlamlı farklılık bulunamamıştır sonucu açıklayabilmektedir. Başarıma ihtiyacı yüksek olan kişiler ile ilgili yapılan araştırmalar bu kişilerin emeklilikte dahi çalışma ve başarılı olma ihtiyacı duyduğunu göstermektedir. Bu çalışmadaki katılımcıların yaş ortalamalarının oldukça düşük olması ile bu boyut arasında bir ilişki kurulabilir. Nitekim yaş olarak küçük olan bireylerin başarılı olmaktan ziyade önceliği para kazanmak ve maddi kazanç elde etmek olabilmektedir.

Çalışmaya katılanlar ile ilgili elde edilen tanımlayıcı bilgiler göz önüne alındığında anketi cevaplayanların cinsiyet dağılımı homojenlik göstermektedir. Katılımcı 202 kişiden 101'i kadın 101'i erkektir. Bu sonuç sevindirici bir gelişme olduğunu göstermektedir. Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde kurs katılımcılarının cinsiyet dağılımına bakıldığında erkek katılımcı sayısının kadın katılımcı sayısından genel olarak daha yüksek olduğu sonucu ile karşılaşılmaktadır. Bu çalışmada görüldüğü üzere sayı eşittir bu bilgi yorumlanması gereken bir veridir. Cinsiyet başlığı altında bilgilendirme yaparken kadına yönelik toplumsal bakış açısı ve kadınların üstlendikleri roller itibari ile genelde erkeklerin girişimcilik faaliyetlerinde daha aktif oldukları ve bu tarz eğitimlere daha yüksek oranda katılım sağladıkları görülmektedir. Girişimcilik kurslarına katılım neticesinde KOSGEB tarafından verilen sertifika ile yapılan başvurular neticesinde devletin vermiş olduğu hibe miktarlarının kadın veya erkek olma durumuna göre farklılık arz etmesi ve kadınların bu noktada erkeklere göre daha yüksek yüzdeler ile devletten teşvik ve destek almasının bu sonuç üzerinde etkili olduğu ile ilgili yorum yapılabilir. Kadınların kendilerine yönelik bu toplumsal algıdan sıyrılması, girişimcilik alanında daha fazla faaliyet göstermesi, daha aktif olması, girişimcilik eğitimlerine daha fazla katılım sağlaması ve neticesinde kendi işletmelerini hayata geçirmesi için devletin kendilerine yönelik hibe ve desteklerinden ve erkeklere göre daha yüksek avantaja sahip oldukları ile ilgili bilgilendirilmesi gerekmektedir. KOSGEB'in birçok desteğinden ve hatta vermiş olduğu teşviklerden hala birçok vatandaşın ne yazık ki bilgisi bulunmamaktadır. Devletin bu noktada iletişim mekanizmalarını daha aktif kullanması ve vatandaşın bu konuda bilgilendirilmesini sağlaması gerekmektedir.

Tüm bunlarada ilaveten literatür incelendiğinde girişimcilik ile ilgili yapılan çalışmaların büyük bir çoğunluğunun üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirildiği görülmektedir. Çalışmada da değinildiği üzere girişimcilik kimi

zaman doğuştan sahip olunan özellikler ile ortaya çıkmakta kimi zaman ise sonradan kazanılan özellikler ile kendini göstermektedir. Eğitim ise girişimcilik özelliklerinin sonradan kazanılması veya mevcut kişilik özelliklerinin gerek ortaya çıkarılması gerek ise geliştirilmesi ve doğru kullanılmasının sağlanmasında kuşkusuz ki çok büyük etkiye sahiptir. Fakat araştırmaların çok büyük çoğunluğunun üniversite eğitimi almakta olan öğrenciler üzerinde yoğunlaşması alan ve yorumlama gücünü ne yazık ki kısıtlanmaktadır.

Girişimcilik ile ilgili yapılan çalışmaların daha geniş çerçevede ve bir çok farklı sektörde gerçekleştirilmesi yorumlama gücünün artmasına katkı sağlayacaktır. Bu sayede girişimcilik anlamında atılması gereken adımlar ile ilgili sağlıklı önerilerde bulunulabilecektir. Sektör bazlı araştırmaların yapılması ile birlikte elde edilen verilerin karşılaştırılması halinde hangi sektörlerde girişimcilik potansiyelinin daha yüksek olduğu ve hangi geliştirici önlemlerin alınması gerektiği daha net bir şekilde gözler önüne serilecektir.

Üzerinde durulması gereken konulardan bir diğeri ise girişimcilik derslerinin hangi öğrenim düzeyinde başlayarak hangi koşullarda verilmesi gerektiğidir. İlk ve orta öğretim müfredatlarını incelendiğinde girişimcilik dersinin seçmeli ders kategorisinde yer aldığı görülmektedir. Fakat bilinen bir gerçek vardı ki Türkiye’de bir çok okulda seçmeli dersler zorunlu seçmeliye dönüşmekte ve hatta seçim öğrencinin tercihine bırakılmamaktadır. Bu durumda ise öğrenci istediği seçmeli dersi seçmemekte okulun o dönem verdiği zorunlu seçmeli dersi almak durumunda kalmaktadır. Küçük yaşta verilecek olan girişimcilik eğitiminin önemi son derece büyüktür. Öğrenciler sahip oldukları girişimcilik yeteneklerini belki de bu ders sayesinde keşfedecek ve bu noktada sahip oldukları yeteneği geliştirme fırsatı yakalayacaklardır. Bunun yanı sıra girişimcilik dersinin verilmesi adına uygun ortamın da okulda mevcut olması gerekmektedir. Girişimcilik dersinin verilmesi noktasında dersin verildiği ortam ve ders içeriği de son derece önemlidir. Girişimcilik eğitimi kitaptan okunarak sadece teorik bilgi ile aktarılması uygun olan bir ders değildir. Öğrenci bu ders kapsamında yaratıcılığını geliştirme fırsatı yakalamalı buna uygun egzersizleri yapabilmelidir. Türkiye’de halen bir çok okulda bilgisayar kullanımını mümkün kılacak teknik altyapı mevcut değildir. Avrupa ülkelerinin endüstri 5.0 ‘ı yapay zekayı, karanlık fabrikaları ve robot çalışanları kullandıkları bu çağda bir çok okulda hala bilgisayar kullanımının mümkün olmaması girişimcilik anlamında çağı yakalamamızı güçleştirmektedir. İlk ve orta öğretim çağında taze beyinlerin ve taze fikirlerin nasıl şekilleneceği,

izlenmesi gereken yol, yeni fikirlerin nasıl üretilmesi gerektiğinin hem uygulamalı hem de teorik olarak öğrenilmesine imkan tanıyacak eğitim ortamlarının oluşturulması, müfredatların buna göre organize edilmesi Türk eğitim sisteminde önceliklerden olmalıdır.

Üzerinde durulması gereken bir diğer konu ise eğitimlerin içeriğidir. Girişimcilik eğitimlerinin içeriği ve verilme şekli son derece önemlidir. Yukarı da değinildiği üzere girişimcilik kitaptan okunarak öğrenilecek bir kavram değildir. Özellikler uygulamalı kısmı bilhassa çok önemlidir. Bu nedenle eğitim içerikleri oluşturulurken sadece başarı hikayeleri üzerinde durulması son derece yanlıştır. Girişimcilik dersleri verilirken başarı hikayelerinin aktratımı kadar başarısızlık ile sonuçlanan hikayelerinde aktarılması son derece büyük önem arz etmektedir. Bu noktada önemli olan başarısızlık ile sonuçlanan girişimlerin analiz edilmesi ve başarısızlık nedenlerinin gözler önüne serilmesi bireylere yol gösterici olacaktır. Ayrıca eğitimcilerin bu anlamda tecrübe sahibi olmaları ve tecrübe paylaşımları ile eğitim içeriğinin zenginleştirerek, somutlaştırarak aktarmaları yine girişimcilik anlamında istenilen sonuçlara ulaşılmasına hizmet edecektir.

Girişimcilik kavramının ne kadar önemli olduğu birçok farklı çerçeveden değerlendirilerek çalışmada verilmeye çalışılmıştır fakat tüm bunlara ilaveten girişimciliğin ilerleyebilmesi, istenilen çıktılarını sağlayabilmesi ve geliştirilmesi adına son olarak bazı noktalara değinmek gerekliliği orata çıkmaktadır. Girişimcilik için anahtar kelimeler olarak üretken akıl, etkin girişimcilik, sorunu tespit etmek ve soruna çözüm üretmek hayata geçirmek, yaptığımız şeyi severek yapmak, gelişim motivasyonuna sahip olmak ve konfor alanından çıkmak ifadelerini kullanmak gerekmektedir. Üretken akıl ile sürekli yeni fikirler üretmek ve sahip olduğumuz yetenekleri kullanarak fikirlerimizi hayata geçirmeye çabalamak ifade edilmektedir. Girişimcilik hayal etmek ile başlar fakat önemli olan hayallerimizi hayata geçirebilecek cesarete, uygun koşullara ve isteğe sahip olmaktır. Hayal etmek ise bilmek ile başlar kişi bildiği kadarı ile hayal edebilir. Bu noktada ise çalışmada üzerinde özellikle durularan eğitimin önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Kişilerin hayal gücü ve yeteneklerini geliştirmesine imkan tanıyacak programların organize edilmesi son derece önemlidir. Bir diğer anahtar ifade olan sorun tespit etmek ve çözüm üretmek ise yine son derece önemli bir kavramdır. Burada önemli olan sadece bir sorunu tespit etmek değildir. İnsanlar sorunları tespit eder ve sorunlardan yakınırlar fakat burada önemli olan soruna dair bir çözüm üretmek ve bu çözümü hayata geçirebilmektir. Girişimcilik

anlamında karşılaşılan bir diğer kavram konfor alanıdır. Girişimcilik niyeti sergileyen kişilere bakıldığında bir kısmının çalışma hayatının içinde aktif olarak yer aldığı ve bir girişimcilik fikrine sahip olduğu halde konfor alanından vazgeçmemek adına girişimcilik faaliyetinde bulunmak ve adım atmaktan çekindiği veya vazgeçtiğine rastlanabilmektedir. Burada önemli olan fikrine güvenmek ve konfor alanından sıyrılarak cesaret göstermek, belirsizliğe tolerans göstermek ve girişimci tavır sergileyebilmektir. Bugünün koşullarına bakıldığında artık girişimcilik için bambaşka bir çerçeveden bakmak gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bilgi çağının girişimcilik tanımında, iş kurmanın çok ötesinde bir vizyona sahip olmak, tutkuyu ve yaratıcılığı içinde barındıran bir mentaliteye sahip olmak, hırs, mücadele, problem çözümü ve mevcut statüsünden çok daha ötesini arzulanabilmek ve hatalarından ders alarak ilerleyebilmek ifadeleri yer almaktadır. Tüm bunlar ışığında girişimciliği teşvik etmek, geliştirici faaliyetlerde bulunmak ve kişilerin girişimcilik özelliklerini desteklemek suretiyle ülkeler girişimcilik alanında istenilen çıktılarını sağlayabileceklerdir.

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

AKDEMİR Ali, İşletme Bilimine Giriş, Birlik- Ofset Yayıncılık, Eskişehir, 2000.

AKPINAR Selma, Girişimciliğin Temel Bilgileri, (1.Basım). Umuttepe Yayınları, Kocaeli, 2009.

ALTUNIŞIK Remzi vd., Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı, Sakarya Yayıncılık, İstanbul, 2012.

ARAT Necla, Türkiye’de Kadın Girişimcilik, Türkiye Esnaf-Sanatkar ve Küçük Sanayi Araştırma Enstitüsü (TES-AR) Yayınları, Ankara, 1993.

ÇELİK Adnan ve AKGEMCİ Tahir, Girişimcilik Kültürü ve KOBİ’ler, Nobel Yayın Dağıtım, İstanbul, 1998.

DÖM Serpil, Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği, Detay Yayıncılık, Ankara, 2015.

ERDOĞMUŞ Nihat, Aile İşletmeleri Yönetim Yetki Devri ve İkinci Kuşağın Yetiştirilmesi, (2. Baskı), İGİAD Yayınları, İstanbul, 2007.

EREN Erol, Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi, Beta Basım Yayın, İstanbul, 2004.

GÖKER Aykut, Prodüktivite, İnovasyon Yeteneği, Teknoloji ve Rekabet Gücü, Tartışmalı Toplantı, MPM Yayınları, Ankara, 2000.

GUZMAN Joaquin and LİNAN Francisco, Perspectives on Entrepreneurial Education, US-Europe Comparison Antonio de Nebrija University, 2005.

GÜNEY Semra, Girişimcilik: Temel Kavramlar Ve Bazı Güncel Konular, Siyasal Kitabevi, Ankara, 2015.

HİSRİCH D. Robert and PETERS P. Michael, “Entrepreneurship” McGraw-Hill Higher Education, 2002.

İLHA Süleyman, Girişimcilik Ve Sosyo-Ekonomik Süreçteki Rolü, Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları, 2004.

İRİZ Rifat, Yaratıcılık ve Yenilikçilik Bağlamında Girişimcilik ve KOBİ’ler, Çizgi Kitabevi, Konya, 2005.

İZGÖREN A.Şerif, Avucunuzdaki Kelebek, Elma Yayınevi, Ayvalık, 2004.

KARADAL Himmet, Girişimcilik, Beta Yayınları, İstanbul, 2014.

KAYA Ali, Bilişim ve İletişim Işığında Girişimcilik ve KOBİ Yönetimi, Eğitim Kitabevi, Konya, 2004.

KİNAY H. Fehmi, Girişimcilik, Kalkınma ve Rekabet İlişkisi, Kütahya’da KOBİ’lerin Girişimcilik Profili, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir, 2006.

KOÇEL Tamer, İşletme Yöneticiliği, Arkan Basım Yayın, İstanbul, 2005.

KÜÇÜK Orhan, Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2009.

MARANGOZ Mehmet, Girişimcilik, Beta Yayınları, İstanbul, 2016.

MARANGOZ Mehmet, Girişimcilikte Güncel Konular Ve Uygulamalar, Beta Yayınları, İstanbul, 2016.

MUCUK İsmet, Modern İşletmecilik, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2013.

NAKTİYOK Atılhan, İç Girişimcilik, Beta Yayınları, İstanbul, 2004.

ÖZEREN Sami ve ÖZEREN Özgül Eren, Gelişim İçin Girişim, Beta Yayınları, İstanbul, 2015.

SANLI Mehmet ve ŞAHSÜVAR Adnan, Girişimciler İçin İş Planı Rehberi, KtsoTügidem Girişimcilik Okulu Yayınları, Ankara, 2005.

Scarborough M. Norman and Zimmerer W. Thomas, "Essentials of Entrepreneurship and Small Business Management, Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara, 2014.

SÜMBÜLOĞLU Kadir, Biyoistatistik, Özdemir Yayıncılık, Ankara, 2011

ŞEN Erdal, Kurumsallaşma ve Kurumsal Yönetişim, Beta Yayıncılık, İstanbul, 2017.

TOP Seyfi, İşletmelerde Yenilik ve Yaratıcılık Yönetimi, Beta Yayınları, İstanbul, 2008.

TUTAR Hasan ve KÜÇÜK Orhan, Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2003.

YURTSEVEN H. Rıdvan, Yaratıcı Yönetim, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Yayınları, Çanakkale, 2001.

MAKALELER

AKIN H. Bahadır, "Görünen Elden Görünmeyen Ele Girişimcinin Dönüşü: İnternet Çağında Kapitalizm ve Girişimcilik Üzerine Bir Değerlendirme". **Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi**, 2007, 2 (2).

AKKUŞ Yasin ve MENTEŞ A. Süleyman, "Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi Katılımcılarının Girişimcilik Eğilimleri: Trakya Örneği", **Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi**, 2017, 12(1).

AKYÜZ Yılmaz, "Üniversite Öğrencilerinin KOSGEB Desteklerine Bakış Açıları ve Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma:Uşak Üniversitesi Örneği", **Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 2013, 6(3).

ALP Salih, "Temel Dinamikleri ve Değişen Yapısı ile Girişimciliğin İktisat Teorisi Tarihi İçindeki Yeri", **Liberal Düşünce**, 2009, 5(6).

AYDIN Mehtap, "Girişimcilik Ekosistemi", **Markalarda Girişimcilik Forbes**, 2018.

AYGÖREN Oğuzhan ve AKGİRAY Vedat, "Girişimcilik ve Uzun Vadeli Akıl" Harward Buisness Review Türkiye, 2016.

BALABAN Özlem ve ÖZDEMİR Yasemin, , "Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerine Etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF Örneği". **Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi**, 2008, (3)2.

BARON Robert, "Ob And Entrepreneurship: The Reciprocal Benefits Of Closer Conceptual Links", **Research in Organizational Behavior**, 2002, 24.

BAYRAKDAR Seda, "Avrupa Birliği Mesleki Eğitim Programlarında Girişimcilik Eğitimlerinin Ekonomik Kalkınmadaki Önemi", **C.Ü İktisadi Bilimler Dergisi**, 2011, 12(1).

BOZKURT Özlem ve ALPARSLAN Murat, "Girişimcilerde Bulunması Gereken Özellikler İle Girişimcilik Eğitimi: Girişimci ve Öğrenci Görüşleri", **Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi**, 2013, 8(1).

BOZKURT Öznur ve ERDURUR Kubettin, "Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimindeki Etkisi: Potansiyel Girişimciler Üzerinde Bir Araştırma", **Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi**, 2013,8(2), ss.57-78.

BÖRÜ Deniz, **Girişimcilik Eğilimi Marmara Üniversitesi İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma**, Marmara Üniversitesi Yayınları, İstanbul, 2006.

BULA O. Hannah, "Evolution and Theories of Entrepreneurship: A Critical Review on the Kenyan Perspective". **International Journal of Business and Commerce**, 2012, 1(11).

ÇELİK Adnan vd., "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Niyetlerini Etkileyen Ailesel Faktörleri Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma", **Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 2014, 7(3).

ÇETİN Murat, "Bölgesel Kalkınma ve Girişimci Üniversiteler", **Ege Ekonomik Bakış Dergisi**, 2007, 7(1).

MİLLER Danny, "The Correlates of Entrepreneurship In Three Types Of Firms", **Management Science**, 1983, 29(7).

DESS G.Gregory and LUMPKIN T. G., "Clarifying The Entrepreneurial Orientation Construct And Linking It To Performance", **Academy of Management**, 1996, 21(1).

DRUCKER Peter, **The Discipline of Innovation**, Harvard Business Review, 1998.

DURAN Cengiz vd., "Girişimcilik Hislerine Eğitimin Katkısı: Kütahya Meslek Yüksekokulu Makine Programı Örneği", **Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi**, 2013, 8(2).

DURUKAN Tülin, "Dünden Bugüne Girişimcilik ve 21. Yüzyılda Girişimciliğin Önemi", **Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi**, 2007.

ECEVİT Satı Zümrüt ve IŞIK Özlem, "İnovasyon ve Stratejik Yönetim Sinerjisi: Stratejik İnovasyon", **Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 2011, 9(2).

EMSEN Ömer Selçuk vd., "Genç Nesilde Mesleki Eğilimler ve Girişimcilik: Ampirik Bir Çalışma", **Verimlilik Dergisi**, Ankara, 2001, 1 (200).

GARTNER William B., "Who Is The Entrepreneur?" Is The Wrong Question." **Entrepreneurship Theory and Practice**, 1989, 12(4).

GAST Johanna and GUNDOLF Katherine, "Doing Business in A Green Way: A Systematic Review of The Ecological Sustainability Entrepreneurship Literature And Future Research Directions", **Journal of Cleaner Production**, 2017, 147(2017).

GENÇ Y. Kurtuluş, "Girişimcilik Kurslarına Katılanların Temel Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma", **İşletme Fakültesi Dergisi**, 2015, 16(2).

GÖKSEL Aykut vd., "Business Education, Family Background and Personal Traits; a Multi Dimensional Analysis of Their Affects on Entrepreneurial Propensity: Findings From Turkey", **International Journal of Business and Social Science**, 2011. 2(13).

GÜROL Yonca ve ATSAN Nuray, "Entrepreneurial Characteristics Amongst University Students Some Insights For Entrepreneurship Education And Training İn Turkey", **Education and Trainin**, 2006, 48(1).

HİTT A. Michael vd., "Strategic Enterpreneurship: Integrating Entrepreneurial and Strategic Management Perspectives", **Strategic Management Journal Special issue: Strategic Enterpreneurship: Entrepreneurial Strategies For Wealth Creation**, 2001, 22(6-7).

İŞCAN Ö.Faruk ve KAYGIN Erdoğan, "Potansiyel Girişimciler Olarak Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma", **Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi**, 2011, 3(2).

İVERSEN Jens vd., "Defining and Measuring Entrepreneurship", **Foundation and Trends in Entrepreneurship**, 2008, 4(1).

JACKSON P. ve VENKATAPATHY, R. "A study of Self-Monitoring Among Service and Technical Entrepreneurs". **Journal of Entrepreneurship**, 2006, 1.

JONES Geoffrey ve WADHWANI R. Daniel, "Schumpeter's Plea", **Rediscovering History and Revelance In The Study of Entrepreneurship**, 2006.

KAYA M. Dursun vd., "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Araştırılması: Atatürk Üniversitesinde Bir Araştırma", **Kafkas Üniversitesi İİBF Dergisi**, 2011, 1(2).

KORKMAZ Oya, "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği", **Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi**, 2012, 14(2).

KUIVALAINEN Olli vd., "Firms' Degree Of Born-Globalness, International Entrepreneurial Orientation And Export Performance" **Journal of World Business**, 2007, 42.

MISHRA Kumar Yogendra and SINGH D. P., "Women Entrepreneurship Development In India", **International Journal for Exchange of Knowledge**, 2015, 2(2).

OOSTERBEEK Hessel vd., "The Impact of Entrepreneurship Education on Entrepreneurship Skills and Motivation", **European Economic Review**, 2010, 54.

ÖRÜCÜ Edip vd., "Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinde Ailesel Faktörlerin Etkisi Üzerine Bir Uygulama", **Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi**, 2007, 2(2).

BOZKURT Öznur "Girişimcilik Eğiliminde Kişilik Özelliklerinin Önemi", **Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi**, 2006, 1(2).

PARNELL John vd., "Examining The İmpact Of Culture On Entrepreneurial Propensity: An Empirical Study Of Prospective American And Egyptian Entrepreneurs", **Academy of Entrepreneurship Journal**, 1995, 1(1).

RUNYAN Rodney vd., "Entrepreunial Orientation Versus Small Business Orientation: What Are Their Relationships To Firm Performance", **Journal of Small Business Management**, 2008, 46(4).

SCIASCIA Salvatore and VİTA De Riccardo, "The Development of Entrepreneurship Re-search Liuc Papers", **Serie Economiaaziendale**. 2004, 146 (19).

SHANE Scott, vd., "Entrepreneurial Motivation", **Human Resource Management Review**, 2003, 13(2).

ŞEN Erdal ve ASLAN İlker, "Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi", **Journal of Social and Humanities Sciences Research**, 2017, 4(15).

TAĞRAF Hasan ve HALİS Muhsin, "Üniversitelerdeki Girişimcilik Eğitiminin Girişimsel Öz Yetkinlik Algısı Üzerindeki Etkisi", **Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi**, 2008, 3(2).

TAŞĞİT E. Yunus ve DURAK Mehmet, "Kurum Kültürü Türlerinin Kurumsal Girişimcilik Davranışları Üzerindeki Etkisinin Belirlemeye Yönelik Bir Örnek Olay İncelemesi", **Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi**, 2017, 12(1).

THOMAS S. Anisya and MUELLER L Stephen, "A Case for Comparative Entrepreneurship: Assessing the Relevance of Culture", **Journal of International Business Studies**, 2000, 31(2).

TOMAK Serpil, "Girişimcilik ve Bilişsel Yanlılık". **Girişimcilik Ve Kalkınma Dergisi**, 2011, 6(1).

ULUKÖY Metin vd., "KOSGEB Girişimcilik Eğitimi Kurslarına Katılan Katılımcıların Girişimcilik Profiline Yönelik Bir Alan Araştırması", **Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi**, 2013, 8(2).

ULUYOL Osman, "Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesi; Gölbaşı Meslek Yüksekokulu Örneği", **Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 2013, 6(15).

ÜZÜLMEZ Hüseyin, "Girişimcilik ve Konya'da Girişimciliğin Geleceği", **Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi**, 2008, 3 (2).

WANG K. Clement and WONG Poh-Kam, "Entrepreneurial Interest Of University Students In Singapore", **Technovation**, 2004, 24, ss. 163-172

WIKLUND Johan and SHEPHERD Dean, "Entrepreneurial orientation and small business performance:a configurational approach", **Journal of Business Venturing**, 2005, 20.

WONG P. Kom and HO P Yuen, "Entrepreneurship, Innovation And Economic Growth: Evidence from Gem Data", **Small Business Economics**, 2005, 24.

YELKİKALAN Nazan vd., "Dünya ve Türkiye Üniversitelerinde Girişimcilik Eğitimi: Karşılaştırmalı Bir Analiz", **KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi**, 2010, 12(19).

YILDIZ Sebahattin ve KAPU Hüsnü, "Üniversite Öğrencilerinin Bireysel Değerleri ile Girişimcilik Eğilimleri Arasındaki İlişki: **Kafkas Üniversitesi'nde Bir Araştırma**", **Kafkas Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 2012, 3(3).

YILMAZ Fatma ve ÖZKAN PİR Esra, "Esnafların Demografik Özelliklerinin Girişimcilik Yönelimleri Üzerindeki Etkisinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma", **Journal of Entrepreneurship and Development**, 2017, 12(1).

YILMAZ S. Burcu ve GÜNEL D.Özgür “Üniversite Eğitimi ve Girişimcilik: Bireyleri Girişimciliğe Yönlendiren Etkenler Üzerine Bir Araştırma” **Akademik Bakış Dergisi**, 2011, 26.

YÜCEOL Nazlı, “Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi Alan Kursiyerlerin Demografik Özelliklerinin Girişimcilik Özelliklerine Etkisi Üzerine Bir Araştırma”, **Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi**, 2017, 4(12).

TEZLER

AVŞAR Mustafa, Yükseköğretimde Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Araştırılması, Çukurova Üniversitesinde Bir Uygulama, Adana, 2007 **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**

BAYRAM G. Nazik, Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerine Etkisinin İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma, Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Hasan Kalyoncu Üniversitesi, İstanbul, 2014 **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

CANSIZ Emine, “Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesi: Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma”, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, 2007 **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

DEMİRCAN Nigar, Girişimcilik ve Girişimcilerin Kişilik Özellikleri Konusunda Bir Uygulama, Gebze Yüksek Teknoloji Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli, 2000 **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

DOĞAN Nilhun, Türkiye’de Girişimcilik Eğilimi: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul , 2013 **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

ERDURUR Kudbettin, “ Turizm Lisans Eğitimi Alan Öğrencilerin Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimine Etkisi: Akçakoca Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği”, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Düzce Üniversitesi, Düzce, 2012 **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

GÖZEK Sadık, Girişimci Adayının Özellikleri, Girişimcilik Eğilimleri ve Girişimci Adaylarına Sağlanan Destekler, Türk Ekonomisi Anabilim Dalı, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş 2006 **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

KARA Ayşegül, Okul Öncesi Dönemde 5-6 Yas Grubu Çocukların Yaratıcılık Düzeylerini Etkileyen Faktörlere İlişkin Öğretmen Görüşleri, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi, Konya, 2007 **(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi)**.

KARAKAŞ A. Fulya, İşletme ve Mühendislik Bölümü Öğrencilerinin Girişimcilik Eğiliminin Karşılaştırılması: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Örneği" İşletme Anabilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, 2012 (**Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

KÜÇÜK ALAYBEYOĞLU Kübra, Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Davranışına Etkisi; "Abant İzzet Baysal Üniversitesi Örneği", Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Hava Kurumu Üniversitesi, Ankara, 2014 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

ÖZKUL Gökhan, Girişimcilik Teorileri ve Girişimci Tipleri: Antalya-Burdur-Isparta İllerinde İmalat Sanayi Kobi'lerindeki Girişimciler Üzerine Bir İnceleme, , Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, 2008 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

SEZER Uğur, "Girişimcilik Programı Eğitimlerinin Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Etkilerinin Analizi", Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul, 2015 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

TEK Tuba, Kadınlarda Girişimcilik Eğilimleri ve Dumlupınar Üniversitesi Bayan Lisansüstü Öğrencilerinde Bir Uygulama, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya, 2008 (**Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi**).

RAPORLAR

BÜKEL İbrahim, *Girişimcilik Eğitime İlişkin Faaliyetlerle İlgili Genel Değerlendirme*, Yayınlanmamış Rapor, 2013.

İNTERNET

Global Report, "Global Entrepreneurship Monitor 2016-2017",file:///C:/Users/nyuceol/Downloads/gem-2016-2017-global-report-web-version-updated-210417-1492789938.pdf (Erişim Tarihi: 21.01.2018).

T.C. Akdeniz Üniversitesi 2007-2012 Stratejik Planı, <http://www.akdeniz.edu.tr/strateji/strateji1.doc>, s.51.(Erişim Tarihi 22.01.2018)

T.C. Antalya Üniversitesi, "Akdeniz Üniversitesi Stratejik Planı 2018-2022", <http://www.akdeniz.edu.tr> (Erişim Tarihi 20.01.2018).

T.C. Antalya Üniversitesi, "Akdeniz Üniversitesi Stratejik Planı 2009-2012", <http://www.akdeniz.edu.tr/strateji/strateji1.doc>, s.51.(Erişim Tarihi 20.01.2018).

T.C. Başbakanlık Atatürk Kültür Dil ve Tarih Kurumu, "Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük", <http://www.tdk.gov.tr> (Erişim Tarihi 20.01.2018).

T.C. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı “Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi”, <http://www.kosgeb.gov.tr>, (Erişim Tarihi. 15.09.2017).

T.C. Yüksek Öğrenim Kurumu “Türkiye’de Yüksek Öğrenim Stratejisi 2008Raporu”,www.yok.gov.tr/documents/10279/30217/yok_strateji_kitabi, (Erişim Tarihi 21.11.2017).

<https://seslenenkitap.com/Kitap/1294/5-Seviye-Liderligi>, (Erişim Tarihi 20.01.2018)

KONFERANSLARDA SUNULAN TEBLİĞLER

ERDEM Fatih, “Girişimcilik Eğilimine Sahip Üniversite Öğrencilerinin Başarma İhtiyacı ve Kontrol Odağı Özelliklerine Yönelik Bir Araştırma”, **10.Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi**, 23-25 Mayıs 2002, Antalya, 2002.

KUTANİS Ö. Rana, “Girişimcilik Eğilim ve Tecrübesinde Kişilik Özellikleri Önemli mi?”, **14.Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi**, Erzurum Atatürk Üniversitesi, 2006.

ÖZDEN Kenan vd., “Girişimcilik Eğilimi: Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi Öğrencileri üzerine bir Araştırma” **Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Yayınları:112 Kongreler Dizisi**, 2008 , (16).

SOYLU Ali ve KEPENEK Yüksel, “Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Girişimcilik Düzeyleri ve Aldıkları Eğitimin Girişimciliğe Olan Katkılarının Belirlenmesi: Pau Honaz Meslek Yüksekokulu Örneği”, **2. Uluslararası Girişimcilik Kongresi Tam Metin Bildiri Kitapçığı**, 7-10 Mayıs 2008, Bişkek, 2008.

YÜCEOL Nazlı, “KOSGEB Uygulamalı Girişimcilik Eğitimine Katılan Katılımcıların KOSGEB Hizmetlerine, KOSGEB Eğitimlerine ve KOSGEB Desteklerine Bakış Açıları Üzerine Bir Araştırma”, **Innovation and Global Issues in Social Sciences**, 27-29 Nisan 2017, Antalya, 2017.

EKLER

ANKET FORMU

Bu anket İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı'nda "Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi Alan Kursiyerlerin Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Etkisi" konulu Yüksek Lisans çalışmasının uygulama bölümü ile ilgilidir. Anket sorularına cevap vermek değerli zamanınızın bir kısmını alacaktır ancak akademik amaca yönelik olarak yapılan bu çalışmayla yönetim alanıyla ilgili bilimsel çalışmalara katkıda bulunmak hedeflenmektedir.

Anket formu üzerine kimlik bilgilerinizi belirtmemenizi rica ediyoruz. Ankete **vereceğiniz tüm cevaplar gizli tutulacaktır**. Bu çalışmanın sonuçlarının sağlıklı bir şekilde analiz edilebilmesi için bütün soruların cevaplanmanız büyük önem taşımaktadır. Anketimize katılmayı kabul ettiğiniz ve değerli zamanınızı ayırdığınız için teşekkür eder saygılarımı sunarım.

Demografik Değişkenler

1) Cinsiyet

Kadın []

Erkek []

2) Yaş

20'den küçük []

20-29 []

30-39 []

40-49 []

50 ve

üzeri []

3) Eğitim Durumu

Orta Öğretim []

Ön Lisans []

Lisans []

Yüksek Lisans []

Doktora []

4) Medeni Durum

Evliliği []

Bekar []

5) Aylık Geliriniz

1000 ve altı []

1500-2000 []

2500-3000 []

3500-

4000 []

4500 ve üzeri []

6) Çalışma yaşamındaki tecrübeniz

1 yıldan az []

1-3 yıl []

4-6 yıl []

7- 9 yıl []

10 yıl ve

üzeri []

Aşağıda Girişimcilik Eğilimi ile ilgili bazı sorular yer almaktadır. Sizden istenen, bu ifadelere ne derecede katıldığınızı uygun seçeneği işaretleyerek belirtmenizdir.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi alanlar kendi işlerini kurmak için fırsat yaratma yeteneğine sahiptirler	1	2	3	4	5
2. Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi alanlar mutlaka kendi işlerini kurmayı hedeflemelidir	1	2	3	4	5
3. Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi alanlar asla kamu sektöründe çalışmayı planlamamalıdır	1	2	3	4	5
4. Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi alanlar mutlaka girişimci olmaya odaklanmalıdır	1	2	3	4	5
5. Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi alanlar özel sektörde çalışmayı planlamalıdır	1	2	3	4	5
6. Bir isin fırsatlar sunması emniyetli ve garantili olmasından daha önemlidir	1	2	3	4	5
7. Çok çalışan sürekli hedef büyüten bir kişiliğe sahip olmak istemem	1	2	3	4	5
8. Sosyal yaşamı iş yaşamını eğlenceyi dengeli bir şekilde yaşayan bir kişiliğe sahip olmak isterim	1	2	3	4	5
9. Mevcut gerçeklere birebir bağlı kalarak hareket etmeyi tercih ederim	1	2	3	4	5
10. Gerçekleri zorlayarak sezgiye ve hayallere dayalı hareket etmeyi tercih ederim	1	2	3	4	5
11. İnanmadığım bir konuda negatif bir değerlendirmeye maruz kalma pahasına karar veririm	1	2	3	4	5
12. İnanmadığım bir konu dahi olsa kural dışı davranmayı göze alamam	1	2	3	4	5
13. Kariyerimin gelecek 5 yılında yüksek maaşlı bir iş fırsatı karşıma çıksa kabul ederim	1	2	3	4	5
14. Kariyerim için gerekli olsa dahi önceliklerimden vazgeçmem	1	2	3	4	5
Girişimcilik Eğilimi					

Aşağıda Girişimcilik Eğilimi ile ilgili bazı sorular yer almaktadır. Sizden istenen, bu ifadelere ne derecede katıldığınızı uygun seçeneği işaretleyerek belirtmenizdir.	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. İnsanların şanssızlıkları yaptıkları hatalardan kaynaklanır	1	2	3	4	5
2. İşlerin yapılma şeklini değiştirmekten kaçınırım	1	2	3	4	5
3. Yaptığım işte yükselmek için büyük risk almaya gönüllüyüm	1	2	3	4	5
4. Diğer insanlar çevrede olağan dışı bir şeyler görmediği halde ben işle ilgili fırsatları algılayabilirim	1	2	3	4	5
5. Çözumsuz korkularım ve zayıflıklarım var	1	2	3	4	5
6. Hisselerinin kar getirebileceğini hesaplayabildiğim bir ortaklığa paramı yatırmaktan çekinmem	1	2	3	4	5
7. Başarı oranı %60 ve daha fazla ise riski göze alabilirim	1	2	3	4	5
8.Rekabeti severim çünkü rekabet daha fazla çalışmamı sağlar	1	2	3	4	5
9.Kendi çabalarımın ürünü değilse olayların sonuçları beni memnun etmez	1	2	3	4	5
10.İnsanların mutsuz durumları kötü şanslarından kaynaklanır	1	2	3	4	5
11.İşin sürekli ve güvenli olması benim için kardan daha önemlidir	1	2	3	4	5
12.Benim için iş güvenliği önemlidir	1	2	3	4	5
13.Başkasını gözetimi olmadığı zamanlarda daha başarılı olurum	1	2	3	4	5
14.Başarabilme yeteneğim konusunda kendime güvenirim	1	2	3	4	5
15.Düzensiz şartlarda çalışmaktan zevk alırım	1	2	3	4	5
16.Karar ve eylemlerimin olumlu ve olumsuz sonuçlarına razı olurum	1	2	3	4	5
17.Amirlerimin birbiri ile çakışan iş talimatları vermesi beni rahatsız eder	1	2	3	4	5
18.İnsanları işe alırken beceri esasına göre değil bağlılıklarına göre alırım	1	2	3	4	5

19.Hakkında bir şey bilmediğim görevi üzerime almaktan çekinirim	1	2	3	4	5
20.Başarılı olduğumu hissetmezsem yüksek ücretlide olsa o işi yapmaktan hoşlanmam	1	2	3	4	5
21.Sadece rahat yaşamama yetecek kadar para kazanmak istiyorum	1	2	3	4	5
22.Yeterince kar elde ediyorsam işle ilgili belirsiz koşullarda çalışmaktan rahatsız olmam	1	2	3	4	5
23.Ücreti iyi olduğu sürece rutin ve sıkıcı işlerde çalışmaktan kaçınmam	1	2	3	4	5
24.Bana göre iyi iş neyin nasıl yapılacağıının açık talimatlarla ifade edildiği iş demektir	1	2	3	4	5
25.Hassasiyetle takip etmeye çalıştığım bir iş programım var	1	2	3	4	5
26.Yaşamımdaki olayların sonuçlarını şans ve kötü kader değil ben etkilerim	1	2	3	4	5
27.Başarının kişisel çabadan çok şansın ve kaderin bir sonucu olduğuna inanırım	1	2	3	4	5
28.Zekam ve kapasitem sayesinde karşılaştığım zorluklarla baş edebilirim	1	2	3	4	5
29.Yeni ve alışılmamış durumlara baş edebileceğimden şüpheliyim	1	2	3	4	5
30.Her zaman mevcut yöntemlerden daha iyi yöntemlerin var olduğuna inanırım	1	2	3	4	5
31.Bir şeyi onu yapmış olmak için değil mükemmel yapmış olmak için yaparım	1	2	3	4	5
32.Yeni, ilginç, hatta çılgın fikirleri üretmekte zorlanırım	1	2	3	4	5
33.Bir şeylerin olmasını beklemek ya da seyretmek yerine ben kendim bir şeyler yapmayı tercih ederim	1	2	3	4	5
34.Yetenekli, hırslı ve çalışkan olsam da param olmadığı sürece bir iş kuramam	1	2	3	4	5
35.Belirsizliğin olduğu durumlarda karar almayı ve önderlik yapmayı severim	1	2	3	4	5
36.Çoğunluğun görüşüne karşı kendi görüşümü savunmakta zorlanırım	1	2	3	4	5

ÖZGEÇMİŞ

07.09.1988 yılında İstanbul Fatih’de doğdu. İlköğretimi Adıyaman Gölbaşı’nda, Ortaöğretimi Adana’da tamamladı. Lisans eğitimini 2006-2010 yılları arasında Dumlupınar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümünde tamamladı. Yüksek Lisansını 2010-2012 yılları arasında Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim ve Organizasyon Bölümünde tamamladı. 2010-2012 yılları arasında Borusan Holding bünyesinde Borusan Otomotiv şirketinde Müşteri İlişkileri Temsilcisi, Eğitim ve İletişim Danışmanı olarak görev aldı. 2012 yılı itibari ile İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu’nda Öğretim Görevlisi olarak çalışmaya başladı ve halen çalışmaya devam etmektedir. KOSGEB Uygulamalı Girişimcilik Eğitimi vermektedir ve KOSGEB akreditasyonu mevcuttur. Çalışma alanları; yönetim ve organizasyon, örgütsel davranış ve girişimciliktir.